

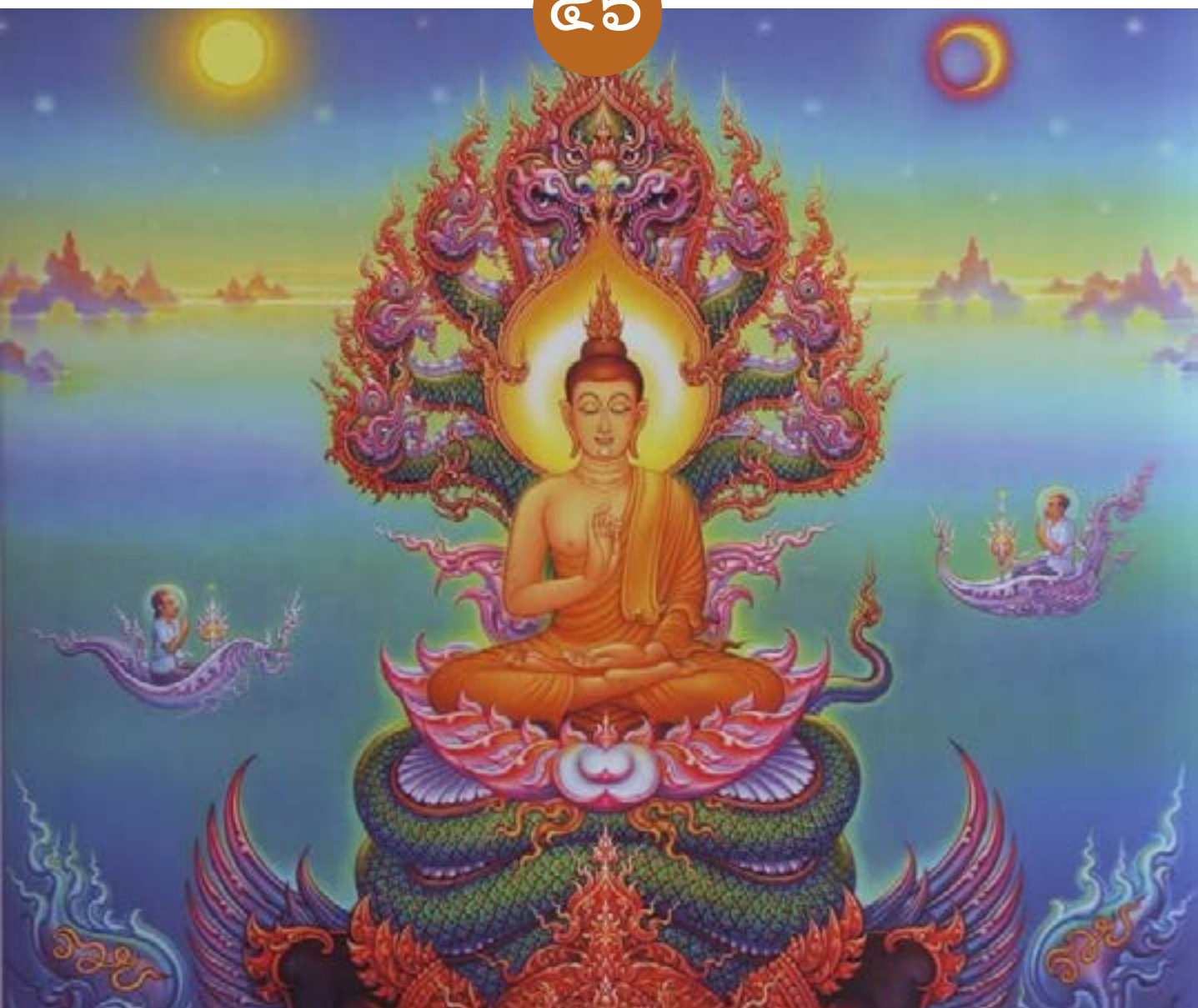

อาสภาสาร

วัดกัณฑ์ตะอาสการาม

วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕๖ ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

๕๖

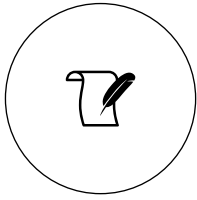

“

...ละกิเลสได้มากได้น้อยขนาดไหนก็ขึ้นอยู่กับตัวของ
คนๆ นั้น รู้ว่าละได้จริงหรือละไม่ได้จริงมันเป็นเรื่อง
ภายในซึ่งเราจะรู้ได้ต้องอาศัยปัจจัยที่มากกระทบ
ถ้าปัจจัยเหล่านั้นมันปรุงแต่งไม่ได้ เรียกว่ามันทำ
ปฏิกิริยาให้เกิดขึ้นกับจิตใจไม่ได้
ก็แสดงว่าการปฏิบัตินั้นมีผล

”

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. โสโรโท ภิกขุ
เจ้าอาวาสวัดภักทันตะอาสาการาม จ.ชลบุรี

สารจากบรรณาธิการ

นะมัตถุ ระตะนະตะยัสสะ
ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระรัตนตรัย

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน พบกันอีกครั้งกับอาสภสาร วารสารรายสี่เดือนของ วัดภักทันทะอาสาฬาราม ฉบับที่ 56 ประจำปี พ.ศ.2565 ในช่วงสี่เดือนที่ผ่านมาทางวัดได้มี กิจกรรมงานบุญต่างๆ อาทิเช่น พิธีสมโภชองค์กฐิน เจริญพุทธมนต์ และฟังพระธรรมเทศนา (เรื่อง สารสำคัญและอานิสงส์การทอดกฐินเป็นอย่างไร) ช่วงคืนวันเสาร์ที่ 15 ต.ค. 2565 และ พิธีทอดกฐินสามัคคี ณ วัดภักทันทะอาสาฬาราม ที่จัดเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2565 งานบุญ วันอายุวัฒนมงคลครบ ๕๙ ปี ๓๙ พรรษาของพระครูภาวนาวราลังการ วิ. (พระอาจารย์สมศักดิ์ โสรโท) พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ เจ้าอาวาสวัดภักทันทะอาสาฬาราม อำเภอบ้านบึง ชลบุรี เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕ และในระหว่างวันที่ 24-27 พฤศจิกายน 2565 ก็จะมีการจัดคอร์สอาจารย์ยะอาสภบูชา ณ วัดภักทันทะอาสาฬาราม เนื่องในโอกาส ครบรอบวันมรณภาพหลวงพ่อใหญ่ (พระอาจารย์ ดร.ภักทันทะ อาสภมหาเถระ ธัมมาจริยะ อัครมหากรรมฐานาจารย์ยะ) อดีตประธานสงฆ์และพระอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดภักทันทะอาสาฬาราม

สำหรับพื้นที่ของคอลัมน์สารจากบรรณาธิการฉบับนี้ จะขอนำข้อความธรรมะเรื่อง มงคล 38 มาฝากไว้อีกครั้งดังนี้ครับ

(มงคลสูตรในขุททกปาฐะ)

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถ บิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี ครั้งนั้นแล ครั้นปฐมยามล่วงไป เทวดาตนหนึ่งมีรัศมีงามยิ่ง นึก ยังพระวิหารเชตวันทั้งสิ้นให้สว่างไสว เข้าไปเฝ้า

พระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้วยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้ว ได้ กราบทูลพระผู้มีพระภาคด้วยคาถาว่า

“เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก ผู้หวังความสวัสดิ ได้พากันคิดมงคลทั้งหลาย ขอพระองค์

จงดรีสุดมมงคล”

พระผู้มีพระภาคตรัสพระคาถาตอบว่า

การไม่คบคนพาล ๑ การคบบัณฑิต ๑
 การบูชาบุคคลที่ควรบูชา ๑ นี้เป็นอุดมมงคล
 การอยู่ในประเทศอันสมควร ๑ ความเป็นผู้มีบุญอันกระทำแล้วในกาลก่อน ๑
 การตั้งตนไว้ชอบ ๑ นี้เป็นอุดมมงคล

พาหุสัจจะ ๑ ศิลป ๑ วินัยที่ศึกษาดีแล้ว ๑
 วาจาสุภาสิต ๑ นี้เป็นอุดมมงคล
 การบำรุงมารดาบิดา ๑ การสงเคราะห์บุตรภรรยา ๑
 การงานอันไม่อาภูล ๑ นี้เป็นอุดมมงคล

ทาน ๑ การประพฤดิธรรม ๑ การสงเคราะห์ญาติ ๑
 กรรมอันไม่มีโทษ ๑ นี้เป็นอุดมมงคล
 การงดการเว้นจากบาป ๑ ความสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ๑
 ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๑ นี้เป็นอุดมมงคล

ความเคารพ ๑ ความประพฤติด่อมตน ๑ ความสันโดษ ๑
 ความกตัญญู ๑ การฟังธรรมโดยกาล ๑ นี้เป็นอุดมมงคล
 ความอดทน ๑ ความเป็นผู้ว่าง่าย ๑ การได้เห็นสมณะทั้งหลาย ๑
 การสนทนารธรรมโดยกาล ๑ นี้เป็นอุดมมงคล

ความเพียร ๑ พรหมจรรย์ ๑ การเห็นอริยสัจ ๑
 การกระทำนิพพานให้แจ้ง ๑ นี้เป็นอุดมมงคล
 จิตของผู้ได้อันโลกธรรมทั้งหลายถูกต้องแล้ว ย่อมไม่หวั่นไหว ๑

ไม้เร้าโคก ๑ ปราศจากรุลี ๑ เป็นจิตเกษม ๑ นี้เป็นอุดมมงคล
เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทำมงคลเช่นนี้แล้ว เป็นผู้ไม่ปราศในข้าศึกทุกหมู่เหล่า ย่อม
ถึงความสวัสดิ์ในที่ทุกสถาน

นี้เป็นอุดมมงคลของเทวดาและมนุษย์เหล่านั้น ฯ

จบมงคลสูตร

(ที่มา: พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗
ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อิติวุตตกะ-สุตตนิบาต)
(* ข้าพเจ้าในประโยคแรก หมายถึง พระอานนท์)

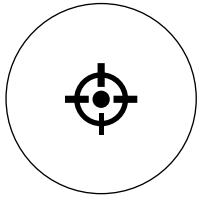
สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญแก่ ทีมงานกองบรรณาธิการ ผู้เขียนคอลัมน์
ทีมงานถ่ายภาพกิจกรรมและโสตทัศนูปกรณ์ ทีมงานถอดเทปธรรมะ ทีมงานสมาชิกสัมพันธ์
และผู้มีส่วนร่วมทุก ๆ ท่าน นิพพานัง ปัจจโย โหตุ ขออาณิสสงส์ผลบุญนี้เป็นปัจจัยให้ถึงซึ่งพระ
นิพพาน

ผศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรารุณ

บรรณาธิการ

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

วัดอุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พุทธธรรม และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
๒. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของวัด

ที่ปรึกษา

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ โสรโท)
พระมหาทองม้น สุทฺธจิตโต
พระปลัดอำนาจ ขนติโก

โสตทัศนูปกรณ์และภาพกิจกรรม

พระธีรภัทร จนทสุวณโณ
พระเคน สทฺธาธิโก
ดร.นาฏนภาพค์ โพธิ์ไพจิตร
คุณณภัทรณีย์ นุตติพรรณ

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรารังกูร

ถอดเทปธรรมะ

พระมหากำจัด เอกจारी
ผศ.ดร.วราพร วีระพลากร

กองบรรณาธิการ

ดร.พระมหาหยงยุทธ กนตาโม
ศ.คลินิกเกียรติคุณ พญ.โลจนา ตันติยาทร
คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

สมาชิกสัมพันธ์

คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

กราฟฟิคดีไซน์

คุณภูษณิศา กฤตพลพิมาน
คุณกฤตพล กฤตพลพิมาน

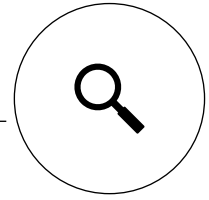
ภาพหน้าปกจากเว็บไซต์ 84000 พระธรรมชั้นดี

พิมพ์ที่ : หจก.แอลซีพี ฐิติพรการพิมพ์

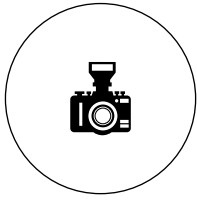
๑๐๕/๑๑๐-๑๑๒ ซอยประชาอุทิศ ๔๕ ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐
<https://www.thitiporn.com>

สงวนลิขสิทธิ์ : ห้ามพิมพ์คัดลอกหรือตัดตอน หรือพิมพ์จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เขียน

สารบัญ

สารจากบรรณาธิการ	๔
ประมวลภาพกิจกรรม	๑๐
ธรรมะจากพระอาจารย์	๑๘
นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก	๒๘
พระธรรมจากหลวงพ่อใหญ่	๔๐
ปกิณกะธรรม	๔๘
เรื่องเล่าจากพระสูตร	๕๒
ธรรมะน่ารู้	๕๘
English column	๖๖
แว่นธรรมปฏิบัติ	๗๔
คุยกับหมอ	๘๐
ตารางกิจกรรม	๘๔

ประมวลภาพกิจกรรม

ธรรมบรรยาย
โดย พระครูภาวนาวราลังการ วิ.

เรื่อง รู้ถูก เข้าใจถูก
ละความหลง

เรื่อง การรู้คุณ
ตอบแทนคุณ เป็น
คุณธรรมพื้นฐาน
ของคนดี

เรื่อง ดนแลเป็นที่พึ่ง
แห่งตน บุคคลอื่นใคร
เล่าจะเป็นที่พึ่งได้

รรมบรรยาย
โดย
พระอาจารย์อำนาจ ขนุติโก

รรมบรรยาย
โดย
พระอาจารย์มหาทองม้น
สุทฺธจิตโต

รรมบรรยาย
โดย
พระอาจารย์มหาสมเกียรติ
สัลลโวโร

การเดินทางเผยแพร่ธรรมะ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา
พระครูภาวนาวราลังการ วิ.

กิจกรรม
คอร์สมุทิตาและมุทิตาลักการะ

กิจกรรม
งานกฐินวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

กิจกรรม ทักษิณานุประทาน

กิจกรรม
๑๑ วัน ตามรอยบาทพระศาสดา

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาร่วมสนับสนุน
การเผยแพร่ธรรมะและการปฏิบัติธรรม
ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ณ วัดกัททันตะอาศาราม
ใต้ที่ บัญชี วัดกัททันตะอาศาราม
ธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี

กองทุนกลาง

117-2-64875-0

กองทุนอุโบสถ

117-2-64886-6

กองทุนเผยแพร่

117-2-64885-8

แจ้งการโอนเงินที่ @watbaddanta.com

LINE

@watbaddanta.com

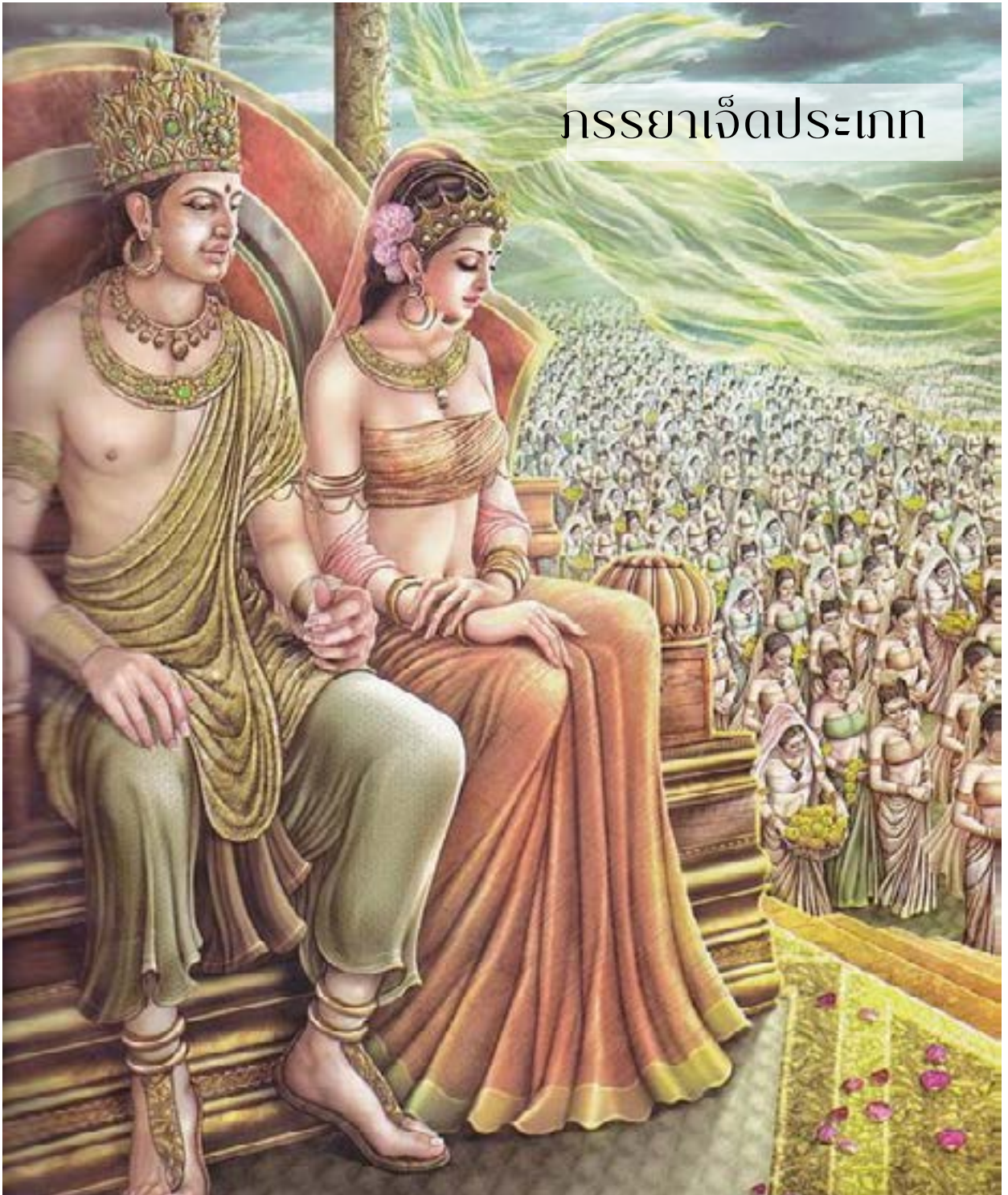
ผู้ดูแลบัญชี สายธารแห่งธรรม

ธรรมะจากพระอาจารย์

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ ไสริท)

ภรรยาเจ็ดประเภท

พระโยคาวจร แม่ชี โยคี ผู้เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ช่วงต่อไปเป็นช่วงฟังธรรม เป็นช่วงปฏิบัติธรรมร่วมกัน ให้พวกเรานั่งสมาธิพยายามมีสติในขณะที่นั่งฟังธรรมบรรยายตามไปด้วย วันที่ตรงกับวันอังคารที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔ เป็นวันแรกของเดือนมิถุนายน ซึ่งการปฏิบัติของนิสิต ป.วน. รุ่น ๖ ก็ต่อไปอีกถึงวันที่ ๑๕ ก็จบครบระยะเวลาสามเดือนพอดี แต่ว่าจบพรหมจรรย์หรือไม่จบนั้นก็อีกเรื่องหนึ่งนะ ก็จบตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่ออกมาว่าให้ปฏิบัติเท่านี้เท่านี้ ก็จะเป็นคนละเรื่องกัน ส่วนเรื่องภายในเรื่องของจิตใจเนี่ยะไม่มีใครรู้จะละกิเลสได้มากได้น้อยขนาดไหนก็ขึ้นอยู่กับตัวของคนๆ นั้น รู้ว่าละได้จริงหรือละไม่ได้จริง ก็มันเป็นเรื่องภายในซึ่งเราจะรู้ได้เนี่ยะต้องอาศัย อาศัยอะไร อาศัยปัจจัยที่มากกระทบ ถ้าปัจจัยเหล่านั้นมันปรุงแต่งไม่ได้ เรียกว่ามันทำปฏิกิริยาให้เกิดขึ้นกับจิตใจไม่ได้ ก็แสดงว่าการปฏิบัตินั้นมีผล อย่างไม่ทำให้ยินดีไปได้ ยินร้ายไปได้ หรือหลงไปได้อย่างนี้ ก็แสดงว่าถ้าเป็นช่วงสั้นช่วงยาว หรือถาวร ก็ถือว่าเป็นผลจากการประพาสปฏิบัติ ชั่วคราวก็ต่อเนืองยาว แต่สุดท้ายก็คือถาวร นั่นละคือถึง เหมือนเราเดินทางถึง ถึงที่สุดแห่งทุกข์ หรือถึงที่สุดแห่งพรหมจรรย์แล้ว หรือถึงที่สุดแห่งสังสารวัฏแล้ว ถึงที่สุดแล้วก็ไม่ต้องกลับมา ไม่ต้องกลับมาเวียนตายเวียนเกิดในสังสารวัฏนั้นอีก

ตามดูรู้ทัน

ซึ่งการประพาสปฏิบัติเนี่ยะก็เป็นเหมือนกับเราเดินไปที่ละก้าว ปฏิบัติถูกต้องแล้วก็เหมือนกับไปที่ละก้าวก็ใกล้เข้าไปเรื่อยๆ ใกล้จุดหมายปลายทาง แต่ความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เดินทางเนี่ยะก็อาจจะรู้สึกว้าวไกลบ้าง ใกล้บ้าง ชัยบ้าง ขี้เกียจบ้าง ท้อถอยบ้างอย่างเนี่ยะ มันก็มีตลอดเส้นทาง ระหว่างเดินทางสุขบ้างทุกข์บ้างเป็นปกติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้โยคีโยคาวจรทั้งหลายก็ต้องพยายาม เรียกว่าต้องตามดูหรือรู้ให้ทัน รู้ทันกับสิ่งที่มีจริงในแต่ละขณะ ถ้าตามดูรู้ทันในสิ่งที่มีจริงแต่ละขณะการละวางจากความยึดถือที่มีก็จะลดลงไป ลดลงไปยังไง ขณะที่ตาเห็นก็ลด ก็ละ ก็วางความยึดมั่นถือมั่นในรูป ว่ารูปนี่เป็นเรา หรือรูปนี้เป็นของเรา ละวางได้ ถึงแม้เห็นเป็นสิบแต่ละได้วางได้หนึ่งครั้งก็ดี ก็ถือว่าประสบผลสำเร็จ หรือขณะที่ได้ยินถ้ารู้ในสิ่งที่มีจริงในขณะที่ได้ยิน สิ่งที่มีจริงคือเสียงแต่ละคำที่เกิดดับ ไม่ได้ยึดมั่นถือมั่น ถ้าตามดูรู้ทันมันก็จะวาง ส่วนความเข้าใจก็เป็นคนละอย่าง คือถ้ารู้ทันมันก็เข้าใจสิ่งที่มีจริงในขณะนั้น ยิ่งเกิดดับบ่อยๆ ความเข้าใจก็มีเพิ่มไปเรื่อย หรือความรู้ก็เพิ่มไปเรื่อย เหมือนอบรมปัญญาที่เจริญ พอเจริญขึ้นก็ทำให้เข้าใจในรูปในนาม ในสภาวะธรรมที่มีจริงแต่ละขณะเนี่ยะมากขึ้น ในทางกลับกันการละวางเนี่ยะก็เป็นไปเอง เมื่อวิชาเกิด อวิชาก็ไม่เกิด ก็เท่านั้นเอง

หรือเมื่อรู้ทันสิ่งที่มีจริงแล้วเนี่ยความยึดถือมันก็หมดไปเอง เราไม่ต้องไปทำ ไม่ต้องไปวาง มันวางของมันเอง เพียงแต่ทำให้ถูกวิธี เหมือนที่เคยอุปมาบ่อยๆ ว่าเรารดน้ำต้นไม้เหมือนเราให้ปุ๋ย ต้นไม้มันก็จะดูดจะซึมไปหล่อเลี้ยงลำต้นเป็นเรื่องของมัน แต่เราก็ให้เหตุให้ปัจจัย อันนั้นเป็นหน้าที่ของมัน หน้าที่ของโยคาวจร พุทธสันๆ อย่างการปฏิบัติเนี่ยะก็มีหน้าที่กำหนด มีหน้าที่รู้ตามสิ่งที่มีจริงก็รู้ตามสิ่งที่มีจริง พอรู้จริงมันก็ไม่ยึด ก็ละวางไปเอง นั่นเป็นกลไกของธรรมชาติซึ่งไม่เกี่ยวกับเรา ในส่วนของหุได้นั้นเสียงนะก็แค่ได้ยินอย่างเนี่ยะ ได้กลิ่นก็เหมือนกัน ถ้ารู้จริงหรือรู้ตามเป็นจริงในขณะที่รับกลิ่น ก็จะสักแต่ว่ากลิ่นนั้นแหละ เกิดแล้วก็เสื่อมไปที่ตรงนั้น ก็ละวางไปเองอีกเหมือนกัน หรือลิ้นที่ลิ้มรสชาติที่ดื่ม ขณะที่เคี้ยวกลืนอาหารต่างๆ ที่ลิ้นรับรสก็เหมือนกับเรากำหนดสักแต่ว่า รสหนอ มันก็เกิด มันก็เสื่อมตรงนั้นแหละ ก็หมดไป อย่างเวลาลงถึงกระเพาะอาหารมันก็ไม่ได้รู้สึกถึงรสชาติแล้ว

สัญญา อุปาทาน

สิ่งที่เราจำได้มันก็เป็นเรื่องอดีตไปแล้ว ถ้าหันกับปัจจุบันคือมีจริง มันก็นั้นแหละ รับรู้ในขณะนั้น เสร็จแล้วรับรู้ขณะเดียวกันก็หมดไปด้วย นั่นคือการปรากฏขึ้นแล้วก็การเสื่อมไป การเสื่อมไปของรูปของนาม ภายที่ถูกต้องสัมผัสก็เหมือนกัน ที่โยคีโยคาวจรสักแต่ว่า ลิ้มหรือเปลอเรือ ก็จำมันไว้เท่านั้นเอง จำมันไว้ก็คิดว่ามันยังมีจริงอยู่แต่ที่ไหนได้มันดับไปแล้ว หรือมันมีปัจจัยเข้ามาอีกมันก็อาจจะปรุงแต่งไปได้อีกแล้วมันก็ดับไปได้อีก มันก็ละวางของมันไป แต่เมื่อรู้ไม่ทันก็ยึดสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ก็คือสัญญาคือความจำ จำแล้วก็มียุพาทาน อุปาทานในความจำ จำได้หมายรู้ต่างๆ ที่นี้ธรรมารมณ์ที่เกิดขึ้นกับใจก็เหมือนกัน ใจรู้สติดตาม แต่ถ้าตามไม่ทันมันก็จำ อติตารมณ์ หรือบางครั้งก็เป็นเรื่องของอนาคตารมณ์ คือคิดคำนึงถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึงอย่างเนี่ยะก็มี คือมันยังไม่กระทบเราก็คิดถึง คิดถึงธรรมารมณ์ที่จะเกิดขึ้น หรือนึกถึงธรรมารมณ์ที่ล่วงมาแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จริงๆ จะนึกถึงมันก็แค่นึกนะ แค่นึก แค่คิด สักแต่ว่า ถ้าชอบก็สักแต่ว่าชอบ ชังก็สักแต่ว่าชัง หลงก็สักแต่ว่าหลง ถ้าทันสิ่งที่มีจริงนะ แต่ละอย่างเมื่อมันมีเหตุมีปัจจัยก็แสดงไปตามเหตุตามปัจจัย แต่ถ้าเปลอเมื่อไหร่ก็ไปยึดเท่านั้นเอง ไปยึดว่ามี ไปยึดว่าเป็น ไปยึดว่าสุข ไปยึดว่าทุกข์ เพราะไม่เห็นว่าเป็นจริงแล้วเนี่ยะมันมีขณะเดียว แป๊บเดียวนะ รวดเร็วมาก เกิดดับรวดเร็ว สิ่งที่เรา รู้กลายเป็นความจำ ความจำที่ล่วงไปแล้ว

อาเสวนปัจจัย

ฉะนั้นโยคีทั้งหลายก็ต้องพากเพียรพยายาม อารมณ์หลักๆ ก็พยายาม บางครั้งอารมณ์หลักเนี่ยะมันพอกำหนดต่อเนื่องไปนานๆ บางครั้งมันก็ไม่ปรากฏอารมณ์อื่นๆ บางครั้งไม่มีทุกขเวทนา แต่บางคนก็มีสุขเวทนา ก็มีความสบาย บางครั้งเราก็ก้าว บางคนมีความรู้ก็ก้าว ก้าวติดความสบาย ซึ่งมันก็มีความเป็นไปได้เพราะว่ามันมีปัจจัยอย่างหนึ่งเรียกว่า อาเสวนปัจจัย คือจิตที่มันเสพมันคุ้นกับความสบายบ่อยๆ บางครั้งมันก็ขึ้นก็เกี่ยวที่จะชวนชวยอย่างอื่นเพราะมันติดสบาย เหมือนคนเราน่ะไม่ต้องนึกถึงอะไรมาก ถ้าเราอยู่ในที่ที่เคยสบาย อยู่ทีวัดตัวเอง อยู่ที่บ้านตัวเองนะ ความสะดวกสบายบางครั้งมันก็อาจจะมากกว่า ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ มันเหมือนว่ามีพร้อม แต่พอมายู่วัดนะบางครั้งบางอย่างมีบางอย่างก็ไม่มี บางครั้งก็รู้สึกไอ้ที่ไม่มี ก็รู้สึกว้าขาด บางครั้งก็เป็นทุกข์ คือจิตก็ดิ้นรน อยากจะมีมันบ้าง มันก็เป็นธรรมดาเนาะ อันเนี่ยะคือสิ่งที่เคยเสพเคยคุ้นจนชิน พอชินแล้วเนี่ยะ พอเปลี่ยนก็เหมือนอากาศเย็นๆ หนาวหนึ่งเนี่ยะเราก็รู้สึกสบายๆ พออุณหภูมิสูงขึ้นก็รู้สึกร้อน อบอ้าว สิ่งก็ตามมา ถ้าเราไม่เท่าทันกับปัจจัยที่เข้ามา ที่มันเปลี่ยนไปเนี่ยะ มันก็ปรุงแต่งไปอีก ทำไมวันนี้มันร้อนจัง อุณหภูมิตั้ง ๓๔ องศา แดดจ้าทั้งวัน รู้สึกว่า โอ้! ร้อน บางครั้งก็หลบตามต้นไม้ ต้นไม้เงาของต้นไม้ก็เอ๋อค่อยยังชั่ว บ่ายๆ มาหน่อยก็มีลมเย็นๆ พัดมาก็รู้สึกดีขึ้นอย่างนี้เป็นต้น หรือบางครั้งอยู่ในกุฏิถ้าหลังคามันเตี้ยเปิดพัดลมก็ไม่เย็น แต่ถ้าอยู่ในศาลาโพธิปักข มีสองชั้น ชั้นบนก็ร้อนเหมือนเตาอบเลย ถ้าชั้นล่างนี่ก็เปิดพัดลมก็จะเย็นสบายหน่อย เพราะความร้อนลงมาไม่ถึงอย่างเนี่ยะ เนี่ยะก็เหตุปัจจัยทั้งนั้น แต่มันก็เปลี่ยนกันนะทีเนี่ยะ พอค่า สองทุ่มไปแล้วเนี่ยะข้างบนอากาศจะดี มันก็เปลี่ยนไปนะ ลมก็ถ่ายเทได้ดีกว่า หมุนเวียน แล้วแต่เหตุปัจจัยเหมือนกัน ถ้าเราเสพคุ้นอะไรนานๆ เราก็มักจะไม่มีสิ่งที่เราเสพคุ้น เราคุ้น เราเคย เราชิน บางครั้งกว่าจะปรับได้เนี่ยะต้องใช้เวลา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าปรับไม่ได้นะ แต่ถ้าเราเท่าทันเนี่ยะมันก็จะไม่ยึดถือไว้นานจนเกินไป ไม่ยึดถือไว้นานเกินไปแต่ว่างลงได้รวดเร็ว ว่าเนี่ยะคือสิ่งที่ไม่ใช่เรา ถ้าสิ่งที่ใช่เราเนี่ยะเราก็จะบังคับมันได้หมด

ความเป็นเรา

คือเหมือนเขาพยายามจะบังคับควบคุมชั้นบรรยากาศของโลกเรา ชั้นสูงที่มันมีสนามแม่เหล็ก ควบคุมสนามแม่เหล็กให้ดินฟ้าอากาศ ให้ฝนตก ให้มีลมพายุ บังคับไปอย่างโน้นอย่างนี้ มนุษย์พยายามจะบังคับ บางครั้งเหมือนจะบังคับได้แต่ในความเป็นจริงมันก็บังคับไม่ได้ เหมือนบังคับได้แต่ผลร้ายมันก็จะตามมา มันเป็นธรรมชาติ เพราะมันมีเหตุปัจจัยหลายๆ อย่าง แต่มนุษย์ก็พยายามสร้างโน่นสร้างนี่นะ พยายามค้นพบคลื่น

ต่างๆ ที่มันมีความถี่สูงๆ คลื่นวิทยุ คลื่นเสียง คลื่นแสง อนุภาคต่างๆ มนุษย์ก็พยายามจะบังคับให้สิ่งเหล่านี้อยู่ในกำหนดกฎเกณฑ์ แต่พอสุดท้ายมันก็ยังบังคับไม่ได้อยู่ดี มนุษย์ก็พยายามจะเอาชนะคือรบกับสิ่งนั้นมาตลอด เพราะสำคัญในความเป็นเรา แต่คนที่รู้ความจริงในเรื่องนี้ก็ไม่ติดในความเป็นเราเพราะนั่นมัน ถ้าสิ่งนี้มีสิ่งนี้ก็มิ ถ้าสิ่งนั้นไม่มีมันก็ไม่มิ มันเป็นเหตุปัจจัย เราจะบังคับตรงนั้น อ้อ! มันมีสนามแม่เหล็ก แต่ถ้าสนามแม่เหล็กมันน้อยลงมันจะมีคลื่นความถี่สูงมันก็เปลา่ประโยชน์ หรือรังสีต่างๆ ที่มาจากนอกโลกมาจากชั้นของบรรยากาศ ในอวกาศอาจจะลงมาถึง อันตรายก็อาจจะมิกับโลกมนุษย์มากขึ้นไปอีกก็ได้ นี่แหละเค้าเรียกว่าเหมือนควบคุม แต่มองในอีกแง่หนึ่งก็เหมือนกับไม่รู้ความจริง เหมือนเราคิดว่า เอ๊ะ! เราควบคุมกายได้ควบคุมใจได้ แต่อีกส่วนหนึ่งมันควบคุมไม่ได้เพราะมันมีความเชื่อมโยงไปเป็นธรรมดานะ ถึงเราจะรู้สึกที่เราควบคุมแต่เมื่อมันเกิดแล้วมันก็เชื่อมโยงไป ถึงบอกว่าเกิดเท่าไรตายเท่านั้น เกิดเท่าไรก็ดับเท่านั้น เชื่อมไปอยู่อย่างนี้ ความเป็นจริงมันมี มองก็ครั้ง เดินก็ครั้ง รู้สึกสัมผัสโน่นนี่เนี่ยะมีก็ครั้งมันก็ดับไปเท่านั้นแหละ เกิดก็ครั้งก็ดับไปเท่านั้น ลมหายใจเข้าหายใจออก หายใจเข้าก็ครั้งมันก็ดับไปเท่านั้นแหละ ก็หมดไปทั้งเข้าทั้งออก สภาพที่จิตรับรู้อารมณ์ต่างๆ เนี่ยะ รู้เท่าไรก็ดับไปเท่านั้น ยุติธรรมนะ เรียกว่ายุติธรรม ไม่ได้แปรเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่นนะ มันเป็นอย่างนี้มานานแล้ว

รู้เท่าทันเหตุปัจจัย

เมื่อเป็นอย่างนี้ถ้าเราไม่รู้เท่าทันเนี่ยะบางครั้งเราก็ทุกข์นะ ทุกข์เพราะจะไปยึดถือ มันยึดถือไว้นั่นเอง มันยึดถือไว้ได้ในระดับหนึ่ง แต่พอนานเข้านะมันหนัก อย่างที่อุปมานะ หนังสือเล่มไม่ถึงหนึ่งกิโล ถ้าเราถือชั่วโมงสองชั่วโมงก็ธรรมดา แต่ถ้าถือไว้นานมากกว่านั้นเนี่ยะมันก็เหมือนเป็นของหนัก แต่ถ้าเราวางไว้บ้างถือขึ้นมาอ่านบ้าง มันก็ดูไม่หนักอะไร แทบไม่รู้สึกละ เหมือนร่างกายของคนเรานะมัน ถ้าเรานั่งเนี่ยะแรงกดทับมันก็รู้สึกได้ แต่ถ้าเราเคลื่อนไหวไปมาทำโน่นทำนี่เนี่ยะ มันก็จะไม่รู้สึกอะไร แม้แต่เรานอนคิดว่า เอ้อ! สบายแล้ว บางครั้งเราไม่ได้รู้ตัวหรอกว่าพลิกไปพลิกมา บางครั้งก็นอนเหมือนนอนนิ่งๆ แต่ข้างในมันก็มีการเคลื่อนไหวตลอด คือความเปลี่ยนแปลงที่มี แต่บางครั้งเราก็มองว่า เอ้อ! บังคับได้หมด เรื่องของจิตใจก็เหมือนกัน มันก็เกิดๆ ดับๆ มันก็เปลี่ยนแปลง มันไม่ได้อยู่เฉยๆ นะ มันไม่ได้อยู่เฉยๆ ไม่ได้อยู่นิ่งๆ มันมีความเปลี่ยนแปลงตลอดนั่นละ โยคีโยคาวจรก็ต้องพยายามตามดูรู้ทันในสิ่งที่มีจริง หรือพยายามกำหนดนะ กาย เวทนา จิต ธรรม อิริยาบทใหญ่ อิริยาบทย่อย आयตนาภายในภายนอกมากระทบเราก็พยายามนะ พยายาม ถ้า

มีสติมันก็ดีขึ้น ดีขึ้นเอง แต่ถ้ามีเราแล้วเนี่ยะบางครั้งเหมือนมันไม่ได้ตั้งใจ เหมือนได้ตั้งใจ มันก็จะวนไปวนมาอยู่อย่างนี้แหละ แต่ถ้าเราทำใจได้มันก็ไม่ใช่เป็นไร นี่คือการรู้สึกนึกคิดต่างๆ มันก็แปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยที่มาทำให้มันเปลี่ยน ปัจจัยที่เข้ามาอาจจะเป็นอตุ อากาศ เข้ามาอ้าว อากาศมันเปลี่ยนเห็นมัย บางครั้งถ้าจิตใจไม่เท่าทันกับสิ่งพวกนี้มันก็แปรเปลี่ยนไปด้วยนะ อย่างร้อนบางครั้งก็ทำให้คนเราหงุดหงิดง่าย รำคาญง่าย อารมณ์วู่วาม หรือบางครั้งก็เครียดนะ ก็มี แต่ถ้าอากาศ อตุ อุณหภูมิมันลดลงบ้าง ไม่ถึงกับเย็นมาก พอดี ๆ ก็รู้สึก เอ้! ทำไมใจเราเย็นลงด้วย มันเหมือนกับมันก็แปรเปลี่ยนไปด้วย ถ้าเราไม่รู้เท่าทันมันก็นั่นนะ มันก็จะไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงพวกนี้ ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลง แต่ถ้ารู้เท่าทันแล้วเนี่ยะ โอ้โห! มันก็แค่เหตุปัจจัย มันไม่ใช่เรา มันก็เป็นความจริงที่มัน ทุกอย่างเกิดแต่เหตุ พระตถาคตตรัสเหตุและความดับแห่งเหตุ นั้น แห่งธรรมนั้นนั่นแหละ ความเกิดแล้วก็ความดับของสภาพธรรมที่มีจริง ถ้าไม่รู้ตามเป็นจริงนี้ก็ลำบาก ก็จะหลงตาม ไหลตาม ยึดตาม กำหนดกฎเกณฑ์ ตามไปเรื่อย การรู้สึกนึกคิดก็ลื่นไหลไปตามนะ เพราะไม่เห็นความจริงนั่นเอง ก็พยายามนะ พยายาม ตรงไหนที่มันเป็นช่องว่างช่องโหว่ มันไม่ต่อเนื่องนี้ก็พยายามอุดช่องว่างช่องโหว่ แล้วก็พยายามสังเกตพฤติกรรมภายในคือเรื่องของจิตใจที่มันแปรเปลี่ยนไปตามอากาศ มันเปลี่ยนไปตามอารมณ์ภายนอก ปัจจัยภายนอกบางครั้งมันทำให้แปรเปลี่ยนไป เนี่ยะเราต้องทัน ถ้าทันแล้วมันก็ยังมันคงอยู่นะ มันก็ยังไม่ได้เป็นอะไร พอทันสิ่งที่มีจริงเพราะว่าความจริงมันเป็นอย่างนี้นี่นา เราหลงไปแล้ว หลงไปก็ลื่นไหลไปตามอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ที่มันเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย แต่จริงๆ มันเกิดแล้วมันก็ดับไป เป็นอยู่อย่างนี้ตลอด เวลาที่เจริญวิปัสสนากรรมฐาน หรือสติปัฏฐานเจริญ วิปัสสนาญาณเจริญเนี่ยะ มันปล่อยวางได้นะ ปล่อยวางความเป็นเราได้ เพราะรู้สิ่งที่มีจริงในแต่ละขณะนั่นเอง ก็ละวางไป ละไปวางไป เหมือนเดินไปแต่ละก้าวมันก็ไถลไปเรื่อย ก็ไม่ได้ไปสนใจก้าวที่ผ่านมาว่ามันจะดีจะร้ายอะไร ก็สนใจแต่ในขณะที่ก้าวนั้นแหละ บางครั้งพอถึงแล้วก็แทบไม่ได้สนใจว่า อ้อ! อะไรเนี่ยะเราถึงแล้วหรือ โยคี โยคาวจรทั้งหลายก็พยายามนะ พยายามต่อไป

ภรรยาเจ็ดประเภท

ที่นี่มีญาติโยมถามมา ถามเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ คือเรื่องสามี ภรรยา เพราะเนื่องในโอกาสที่เรียกว่าแต่งงานกันมา ครบรอบวันแต่งงาน ก็อยากจะรู้ว่าในพระไตรปิฎกนี้มีพูดถึงสามีไว้อย่างไร ภรรยาไว้อย่างบ้าง ก็เลยไปแย้มๆ ดูว่ามีมัย มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย สทกนิบาต อยู่ในหมวดที่ ๗ พูดถึงภรรยาเจ็ดประเภทนะ มีอยู่เจ็ดประเภท คนที่แต่งงานหรืออยู่ร่วมกันแล้วเนี่ยจะได้พิจารณาดูว่าเอ๊ะ! ภรรยาเรา สามีเราเนี่ยะ จัดอยู่ในประเภทไหน หรือถ้าเราอยู่ในประเภทไหน จะปรับปรุงหรือแก้ไขทำให้มันดีขึ้นยังงี้ อันนี้ในคัมภีร์นั้นท่านกล่าวเอาไว้ มีอยู่เจ็ดประการที่บอกถึงคุณโดยคุณธรรมของภริยา หรือโดยลักษณะนิสัย หรือโดยความประพฤติในระหว่างสามีกับภรรยา

วธกาภริยา

ภรรยาประเภทที่หนึ่งเนี่ยะ วธกาภริยา เรียกว่าภรรยาเยี่ยงเพชฌฆาต น่ากลัวนะ คือภรรยามีใจเหมือนกับเพชฌฆาต เป็นคนที่อยู่กับสามีเหมือนกับไม่ได้อยู่ด้วยความรักความจริงใจ แต่อาจจะอยู่ด้วยความจำเป็นบางอย่าง เรียกว่าภรรยาประเภทนี้ซื้อได้ด้วยเงิน แล้วก็เหมือนกับมีใจเป็นอื่น มักจะนอกใจสามี เอาใจออกห่างตลอด ไม่ได้จงรักภักดี ทำตัวเหมือนเพชฌฆาต คอยจะขย้ำสามีอยู่ตลอด คอยเอารัดเอาเปรียบ จะเป็นลักษณะแบบนี้ ที่นี้ถ้าเทียบกับสามีละ สามีก็ วธกาภักสตา ก็คือสามีเยี่ยงเพชฌฆาต ถ้ามองในมุขกลับก็อาจจะเลียดภรรยาด้วยลำแข้ง เออนั่นละ อาจจะโหดร้ายหน่อยนึง แล้วก็นอกใจอยู่อาจจะอยู่ด้วยทรัพย์ก็ได้ ก็มีอยู่ด้วยเงื่อนไข มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน อันนี้สามีภรรยาประเภทที่หนึ่ง

โจริภริยา

ประเภทที่สอง ภริยาประเภทที่เป็นดุจโจร เรียกว่า โจริภริยา สามีผลตอบแทนอาจจะลักหรือขโมย บางครั้งก็เอาทรัพย์สินหรืออะไรต่างๆ ไปซื้อไปขายไม่ช่วยรักษาทรัพย์นะ ก็เรียกว่าเป็นภรรยาประเภทล้างผลาญ เหมือนเป็นโจรที่คอยมาปล้นสะดมอยู่เรื่อย เรียกว่าโจริภริยา แทนที่จะช่วยเก็บหอมรอมริบ ประหยัดได้ ประหยัดใช้ ประหยัดจ่าย แต่ไม่ ไม่ได้นึกถึงความยากลำบากตรงนี้ ก็ทำตัวเหมือนกับโจรนะ เหมือนโจร ขโมยได้ก็ขโมย นอกใจได้ก็นอกใจ อันนี้ทำตัวเหมือนกับโจร เรียกว่าโจริภริยา หรือโจรภักสตา ถ้าเป็นผู้ชายนะ ก็สามีประเภทที่เป็นโจรนะ ก็คล้ายๆ กัน ไม่ได้จริงจังต่อภรรยาอะ อันนี้ประเภทที่สอง

อัยยาภริยา

ประเภทที่สามเนี่ยะ ประเภทที่สามของภรรยาก็คือ อัยยาภริยา ภรรยาเหมือนนาย ก็คือบังคับข่มขู่หรือข่มเหงสามี เหมือนกับเป็นนายของสามี หรือในทำนองเดียวกันเนี่ยะ อัยยาภริยาดานะก็เหมือนกับสามีเป็นเหมือนนายของภรรยา อย่างที่โหดๆ หน่อยก็เหมือนเยี่ยงเพชรฆาต เยี่ยงโจร บางท่านก็บอกว่าภรรยาประเภทโจรเนี่ยะ ปากมาก หยาบคาย ใจเหี้ยม ข่มขู่สามีก็มี มีหลายอย่างนะที่ท่านพูดไว้ อันนี้นำมาแค่บางส่วนที่ท่านอธิบายไว้ รายละเอียดดำนมีอยู่

มาตาภริยา

ทีนี้ในข้อที่สี่นะ ภรรยาประเภทที่สี่เนี่ยะเรียกว่า มาตาภริยา ภรรยาเยี่ยงกับมารดา อันนี้เหมือนกับภรรยาเนี่ยะรักเหมือนกับเป็นมารดานะ ชื่อสัตย์แล้วก็ดูแลให้ความรัก เรียกว่าเหมือนแม่นะ ภรรยาที่เหมือนแม่ดูแลอย่างดี ประคบประหงม ไม่ว่าจะไปไหนมาไหน อยู่ด้วยกัน คนที่เคยมีลูกแล้วได้เลี้ยงลูกเองนะจะเข้าใจ นั่นแหละภรรยาที่รักสามีเหมือนกับลูก ทุกอย่างสามีแทบไม่ต้องทำนะ ภรรยาทำให้ ปูที่นอนให้ ถึงเวลาก็กินอาหารพร้อมทุกอย่าง เป็นเหมือนลูก รักเหมือนลูกนะ ท่านก็เลยเปรียบว่า โอ้! ดีเหมือนแม่เลย หรือในทำนองเดียวกันเนี่ยะสามีก็ มาตาภริยาดานะ ก็เหมือนกัน ก็เหมือนเป็นพ่อเหมือนเป็นแม่นะ

ภคินีภริยา

อย่างที่ห้านะ ประเภทที่ห้าเรียกว่า ภคินีภริยา ภรรยาเยี่ยงน้องสาว เหมือนกับน้องสาว รักเหมือนน้องสาว ดูแลกันอย่างดีเหมือนพี่เหมือนน้องอยู่ด้วยกัน ถึงมีเรื่องไม่เข้าใจกันก็คุยกันได้ มีเหตุมีผลอยู่ร่วมกันได้มีความสุข

สขีภริยา

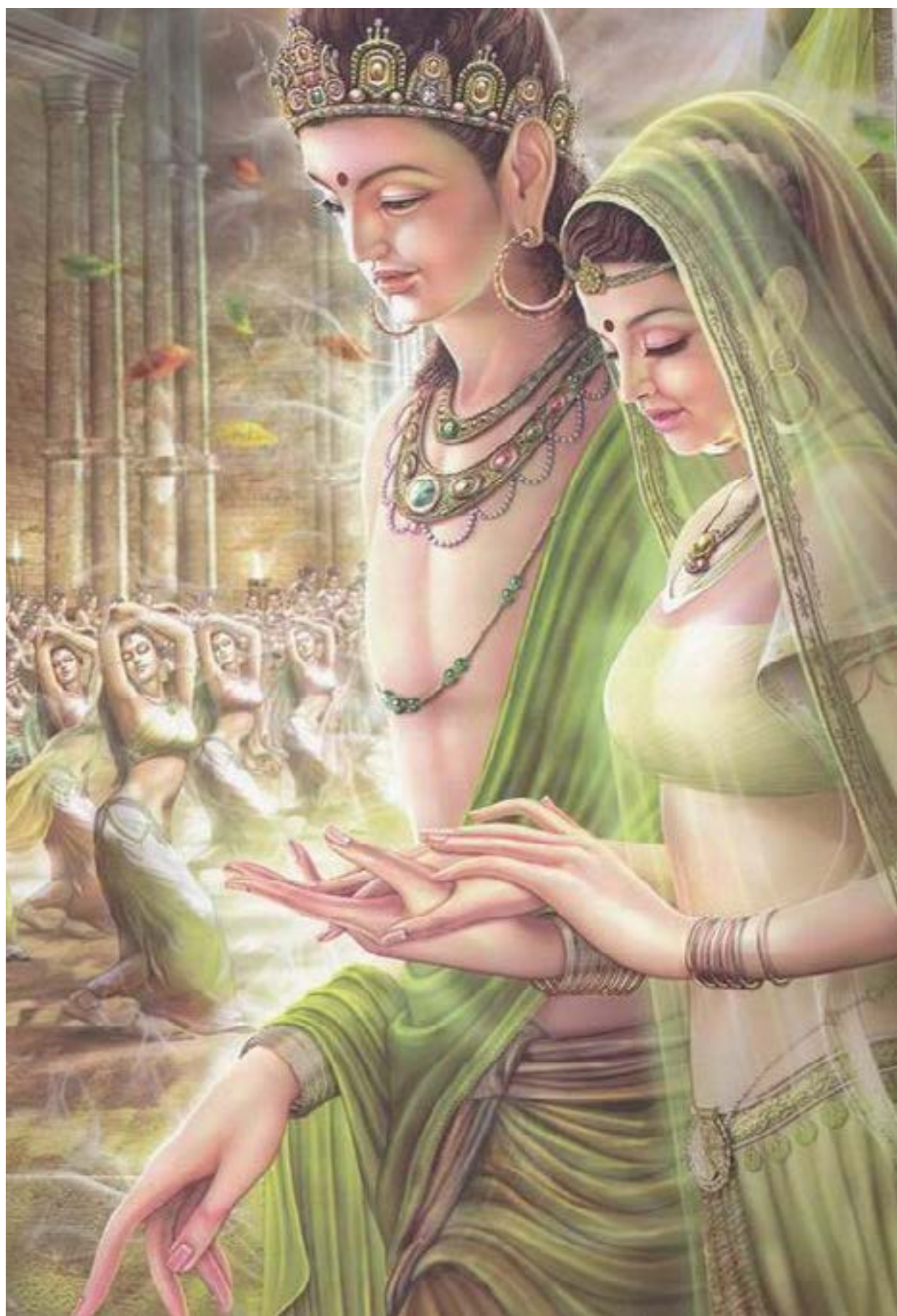
ประเภทที่หกเรียกว่า สขีภริยา ภรรยาเยี่ยงเพื่อนนะ คนไหนที่มีเพื่อนเนี่ยะ เวลาเพื่อนที่เราสนิทมาเราจะปลาบปลื้มแล้วก็จะดีใจมากกว่า เอ้อ! เพื่อนเราไปไหนมาเนี่ยะไม่ได้เจอกันหลายปี เรารู้สึกดีใจ อยู่กันเหมือนเพื่อน รักกันเหมือนเพื่อนเหมือนฝูง ดูแลกันอย่างดีเหมือนเพื่อน สามีก็เหมือนกัน สขยาภริยาดานะ ก็คือรักภรรยาเหมือนกับเป็นเพื่อน มีเรื่องมีราวคุยกันสนุกสนานเหมือนเพื่อนฝูงกัน

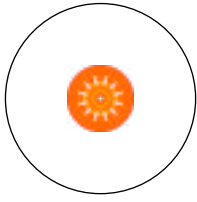
กาสิริยา

ภรรยาประเภทที่เจ็ดนะ เรียกว่า ทาสสิริยา ก็คือภรรยาที่เหมือนกับเป็นทาสนะ รับใช้สามี จงรักภักดีทุกอย่างนะ เหมือนกับทาสที่คอยรับใช้แทบบาทของสามี คือสามีเป็นผู้นำ สามีบอก สามีสั่ง ทำอะไรก็ทำตาม ไม่มีขัด ก็ทำตัวเหมือนกับเป็นทาสนะ สามีเป็นผู้นำ ในทำนองเดียวกันผู้ชายบางคนนะ ทาสภักดา ถ้าเรามองในมุมกลับก็เหมือนกับผู้ชายเป็นผู้ตามในสังคมยุคใหม่ก็มี ผู้ชายก็คร่ำบ ครับตลอด อย่างเนี่ยะ ไม่อยากขัดใจภรรยาเออก็มี เดียวนี้ในยุคนี้ผู้หญิงกับผู้ชายเนี่ยะ ดูเหมือนมีหลายอย่างที่บางครั้งผู้หญิงก็เก่งกว่า สมัยก่อนผู้หญิงก็อาจจะอยู่บ้านเลี้ยงลูก แต่เดี๋ยวนี้ทุกคนต้องช่วยกันทำมาหากิน บางครั้งก็ผู้หญิงก็ทำมาหากิน มีรายได้เข้ามามากกว่าผู้ชาย บางครั้งก็แทบไม่ต้องง้อผู้ชายเลย ความรู้สึกความผูกพันหลายๆ อย่างบางครั้งก็ไม่แนบแน่นเหมือนเมื่อก่อน บางครั้งก็ไม่ได้เสมอไปนะ

นี่แหละบางครั้งโดยคุณธรรม โดยลักษณะนิสัยและการประพฤติปฏิบัติในระหว่างที่อยู่ร่วมกันจะทำตัวเป็นแบบไหน บางคนอ้าวเป็นแบบเพชรฆาต บางคนอ้าวเป็นแบบโจร ทำตัวเป็นโจรเลย บางคนก็ทำตัวเป็นเจ้านายเลย ชีโนนชีนี เออชีนีว แล้วก็ทำตัวเหมือนแม่นะ เหมือนแม่ ทำตัวเหมือนน้องสาว ทำตัวเหมือนทาสที่คอยรับใช้ ทำตัวเหมือนเพื่อนฝูง การประพฤติปฏิบัติลักษณะนิสัย บางครั้งในคัมภีร์ท่านกล่าวไว้ว่าภรรยาหรือสามีประเภทที่เป็นเพชรฆาตเป็นโจร หรือทำตัวเป็นเจ้านายอะไรพวกเนี่ยะ สามอย่างนี้มีโอกาสไปอบายภูมิ ไปในคติที่ไม่ดีอย่างเนี่ยะ ถ้าโดยลักษณะนิสัยที่ทำตัวไม่ถูกไม่ต้อง ส่วนภรรยาที่เหมือนแม่ เหมือนพี่สาวน้องสาว เหมือนเพื่อน เหมือนทาสอย่างเนี่ยะ ภรรยาอย่างเนี่ยะท่านบอกไปสวรรค์ ไปสุคติ อันนี้นำมาเล่าประกอบนะ ก็เลยคุยให้ฟังมันมีอยู่ในพระไตรปิฎก ในอังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต เล่มที่ ๒๓ อันนี้ก็เลยคุยให้ฟัง โยมเค้าเรียกว่าแต่งงานกันมายี่สิบกว่าปี อยู่ร่วมกันมาจนมีลูกมีครอบครัว มีหน้าที่การงานมีธุรกิจ ครบรอบวันแต่งงานก็เลยคุยให้ฟังในเรื่องของภรรยาและสามีเจ็ดประเภท

โยคี โยคาวจร คนปฏิบัติก็ปฏิบัติไปนะ ประพฤติปฏิบัติกำหนดต่อไป ก็กลับไปทวารวดีหลัก ไปที่อารมณปัจจุบันนะอารมณไหนชัดเจนอารมณนั้นก็พยายามตั้งสติกำหนด ตั้งใจนะ

นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก

วงศ์พรรณ.โอ

ภพภูมิแห่งการเวียนว่ายตายเกิด ตอน ๓

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านที่เคารพรักทุกท่าน พบกันอีกครั้งนะคะ ฉบับที่แล้วได้พาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับทุกคติภูมิที่เหลือคือ ตีรจฉาน เปรต และ อสุรกาย และสุคติภูมิแรกคือ มนุษยภูมิ ไปแล้วนะคะ ฉบับนี้จะพาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับสุคติภูมิที่เหลือกันค่ะ เริ่มด้วยเทวภูมิกันเลยนะคะ

เทวภูมิ

เทวภูมิ ก็คือ ภูมิของเทวดา เทวดา หรือ เทวา แปลว่า ผู้ที่เล่นเพลิดเพลินยิ่งในกามคุณทั้ง ๕ มี ๓ คือ

๑. อุปตติเทวะ ได้แก่ เทวดาโดยกำเนิด หมายถึงพรหมด้วย
 ๒. สมมติเทวะ ได้แก่ เทวดาโดยสมมติ หมายถึง พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระราชโอรส พระราชธิดา
 ๓. วิสุทธิเทวะ ได้แก่ เทวดาที่บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสทั้งปวง หมายถึง พระอรหันต์โดยเฉพาะ เท่านั้น
- ดังนั้น ผู้ที่เล่นเพลิดเพลินอยู่ในกามคุณทั้ง ๕ จึงหมายถึง อุปตติเทวะ เท่านั้น อุปตติเทวะ ในกามภูมิ มี ๖ ชั้น คือ จาตุมหาราชิกา ดาวดึงสา ยามา ตูลิตา นิมมานนรดี และปรนิมมิตวสวัตดี มารู้จักเทวภูมิแต่ละชั้นกันเลยนะคะ

๑. จาตุมหาราชิกาภูมิ

ท้าวจาตุมหาราช คือ เทวดา ๔ องค์ ซึ่งเป็นเจ้าผู้ยิ่งใหญ่เหนือเทวดาชั้นต่ำทั้งหลาย ส่วนคำว่า จาตุมหาราชิกา หมายถึง เทวดาทั้งหลายผู้มีหน้าที่ปฏิบัติรับใช้ท้าวมหาราชทั้ง ๔ กล่าวคือ เทวดาในชั้นจาตุมหาราชิกาภูมินี้ เป็นบริวารอยู่ใต้อำนาจของท้าวมหาราชทั้ง ๔ เพราะเหตุว่า มามีกำเนิดในสถานที่ที่ท้าวมหาราชทั้ง ๔ ปกครองอยู่ ท้าวมหาราชทั้ง ๔ คือ

๑. ท้าวธตรัฐะ อยู่ทางทิศตะวันออกของภูเขาสิเนรุ เป็นผู้ปกครอง คันธัพพเทวดาทั้งหมด
๒. ท้าววิรูปหกะ อยู่ทางทิศใต้ของภูเขาสิเนรุ เป็นผู้ปกครองกุมภภันท์เทวดาทั้งหมด
๓. ท้าววิรูปักษ์ อยู่ทางทิศตะวันตกของภูเขาสิเนรุ เป็นผู้ปกครองนาคะเทวดาทั้งหมด
๔. ท้าวกุเระ หรือ ท้าวเวสสุวรรณ อยู่ทางทิศเหนือของภูเขาสิเนรุ เป็นผู้ปกครองยักษ์และเทวดาทั้งหมด ท้าวมหาราชทั้ง ๔ องค์นี้ เป็นผู้รักษาโลกมนุษย์ด้วย จึงชื่อว่า ท้าวจตุโลกบาล

เทวดาที่อยู่ภายใต้อำนาจปกครองของท้าวมหาราช คือ

๑. ปัพพตัญญูเทวดา เทวดาที่อาศัยอยู่
๒. อากาสัญญูเทวดา เทวดาที่อาศัยอยู่ในอากาศ
๓. ชิตทาบโกลิกเทวดา เทวดาที่มีความเพลิดเพลินในการเล่นกีฬาจนลืมบริโภคอาหารแล้วตาย

๔. มโนโกลิกเทวดา เทวดาที่ตายเพราะความโกรธ
๕. สัตวลาหกเทวดา เทวดาที่ทำให้อากาศเย็นเกิดขึ้น
๖. อุณหวลาหกเทวดา เทวดาที่ทำให้อากาศร้อนเกิดขึ้น
๗. จันทิมเทวปุตตเทวดา เทวดาที่อยู่ในพระจันทร์
๘. สุริยปุตตเทวดา เทวดาที่อยู่ในพระอาทิตย์

เทวดาชั้นจตุรหาราชิกานี้ มีที่ตั้งอยู่แต่ตอนกลางของภูเขาสิเนรุ ตลอดลงมาถึงพื้นดินที่มนุษย์อยู่ เรียกชื่อเทวดาตามที่อยู่อาศัยได้ดังนี้

- ก. ที่อยู่บนพื้นแผ่นดิน เรียกว่า ภุมมัญญูเทวดา
- ข. ที่อยู่บนต้นไม้ เรียกว่า รุกขเทวดา
- ค. ที่อยู่ในอากาศ เรียกว่า อากาสัญญูเทวดา มีวิมานอยู่ โดยมีรายละเอียดดังนี้ค่ะ

ก. ภุมมัญญูเทวดา ได้แก่เทวดาที่อาศัยอยู่ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ภูเขา แม่น้ำ มหาสมุทร ใต้พื้นดิน ตามบ้านเรือน ชุมประตู่ เจดีย์ ศาลา เป็นต้น ท้าวมหาราชทั้ง ๔ กับเทวดาบางองค์ที่อยู่ตอนกลางโดยรอบภูเขาสิเนรุนี้มีปราสาทเป็นวิมานของตนโดยเฉพาะๆ สำหรับภุมมัญญูเทวดาอื่นๆ ที่ไม่มีวิมานเป็นที่อยู่ของตนโดยเฉพาะ ถ้าเทวดาใดไปอาศัยวัด บ้าน ภูเขา แม่น้ำ มหาสมุทรอยู่ ก็ถือว่าสถานที่นั้นๆเป็นวิมานของตน

ข. รุกขัญญูเทวดา ได้แก่ เทวดาที่อาศัยอยู่ตามต้นไม้ ซึ่งมีอยู่ ๒ จำพวก คือ พวกหนึ่งมีวิมานอยู่บนต้นไม้ ส่วนอีกพวกหนึ่งอยู่บนต้นไม้แบบไม่มีวิมาน วิมานที่ตั้งอยู่บนยอดต้นไม้นี้เรียกว่า รุกขวิมาน ส่วนสาขาของต้นไม้ที่เป็นที่อยู่ของเทวดานั้น เรียกว่า สาขาัญญูวิมาน

ค. อากาสัญญูเทวดา ได้แก่เทวดาจำพวกที่มีวิมานเป็นที่อยู่ของตนเองโดยเฉพาะในอากาศ ภายในและภายนอกของวิมานนั้น ประกอบด้วยรัตนะ ๗ อย่าง ด้วยอำนาจของกุศลกรรม มีแก้วมรกต แก้วมณีแก้วประพาฬ แก้วมุกดา แก้ววิเชียร เงิน และทอง บรรดาวิมานเหล่านั้น บางวิมานก็ประกอบด้วยรัตนะ ๒ อย่าง บางวิมานประกอบด้วยรัตนะ ๓ อย่าง ๔ อย่าง ๕ อย่าง ๖ อย่าง หรือ ๗ อย่าง ขึ้นอยู่กับบุญกุศลที่ตนสร้างไว้ วิมานเหล่านี้ ลอยหมุนเวียนไปใน

อากาศรอบๆภูเขาสิเนรุ

เทวดาในชั้นจาตุมหาราชิกาภูมิ ที่มีใจโหดร้ายก็มีถึง ๕ จำพวก คือ

๑. คันธัพโพ คันธัพพี ได้แก่เทวดาคันธัพพะ ที่ถือกำเนิดภายในต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม เราเรียกกันว่า นางไม้ หรือ แม่นาง เทวดาจำพวกนี้อยู่ในปกครองของท้าวธรรมาวุธ คันธัพพะเทวดานี้ สิ่งอยู่ในต้นไม้ตลอดไป แม้ว่าใครจะตัดฟันไปทำเรือแพ บ้าน เรือน หรือเครื่องใช้สอยอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็คงสิ่งอยู่ในไม้นั้น ซึ่งผิดกับรุกขเทวดาที่อาศัยอยู่ตามต้นไม้ ถ้าต้นไม้ตายหรือ ถูกตัดฟัน ก็ย้ายจากต้นนั้นไปต้นอื่น บางคราวคันธัพพะเทวดานี้ จะแสดงตนให้ปรากฏแก่คนที่อาศัยอยู่ในที่นั้นๆ หรือถ้าไม่แสดงตนให้ปรากฏ ก็มักจะทำการรบกวน ให้อุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้นแก่ผู้ที่อาศัยอยู่นั้น เช่นให้เกิดการเจ็บป่วยขึ้น หรือทำอันตรายแก่ทรัพย์สินสมบัติ ของบุคคลนั้นๆ ให้พินาศไป เป็นต้น

คันธรุขคันธัพพะเทวดา เทวดาคันธัพพะที่เกิดในต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม มี ๑๐ จำพวกคือ

๑. มุลคันธัพพะ เกิดอยู่ในรากไม้
๒. สารคันธัพพะ เกิดอยู่ในแก่นไม้
๓. เฝคคันธัพพะ เกิดอยู่ในเนื้อไม้
๔. ตจคันธัพพะ เกิดอยู่ในเปลือกไม้
๕. ปปฏิกคันธัพพะ เกิดอยู่ในตะกาะไม้
๖. รสคันธัพพะ เกิดอยู่ในน้ำหอม
๗. ปณณคันธัพพะ เกิดอยู่ในใบไม้
๘. ปุพพคันธัพพะ เกิดอยู่ในดอกไม้
๙. ผลคันธัพพะ เกิดอยู่ในผลไม้
๑๐. กันทคันธัพพะ เกิดอยู่ในเหง้าใต้ดิน

เทวดาคันธัพพะ ทั้ง ๑๐ จำพวกนี้เรียกว่า กัณฐักกะ

๒. กุมภันโท กุมภันตี ได้แก่เทวดากุมภันท์ ที่เรียกว่า รากษส มีลักษณะรูปร่างพุงใหญ่ ตาโปนโตสีแดง มีที่อยู่ ๒ แห่ง คือในมนุษยโลก และ ในนิรยโลก เป็นเทวดาที่รักษาสมบัติต่างๆ มีแก้วมณี เป็นต้น และรักษาป่า ภูเขา แม่น้ำ สระโบกขรณี ถ้า ถ้ามีผู้ล่วงล้ำก้ำเกินก็ให้โทษต่างๆ เทวดาจำพวกนี้อยู่ในความปกครองของท้าววิรุฬหก

๓. นาโค นาดี ได้แก่เทวดานาค มีวิชาเกี่ยวแก่เวทมนต์คาถาต่างๆ ขณะท่องเที่ยวมาในมนุษยโลก บางทีก็เนรมิตเป็นคน หรือเป็นสัตว์ เช่น เสือ ราชสีห์ เป็นต้น โดยเฉพาะชอบลงโทษ

พวกสัตว์นรก เทวดาจำพวกนี้ อยู่ในความปกครองของท้าววิรูปักษะ

๔. ยักโข ยักชี ได้แก่เทวดายักษ์ พอใจเบียดเบียนสัตว์นรกให้เดือดร้อน โดยจะเนรมิตตัวเป็นนายนิรยบาลลงไปสู่รอก เทียวลงโทษสัตว์นรกเหล่านั้นตามความพอใจของตน และเมื่อมีความต้องการจะกินสัตว์นรก ก็เนรมิตตัวเป็นแร้งยักษ์ กายักษ์ แล้วพากันจับสัตว์นรกเหล่านั้นกินเสีย เทวดาจำพวกนี้อยู่ในความปกครองของท้าวกุเวร หรือ ท้าวเวสสุวรรณ

สรุปความว่า เทวดาในชั้นจาตุมหาราชิกาทั้งหมดนั้น มีอยู่ด้วยกันหลายจำพวก เช่น บางพวกมีร่างกายสวย บางพวกไม่สวย บางพวกมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา บางพวกไม่เลื่อมใส บางพวกชอบเบียดเบียนสัตว์อื่น บางพวกรักษาพระพุทธศาสนา รักษาโลก รักษาสถานที่ต่างๆ รักษาแก้วรัตนะ เหล่านี้เป็นต้น

๒. ดาวดึงส์สามภูมิ

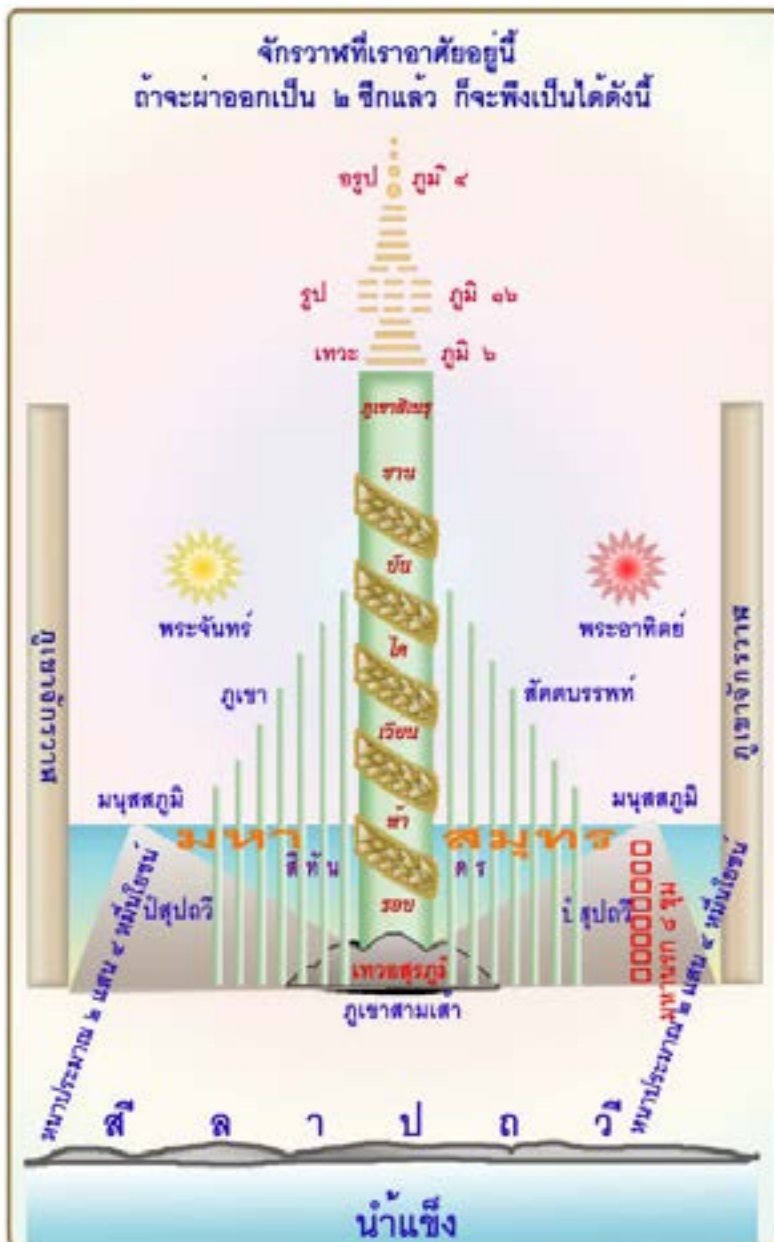
ดาวดึงส์สามภูมิ เป็นเทวภูมิชั้นที่ ๒ คำว่า ดาวดึงส์ หรือ ดาวดึงส์สามภูมิ มีความหมาย ๒ นัย คือ

๑. เป็นภูมิอันเป็นที่เกิดของบุคคลจำนวน ๓๓ คน มีตำนานเล่าว่า ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อ มจลคาม มีบุคคลอยู่คณะหนึ่งชื่อว่า สหบุญญการี คือคณะทำบุญร่วมกัน มีอยู่ด้วยกัน ๓๓ คน เป็นชายทั้งสิ้น คนที่เป็นหัวหน้า ชื่อว่า มาฆมานพ บุคคลคณะนี้ได้ช่วยกันทำความสะอาดถนนหนทางที่อยู่ในบริเวณหมู่บ้านนั้น เพื่อเป็นที่สะดวกแก่ผู้สัญจรไปมา พร้อมทั้งตั้งโรงเลี้ยงน้ำเพื่อให้ประชาชนได้อาศัยดื่มกิน และสร้างศาลาขึ้นที่ทาง ๔ แพร่ง เพื่อให้ผู้คนได้พักอาศัย ครั้นเมื่อชายทั้ง ๓๓ คน ล้วนชีวิตลง ก็ได้ไปเกิดในเทวภูมิชั้นที่ ๒ มาฆมานพนั้น ได้เกิดเป็นพระอินทร์ ส่วนอีก ๓๒ คน ได้บังเกิดเป็นเทวดาชั้นผู้ใหญ่ด้วยกัน ด้วยเหตุนี้เทวภูมิชั้นที่ ๒ จึงมีชื่อเรียกว่า เตตติงสะ ซึ่งแปลว่า ๓๓

๒. เป็นพื้นแผ่นดินแรกที่ปรากฏในโลกก่อนแผ่นดินอื่นๆ มีตำนานเล่าว่า เมื่อโลกถูกทำลายลงจนหมดสิ้นแล้ว โลกก็ได้ตั้งขึ้นใหม่อีก โดยมีฝนตกลงมาอย่างหนักตรงบริเวณที่โลกถูกทำลาย มีลมรองรับไว้อยู่เบื้องล่าง น้ำฝนที่ตกลงมามีปริมาณมากมาย เป็นน้ำฝนที่ใสสะอาด ต่อมาน้ำนั้นจะค่อยๆ ชื้นเป็นตะกอน ทับถมกันกลายเป็นดินก้อนมหึมา แล้วน้ำนั้นค่อย ๆ ลดแห้งลงตามลำดับ จนปรากฏเห็นพื้นดินโผล่ขึ้น พื้นแผ่นดินที่ปรากฏเห็นก่อนนี้ คือ ยอดเขาสินรุ ซึ่งเป็นที่อยู่ของเทวดาชั้นที่ ๒ นั่นเอง ด้วยเหตุนี้แผ่นดินนี้จึงชื่อว่า ดาวดึงส์ เทวดาที่อยู่ในชั้นดาวดึงส์มี ๒ จำพวก คือ

๑. ภูมิภูฏาเวทดา ได้แก่ พระอินทร์ และเทวดาชั้นผู้ใหญ่ ๓๒ องค์ พร้อมทั้งบริวาร เทวสุรา ๕ จำพวก ที่อยู่ใต้เขาสิเนรุ ก็จัดอยู่ในประเภท ภูมิภูฏาเวทดาเหมือนกัน

๒. อากาศภูฏาเวทดา ได้แก่พวกเทวดาที่อยู่ในวิมานลอยไปกลางอากาศ ตั้งแต่เหนือพื้นดินยอดเขาสิเนรุ ตลอดไปจนถึงขอบปากจักรวาล บางวิมานมีเทวดาอยู่ บางวิมานก็ว่างยังไม่มีเทวดาอยู่ โลกธาตุ หรือ จักรวาลหนึ่ง วัดโดยรอบได้ ๓,๖๑๐,๓๕๐ โยชน์ ส่วนที่เป็นแผ่นดินหนา ๒๔๐,๐๐๐ โยชน์ มีน้ำรองรับแผ่นดินหนา ๘๔๐,๐๐๐ โยชน์ ตั้งอยู่บนลมที่รองรับน้ำสูงขึ้นไปในท้องฟ้า ๙๖๐,๐๐๐ โยชน์

ภูเขาสิเนรุ เป็นภูเขาที่สูงที่สุดในจักรวาล ตั้งอยู่ในท่ามกลางหยั่งลงสู่ห้วงน้ำ และสูงขึ้นไปในอากาศ ส่วนละ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ ยอดเขามีสันฐานกลม มีภูเขา ๗ เทือก ล้อมรอบภูเขาสิเนรุอยู่ คือ ยุคันธร อิศินธร กรวิก สุทฺสสนะ เนมินทร วินตตถะ และอัสสกรรณ อันเป็นทิพย์

บนแผ่นดินชั้นดาวดึงส์ที่ตั้งอยู่บนยอดเขาสิเนรุนี้ มีลักษณะกลม มีความกว้าง ๘๔,๐๐๐ โยชน์ มีนครชื่อว่า สุทฺสสนะ ตั้งอยู่ตรงกลางเขา บริเวณสุทฺสสนะนครนี้ มีความกว้าง ๑,๐๐๐ โยชน์ มีกำแพงล้อมรอบ ๔ ด้าน มีประตูด้านละ ๒๕๐ ประตู รวมทั้ง ๔ ด้าน มีประตู ๑,๐๐๐ ประตู ในสุทฺสสนะนคร มีปราสาทเวษยันต์เป็นที่อยู่ของท้าวสักกะ

ทิศตะวันออกของนคร มีสวน

ดอกไม้ชื่อ นันทวัน กว้าง ๑,๐๐๐ โยชน์ ภายในสวนมีสระโบกขรณี อยู่ ๒ สระ ชื่อ มหานันทา และจุฬนันทา ขอบสระและรอบๆบริเวณสระ ปูลาดด้วยแผ่นศิลา เป็นที่สำหรับนั่งพักผ่อน สวน นันทวันนี้ มิใช่จะมีอยู่แต่เฉพาะชั้นดาวดึงส์แห่งเดียวเท่านั้น ในเทวภูมิชั้นอื่นๆ ก็มีเช่นเดียวกัน อัญฐานมณเฑียรต่างๆ ที่มีอยู่ในชั้นดาวดึงส์นั้น อัญฐานมณเฑียรที่มีอยู่ในสวนนันทวัน เป็นอัญฐานมณเฑียรที่ดีเลิศ ยิ่งกว่าอัญฐานมณเฑียรอื่นที่มีอยู่ในชั้นดาวดึงส์ เพราะว่าถ้าเทพบุตรหรือเทพธิดาองค์ใด เกิดโสกะปริเทวะ พิโรธารมณ์ กลัวความตายที่จะได้รับอยู่นั้น ถ้าได้เข้าไปยังสวนนันทวันแล้ว ความโสกะปริเทวะเหล่านั้น ก็หายไปสิ้น

ทิศตะวันตกของสุทิสสนะนคร มีสวนชื่อ จิตรลดา กว้างประมาณ ๕๐๐ โยชน์ มีสระโบกขรณีอยู่ ๒ สระ ชื่อว่า วิจิตรดา และ จุฬจิตรดา ภายในมีต้นไม้เครือเถาชื่อว่า อาสาवดี หนึ่ง พันปีของชั้นดาวดึงส์ จะมีผลครั้งหนึ่ง ช่างในผลมีน้ำเรียกว่าน้ำทิพย์ น้ำทิพย์ที่อยู่ข้างในผลไม้ นี้แหละ เป็นสุราของพวกเทวดาชั้นดาวดึงส์ เทวดาองค์ใดได้ดื่มแล้วจะเกิดความมึนเมา ทำให้หลับไปนานถึง ๔ เดือนของชั้นดาวดึงส์ จึงจะสร้างมา

ทิศเหนือของนครสุทิสสนะ มีสวนชื่อ มิสสกัน กว้างประมาณ ๕๐๐ โยชน์ มีสระโบกขรณีอยู่ ๒ สระ ชื่อว่า ัมมา และ สุัมมา

ทิศใต้ มีสวนชื่อ ภารุสกัน กว้างประมาณ ๗๐๐ โยชน์ มีสระโบกขรณีอยู่ ๒ สระ ชื่อว่า ภัททา และ สุภัททา บรรดาสวนทั้ง ๔ แห่งนี้ เป็นรมณีสถานสำหรับพักผ่อนรื่นเริงของเหล่า เทวดาในชั้นดาวดึงส์

ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสุทิสสนะนครนี้ มีสวน ๒ แห่ง ชื่อว่า สวนปุลนทริก และ สวนมหารวัน ในสวนปุลนทริก มีต้นปาริฉัตร (ปาริชาติ) สูง ๑๐๐ โยชน์ แผ่กิ่งก้านสาขากว้างใหญ่ ออกไป ๕๐ โยชน์ เมื่อถึงคราวออกดอก ก็ส่งกลิ่นหอมฟุ้งไปไกลได้ ๑๐๐ โยชน์ ที่ใต้ต้นปาริฉัตร มีแท่นปณฑุกัมพลศิลาอาสน์ กว้าง ๕๐ โยชน์ ยาว ๖๐ โยชน์ หนา ๑๕ โยชน์ มีสีแดงเหมือน ดอกชบา ยุบลงได้ในเวลานั่ง และฟูขึ้นเป็นปกติได้ในเวลาลุกขึ้น หน้าแท่นศิลานี้ มีศาลาเป็นที่ ประชุมฟังธรรม เรียกว่า ศาลาสุัมมา มีเจดีย์มรกต ที่เรียกว่า จุฬามณี สูง ๑๐๐ โยชน์ ภายใน บรรจุพระเขี้ยวแก้วข้างขวาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับพระเกศา ที่พระองค์ทรงตัดไว้ในตอนเสด็จออกบรรพชา

สวนมหารวัน เป็นที่ประทับสำราญพระอิริยาบถของท้าวสักกะ มีสระโบกขรณี กว้าง ๔ โยชน์ ชื่อสุนันทา และมีวิมานรายล้อมอยู่ ๑,๐๐๐ วิมาน

มาดูความเป็นอยู่ของเทวดาในชั้นดาวดึงส์กันค่ะ เทวดาในชั้นนี้ล้วนแต่เป็นผู้เสวยทิพย์

สมบัติจากกุศลกรรมในอดีตภพ อารมณ์ที่ได้รับในขั้นนี้ จึงล้วนมีแต่อิฏฐารมณ์ที่น่าพอใจ เทวดาผู้ชายมีความเป็นหนุ่มอยู่ในวัย ๒๐ ปี ส่วนเทวดาผู้หญิงมีความเป็นสาวอยู่ในวัย ๑๖ ปี เป็นนิตย์ เหมือนกันทุกองค์ มิได้มีความชรา ตาฝ้าฟาง ผมหงอก ฟันหัก หูตึง และผิวหนังเหี่ยวแห้ง มีความสวยงาม เป็นหนุ่มสาวอยู่ตลอดไปจนตาย เครื่องทรงและอาภรณ์ ตลอดจนร่างกายก็เป็นทิพย์ ความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่มีแก่เทวดาในชั้นดาวดึงส์ เพราะบริโภคอาหารอันละเอียดสุขุม ชนิดที่เป็นสุขาโภชน ไม่มีอุจจาระ ไม่มีปัสสาวะ นอกจากนี้ เทวดาผู้หญิงไม่มีระดู และไม่ตั้งครรภ์เหมือนมนุษย์ เว้นแต่เทวดาจำพวกภุมมัญญเทวดาบางองค์ ที่ยังมีระดูจึงมีครรภ์ได้อย่างมนุษย์ บรรดาเทวดาทั้งหลายในเทวโลก ไม่ได้เกิดเหมือนมนุษย์ เพราะปฏิสนธิด้วยโอปปาติกะกำเนิดเกิดเติบโตใหญ่ทันที อวัยวะร่างกายครบบริบูรณ์ เมื่อจะบังเกิดเป็นบุตร เป็นธิดา แห่งเทวดาทั้งหลาย ก็ย่อมบังเกิดในดัก แต่ถ้าจะบังเกิดเป็นบาทบริจาริกา ย่อมบังเกิดเป็นนางฟ้าในที่นอน ถ้าเป็นไวยาวัจจกร ย่อมบังเกิดขึ้นในวิมาน

ในอรรถกถาสักกปัญหาและมูลปณณาสก์ แสดงว่า เมื่อเทวดาทั้งหลายไปบังเกิดขึ้นภายในวิมานของเทวดาองค์หนึ่งองค์ใดแล้ว ก็เป็นอันว่า เทวดาหรือนางฟ้าที่บังเกิดขึ้นนั้น ต้องเป็นบริวารของผู้เป็นเจ้าของวิมานนั้นๆ เทวดาองค์อื่นจะมาแย่งชิงไปมิได้ แต่ถ้าบังเกิดขึ้นในอากาศ ท่ามกลางเขตแดนวิมานต่อวิมานแล้ว เทวดาในวิมานใกล้เคียง อาจถือเอาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้ แต่ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ว่าเทวดาที่บังเกิดใหม่นั้น จะเป็นของใคร ก็จะพากันไปสู่สำนักของท้าวสักกเทวราช ถ้าปรากฏว่าวิมานของใครอยู่ใกล้ที่อุบัติขึ้นของเทวดานั้น ท้าวสักกก็จะตัดสินให้เทวดาที่มีวิมานอยู่ใกล้กว่าได้สิทธิไป ถ้าเทวดาที่บังเกิดใหม่สนใจเล็งแลดูวิมานของเทวดาองค์ใด ก็จะตัดสินให้เป็นของเทวดาองค์นั้น แต่ถ้าเทวดาที่บังเกิดใหม่ มีได้สนใจในวิมานใดเลย ท้าวสักกก็จะตัดสินเอามาเป็นของพระองค์เอง

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เทวดาบางองค์ มีนางฟ้าเป็นบาทบริจาริกา ๕๐๐ บ้าง มากกว่า ๕๐๐ บ้าง และมีเทวดาเป็นจำนวนมากที่ไม่มีวิมานเป็นของตนเอง และบรรดาเทวดาทั้งหลาย ก็มีความวุ่นวาย ทะเลาะวิวาทเช่นเดียวกับมนุษย์ จึงต้องมีผู้พิพากษาคอยตัดสินความ ก็คือท้าวสักกะนั้นเอง

ความเป็นอยู่ของเทวดาในเทวโลก ก็เป็นเช่นเดียวกับมนุษย์โลก มีการไปมาหาสู่ เบียดเบียน มีนักร้อ และเทพบุตร เทพธิดา มีความรักใคร่ปรารถนาเป็นคู่ครองกัน หากขาดคู่ครองแล้ว ก็ย่อมเกิดความเบื่อหน่ายในความเป็นอยู่ของตน ไม่เบิกบานรื่นเริงเหมือนเทวดาที่มีคู่ครอง เทวดาในดาวดึงส์ทั้งหลาย ต่างชวนกันไปแสวงหาความสุขสำราญ ในสวนทั้ง ๔ แห่ง

พร้อมด้วยบริวาร

สมบัติของเทวดาเหล่านั้นมีความยิ่งและหย่อนกว่ากัน ทั้งบริวาร วิมาน และอิฏฐารมณ์ ต่างๆ สุดแต่แต่กุศลกรรมที่ตนได้กระทำไว้ เช่น รัศมีที่ออกจากร่างกาย และภาษาอาภรณ์ที่เป็นเครื่องประดับของเทพบุตร เทพธิดาทั้งหลาย พร้อมทั้งวิมานอันเป็นที่อยู่ของตน บางองค์มีรัศมีสว่างถึง ๑๐๐ โยชน์

พระอินทร์ คือ ท้าวสักกเทวราช หรือที่เรียกกันว่า ท้าวโกสีย์อัมรินทร์นี้ เป็นผู้ปกครองเทวดาชั้นดาวดึงส์ รวมถึงเทวดาชั้นจาตุมหาราชิกาภูมิ มีปราสาททองชื่อว่า เวชยันต์ เป็นที่ประทับ

พระอินทร์ ชื่อว่าท้าวสักกะ เพราะมีการบริจาทานโดยเคารพ และเพราะสามารถเอาชนะพวกศัตรูได้ ความเป็นอยู่ของท้าวสักกะเทวราชนั้น ทรงประทับอยู่ ณ ปราสาทเวชยันต์ สูง ๑,๐๐๐ โยชน์ มีเสาสูง ๓๐๐ โยชน์ ปกอยู่โดยรอบ ที่เสานั้นประดับด้วยรัตนชาติทั้ง ๗ มีราชรถชื่อว่า เวชยันต์ เป็นพาหนะเทียมด้วยม้าสินธพอาชาไนย ซึ่งเป็นเทวดาที่เนรมิตกายขึ้น พร้อมเครื่องทรงประดับ ๑,๐๐๐ ตัว และมีนายสารถิ คือ มาตลีเทพบุตร บางครั้งท้าวสักกเทวราชก็ทรงช้างเป็นพาหนะ ช้างทรงชื่อว่า เอราวัณ มีเคียว ๓๓ เคียว ๆ หนึ่ง มี ๗ งา เป็นช้างที่สำเร็จด้วยการเนรมิตของเทพยดาในชั้นดาวดึงส์นั่นเอง

ความสามารถแห่งจักขุของท้าวสักกเทวราช แม้จะมีจักขุทั้งสองเหมือนกับจักขุของเทพยดาทั้งหลายก็จริง แต่จักขุของท้าวสักกเทวราชนั้นสามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ไกลเกินกว่าสายตาของเทพยดาทั้งหลายถึง ๑,๐๐๐ เท่า จึงได้ชื่อว่า ท้าวสหสนัย

ในเอกชาดกอรรถกถา แสดงคุณธรรมของผู้ที่จะไปบังเกิดเป็นพระอินทร์ว่า ประกอบด้วยคุณธรรม ๗ ประการ คือ

๑. เลี้ยงดูบิดา มารดา
๒. เคารพต่อผู้ใหญ่ในตระกูล
๓. กล่าววาจาอ่อนน้อม
๔. ไม่กล่าวคำส่อเสียด
๕. ไม่มีความตระหนี่
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. ระวังความโกรธได้

ตามคัมภีร์เล่าว่า ท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นใหญ่กว่าเทวดาทั้งหลายในชั้นดาวดึงส์ ได้พิจารณาถึง

รัศมีกาย และวิมานของตน เห็นว่ายังด้อยกว่าเทวดาผู้ใหญ่บางองค์ แม้มิอำนาจเป็นใหญ่ในดาวดึงส์ จึงรำพึงในพระทัยว่า เหตุใด เทวดาพวกนี้จึงมีรัศมีเจิดจ้าและมีวิมานสวยงามกว่าพระองค์ เมื่อพิจารณาแล้วก็ทรงทราบว่า เทวดาเหล่านั้นได้ทำกุศลไว้ในพระพุทธศาสนา กุศลนั้นย่อมมีผลไพบูลย์กว่ากุศลกรรมที่ไม่ได้ทำไว้ในพระพุทธศาสนา หรือในเวลาที่ย่างจากพระพุทธศาสนา เมื่อทราบดังนี้ก็ชวนขวายเป็นจะสร้างกุศลไว้ใน พระพุทธศาสนาให้จงได้ เมื่อโอกาสมาถึง พระองค์ทรงเล็งทิพยเนตรสังเกตเห็นพระมหากัสสปเถระ กำลังออกจากนิโรธสมาบัติและจะไปโปรดสัตว์แก่คนยากจน จึงได้ชวนนางสุชาตามเหสี เสด็จสู่มนุษยโลกพร้อมด้วยสุธาโภชน เพื่อถวายแก่พระมหาเถระเจ้า

เมื่อลงมาถึงเมืองมนุษย์ ก็เนรมิตตนเป็นคนชราผู้ยากจน สองคนผัวเมียอยู่ในกระท่อม ตันทางที่พระมหาเถระจะผ่านมา ครั้นพระมหากัสสปออกจากนิโรธสมาบัติ ตั้งใจจะไปโปรดคนยากจนในหมู่บ้านแห่งนั้น เมื่อไปถึงหมู่บ้าน ก็หยุดยืนอยู่หน้าบ้านแรกที่ไปถึง ท้าวสักกเทวราช แปลงก็บอกนางสุชาดา ให้ยกอาหารมาใส่บาตรถวายแด่พระมหาเถระเจ้า พระมหาเถระเจ้าไม่ได้พิจารณาสองสามีภรรยาผู้ใส่บาตร คิดว่าเป็นคนยากจนธรรมดาเหมือนคนอื่นๆ ขณะรับบาตรที่พระอินทร์ถวาย กลืนอาหารฟุ้งขายไปเป็นพิเศษ ก็ทราบเหตุทันทีว่า นี่ไม่ใช่อาหารธรรมดา เป็นอาหารทิพย์ และสองสามีภรรยา นี้ไม่ใช่คนธรรมดา เป็นพระอินทร์และพระมเหสีที่แปลงกายมา

พระมหาเถระเจ้าจึงกล่าวว่า อาตมาตั้งใจจะไปโปรดคนยากจนเสียใจ เหตุไฉนท่านจึงทำเช่นนี้ พระอินทร์ก็ชี้เหตุว่า ข้าพเจ้าก็เป็นคนยากจนเหมือนกัน แม้เป็นใหญ่อยู่ในชั้นดาวดึงส์ก็จริง แต่รัศมีและวิมานของข้าพระองค์ ยังด้อยกว่าเทวดาบางองค์อยู่มาก ทั้งนี้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้าพระองค์มิได้ทำกุศลไว้ในพระพุทธศาสนา บัดนี้มาพบโอกาสกับพระผู้เป็นเจ้าแล้ว จึงต้องการสร้างกุศลในพระพุทธศาสนา เพื่อให้รัศมีกาย และวิมานมีความสว่างรุ่งโรจน์บริบูรณ์ จึงได้แปลงกายมากระทำการดังนี้ เมื่อพระอินทร์ได้ถวายทานแก่พระมหากัสสปแล้ว กลับขึ้นสู่ดาวดึงส์เทวโลก รัศมีกาย และวิมานของพระองค์ก็ปรากฏความสว่างรุ่งโรจน์สวยงามบริบูรณ์ด้วยประการฉะนี้

ท้าวสักกเทวราชพระองค์นี้ เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระผู้มีพระภาค ในสักกปัญหสูตร ติณณิกาย มหาวรรคจบลง พระองค์ก็สำเร็จเป็นพระโสดาบัน และจะอยู่ในดาวดึงส์พิภพตลอดไปจนสิ้นอายุ

ในสักกปัญหสูตรมหาวรรค พระบาลีและอรรถกถาแสดงว่า เมื่อจุติจากดาวดึงส์แล้ว ก็

จะมาบังเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิในมนุษยโลก จะสำเร็จเป็นสกทาคามีบุคคลเป็นลำดับที่ ๒ และเมื่อสิ้นชีพจากมนุษย์แล้ว ก็ไปบังเกิดเป็นเทวดาในชั้นดาวดึงส์อีก และได้สำเร็จเป็นอนาคามีบุคคล เป็นลำดับที่ ๓ และเมื่อสิ้นอายุจากดาวดึงส์พิภพ ก็จะไปบังเกิดเป็นพรหมในชั้นสุทธาวาส ตั้งแต่ชั้นอวิหาเป็นต้นไปจนถึงชั้นอกนิฐภูมิ และจะนิพพานในชั้นนั้น

ในดาวดึงส์เทวภูมินั้นมีสถานที่อันสวยงาม ดังได้พรรณามาแล้ว เช่น พระนครสุทิสสนะ มีปราสาทเวชยันต์ อันเป็นที่ประทับของท้าวสักกเทวราช มีสวนสาธารณะอันเป็นที่พักผ่อน รื่นรมย์รายรอบนคร สุทิสสนะทั้ง ๔ ทิศ ชื่อว่า สวนนันทวัน สวนจิตรลดา สวนมิสสกันวัน สวนผารุสกันวัน และยังมีอีก ๒ สวนคือ สวนปุลนทริก และสวนมหารวัน

สวนมหารวัน นั้นเป็นที่สำหรับพักผ่อนพระอิริยาบถ สำหรับท้าวสักกเทวราชโดยเฉพาะ ส่วนสวนปุลนทริก นั้นไม่ใช่สวนสำราญ แต่เป็นสวนพิเศษที่มีความสำคัญกว่าสวนอื่นๆ เพราะเป็นที่ตั้งแห่งปูชนียสถานสำคัญ เช่น พระจุฬามณี พระแท่นปิ่นชุกกัมพลศิลาอาสน์ ที่ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เคยเสด็จขึ้นไปประทับแสดงพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ โปรดพุทธมารดา และมีศาลาสุธัมมา เป็นศาลาที่เทวดาทั้งหลายมาประชุมฟังธรรมกัน

ศาลาสุธัมมา นี้เป็นที่ซึ่งเทวดาทั้งหลายพร้อมใจกันมาประชุมฟังธรรมโดยมีท้าวสักกเทวราช เป็นประธาน ศาลานี้สำเร็จด้วยรัตนะทั้ง ๗ มีความสูง ๕๐๐ โยชน์ วัดโดยรอบ ๑,๒๐๐ โยชน์ พื้นสำเร็จด้วยแก้วผลึก เสาสำเร็จด้วยทอง เครื่องบนคือ ชื่อ คาน ระแนง เป็นต้น สำเร็จด้วยรัตนะทั้ง ๗ หลังคามุงด้วยแก้วอินทนิล เพดานและเสา ประกอบด้วยแก้ว ประพาฬ เป็นลวดลายต่างๆ ช่อฟ้า ใบระกา สำเร็จด้วยเงิน ภายในศาลาเป็นที่ตั้งธรรมาสน์สูง ๑ โยชน์ สำเร็จด้วยรัตนะทั้ง ๗ ปกกันด้วยเศวตฉัตรสูง ๓ โยชน์ ข้างธรรมาสน์ เป็นที่ประทับของท้าวสักกเทวราช ถัดไปเป็นที่ประทับของเทวดาผู้ใหญ่ ๓๒ องค์ และเทวดาอื่นๆ

ศาลาสุธัมมานี้ ตั้งอยู่ข้างต้นปาริฉัตร ซึ่งออกดอกปีละครั้ง เมื่อเวลาใกล้จะผลิดอก ใบปาริฉัตรจะมีสีนวล เวลานั้นเหล่าเทวดาจะมีความยินดีปรีดาว่า อีกไม่ช้าจะได้เห็นดอกออกสะพรั่ง ฉายสีแดง เป็นรัศมีแผ่ไปในปริณทลประมาณ ๕๐๐ โยชน์ ส่งกลิ่นหอมไปตามลมได้ไกล ๑๐๐ โยชน์ ดอกปาริฉัตรนี้เมื่อต้องลมกันตนะ ก็จะหล่นลงมาเอง ไม่ต้องสอย และมีลมสัมปภูจฉณะ ร่องรับดอกไม้ไม่ให้ร่วงหล่นสู่พื้นดินได้ ต่อจากนั้น ก็จะมีลมปเวสนะ ทำหน้าที่พัดพาเอาดอกไม้เข้าไปในศาลาสุธัมมา แล้วลมที่ชื่อว่าสมัชชนะ ก็จะทำหน้าที่พัดเอาดอกเก่าที่เหี่ยวเฉาออกไป ลมสันถกะก็พัดจัดระเบียบให้เรียบร้อย มิให้ไปกองรวมกัน

การประชุมฟังธรรมในศาลาสุธัมมานี้ เมื่อถึงเวลาที่จะมาประชุมฟังธรรม ทำวสีกอัมรินทร์ ก็จะทรงเป่าสังข์วิษุตตระ ซึ่งมีความยาว ๑๒๐ ศอก ดังก้องกังวานไปทั่วทั้งภายในและภายนอกพระนครสุทิสสนะ เสียงสังข์ที่เป่าครั้งหนึ่ง จะดังปรากฏอยู่นานถึง ๔ เดือนมนุษย์ เทพบุตร เทพธิดา ทั้งหลายในชั้นดาวดึงส์ เมื่อได้ยินเสียงสังข์ ต่างก็จะพากันมาสู่ศาลาสุธัมมานี้ รัศมีจากร่างกาย และแสงจากเครื่องประดับของเทวดาทั้งหลายก็สว่างไสวไปทั่วศาลา ทำวสีกเทวราชเมื่อเป่าสังข์แล้ว ก็เสด็จจากปราสาทเวชยันต์ พร้อมด้วยมเหสี ๔ องค์ ทรงขึ้นช้างเอราวัณ มีเทพยดาห้อมล้อมตามเสด็จไปสู่ศาลาสุธัมมา ประมาณ ๓ โกฎิ ๖ ล้านองค์ สุนังกุมารพรหม เสด็จจากพรหมโลกมาแสดงธรรมเป็นประจำ แต่บางครั้งทำวอัมรินทร์ก็ทรงแสดงเอง หรือบางที เทพบุตร ผู้มีความรู้ธรรมะดี ก็จะเป็นผู้แสดง ศาลาสุธัมมานี้ แม้ในเทวภูมิเบื้องบนอีก ๔ คือ ชั้นยามา ดุสิตา นิมมานนรดี และปรนิมมิตวสวัตตี ก็มีศาลาสุธัมมาเช่นเดียวกันค่ะ

ได้เล่าเรื่องราวของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มาให้ท่านทราบกันพอเป็นตัวอย่างนะคะ เทวดาในชั้นนี้ มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินอยู่ด้วยอารมณ์อันเป็นทิพย์ ที่น่าปรารถนา น่าพอใจ ดูแล้วให้เกิดความรู้สึกว่าน่าไปเกิดในภพภูมินี้แหละ สำหรับผู้ที่ทำบุญกุศลให้ถึงพร้อม ก็จะได้ไปเกิดในสุคติภูมิที่ดีเช่นนี้ค่ะ ยังมีเทวภูมิที่เหลืออีก ๔ ชั้น ที่จะให้ท่านรู้จักกันนะคะ อดใจติดตามกันต่อไปในฉบับหน้าค่ะ

ขอความสวัสดี มีสุขภาพแข็งแรง และความเจริญในธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจงมีแด่ท่านผู้อ่านที่เคารพทุกท่านค่ะ พบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

หมายเหตุ: เรียบเรียงจากคู่มือการศึกษา พระอภิธัมมัตถสังคหะ ปริจเฉทที่ ๕ วิถีมุตตสังคหวิภาค โดย นายวรรณสิทธิ ไวยยะเสวี มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ และปริจเฉทที่ ๕ เล่ม ๑ วิถีมุตตสังคหะ ภูมิจตุกกะ และปฏิสนธิจตุกกะ โดย พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

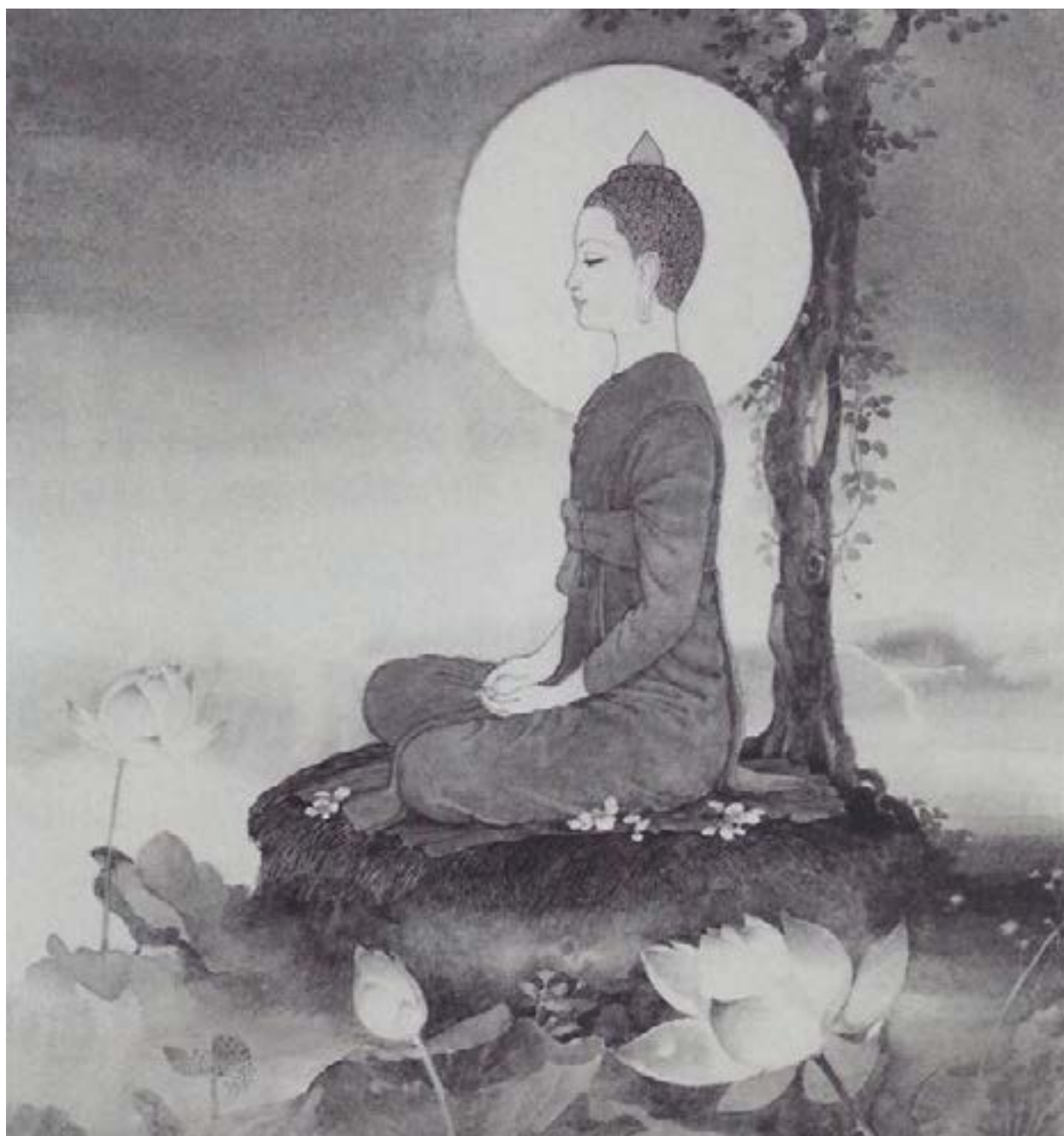

พระธรรมจากหลวงพ่อใหญ่

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ

วิปัสสนาทีปนิฎฐิกา ตอนที่ ๖

จากหนังสือ วิปัสสนาทีปนิฎฐิกา โดย หลวงพ่อใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะอาสภมหาเถระ

กัมมัฏฐานปริจเฉทที่ ๙
ในอภิมมัตถลึงคหอรรคกถา
(ต่อจาก วิปัสสนาทีปนีฎีกา ตอนที่ ๕ ใน อาสภสาร ฉบับที่ ๕๕)

กำหนดระยะอนุปัสสนาญาณของโยคีที่เข้าถึงความเป็นอนิจจานุปัสสนาเป็นต้นได้
และการกำหนดรู้เห็นไตรลักษณ์เป็นคนละขณะ

ปัญหาที่กำหนดรู้ในสังขารธรรม รูป-นาม ที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าติดต่อกันเสมอไม่ขาดสาย ปัญหานี้ได้ชื่อว่า อนุปัสสนาญาณ และอนุปัสสนาญาณนี้แม้ว่าจะได้เข้าถึงนามรูป ปริจเฉทญาณ, ปัจจัยปริคคหญาณ ที่เป็นญาตปริญาณแล้วก็ตาม แต่ยังหาได้เรียกว่าเป็น อนิจจานุปัสสนาเป็นต้นได้ไม่ เพราะเพียงแต่เป็นการรู้เห็นในสังขตธรรมรูป-นามและเหตุปัจจัยของรูป-นามที่อยู่ตามปกติธรรมดาเท่านั้น ต่อเมื่ออนุปัสสนาญาณนี้ได้เข้าสู่ขั้นวิปัสสนาญาณ เบื้องบนมี สัมมสนญาณ เป็นต้นไปแล้ว จึงจะเรียกว่าเป็น อนิจจานุปัสสนา, ทุกขานุปัสสนา, อนัตตานุปัสสนา อย่างใดอย่างหนึ่งได้ แล้วแต่การกำหนดพิจารณารู้เห็นของโยคีบุคคล กล่าวคือ ถ้ามีการกำหนดพิจารณารู้เห็นในสังขตธรรมรูป-นาม โดยความไม่คงที่ถาวร ก็เรียกว่า อนิจจานุปัสสนา ไม่เรียกว่า ทุกขานุปัสสนา, อนัตตานุปัสสนา ถ้าพิจารณารู้เห็นโดยความเป็นทุกข์ก็เรียกว่า ทุกขานุปัสสนา ถ้าพิจารณารู้เห็นโดยความเป็นอนัตตา ก็เรียกว่า อนัตตานุปัสสนา ดังนั้น ท่านอาจารย์อาโนันทเถระจึงได้แสดงไว้ในสัมโมหวิโนทนีมูลฎีกาว่า :-

คำบาลี

๑. อนิจจาทีหิ อนิจจอลุขณาทินํ อณฺเฏดฺดวจนํ

รูปฺปนาทิวเสน ปวตฺตรูปาทิคฺคห โถ วิสิฏฺฐสฺส อนิจฺจาทีคฺคหณสฺส สภาวา

๒. น หิ นามรูปฺปริจฺเฉทมฺมดฺเดน กิจฺจอลิฏฺฐิ โหติ

อนิจฺจาภโย จ รูปาทินํ อาการากฺกฏพฺพา

๓. อนิจฺจบุติ จ คณฺหบุโต กุขฺโข อนตฺตาติ น คณฺหาติ

ตถา กุขฺยาทีคฺคหณเณ อิตฺสสฺสาคฺคหณํ

คำไทย

๑. การที่แสดงความเป็นอย่างอื่นของอนิจจลักษณะเป็นต้น ที่นอกจากรูป-นาม ชั้น ๕ ที่เป็นอนิจจะเป็นต้นนั้น ก็เพราะว่ามีการพิจารณาเห็นอนิจจลักษณะเป็นต้นที่เป็นพิเศษ นอกออกไปจากการกำหนดรู้รูป-นามที่กำลังเป็นไปอยู่ตาม รูปปนลกขณ ความสลายไป นมนลกขณ การน้อมไปสู่อารมณ์อยู่นั้นย่อมเกิดขึ้นได้

๒. เป็นความจริงดังนั้น การกำหนดรู้ของโยคีที่สำเร็จเป็น อนิจจานุปัสสนา ทุกขานุปัสสนา อนัตตานุปัสสนา โดยอาศัยเพียงแต่การรู้เห็นในนาม-รูปเท่านั้นยังหาเป็นความสำเร็จไม่ ควรต้องพิจารณาอาการทั้ง ๓ ของรูป-นามที่มีอนิจจลักษณะเป็นต้นโดยแท้จริง จึงจะสำเร็จเป็นอนิจจานุปัสสนาเป็นต้น

๓. โยคีบุคคลที่กำหนดรู้เห็นสังขตธรรมรูป-นามว่าเป็นอนิจจอยู่นั้น เวลานั้นไม่มีการกำหนดรู้เห็นว่าเป็นทุกขัง อนัตตาแต่ประการใด โดยทำนองเดียวกัน เมื่อได้กำหนดรู้เห็นว่าเป็นทุกขังเป็นต้นอยู่ ก็ไม่มีการกำหนดรู้ว่าเป็นอนิจจ อนัตตา ที่เหลืออีก ๒ แต่ประการใดเช่นกัน (หมายความว่ารู้เห็นลักษณะทั้ง ๓ พร้อมกันไม่ได้)

นักศึกษาทั้งหลายพึงทราบดังนี้ :-

สรุปความในบาลีข้อที่ ๑ และที่ ๒ ว่า วิปัสสนาญาณที่กำหนดพิจารณารู้เห็นในสังขตธรรมรูป-นามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าตามสภาวะและ วิปัสสนาญาณกำหนดพิจารณารู้เห็นไตรลักษณ์ของสังขตธรรมรูป-นามอยู่นั้น หาใช่เป็นอันเดียวกันไม่ แต่เป็นคนละอย่าง ถ้าวิปัสสนาญาณทั้ง ๒ นี้เป็นอันเดียวกันแล้ว เมื่อโยคีบุคคลกำหนดรู้เห็นสังขตธรรมรูป-นาม คือ นามรูปปริจเฉทญาณ ปัจจัยปริคคหญาณ อันเป็นญาณปริยญาณนั้น ก็จะมีการได้รู้เห็นไตรลักษณ์ของสังขตธรรมรูป-นามไปด้วย แต่นี้หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ โยคีบุคคลจะต้องเจริญวิปัสสนาญาณเบื้องสูงมีสัมมสนญาณเป็นต้นที่เป็นตริณปริยญาณต่อไป จึงจะมีการรู้เห็นในไตรลักษณ์ของสังขตธรรมรูป-นาม เหตุนี้ ท่านอรรถกถาจารย์จึงได้แสดงไตรลักษณ์ที่นอกจากสังขตธรรมรูป-นามที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไว้โดยเฉพาะอีก

ฉะนั้น สัมโมหวิโนทนีอนุภาคารยแสดงไว้ว่า

ณเมว เกทํ ญาตติธณปรินญา วิสยตาย ปากฏํ กาดุํ น หิธ อากิมาห

รูป-นาม ชันธ ๕ นั้นมีปกติสภาวะคือ อนิจจะ ทุกขะ อนัตตะ นี้เรียกว่า ญาตปริญญา
เป็นอนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ อนัตตลักษณะ ๓ อย่างนี้เรียกว่า ตีธณปริญญา ต่างกันดังนี้

“
ข้อปฏิบัติที่ทำให้ล้นดับบุญญัตติชาด ยนบบุญญัตติแดก
เพื่อวิปัสสนาญาณได้เข้าถึงอนิจจานุปัสสนาที่แท้จริง
”

เมื่อโยคีบุคคลได้กำหนดพิจารณาในสังขตธรรมรูป-นามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าตามสภาวะ
ที่เกิดจากเหตุปัจจัยอยู่ สันตติบัญญัติและฉน-บัญญัติที่กำลังปกปิดการเกิดดับของสังขตธรรม
รูป-นาม ก็ขาดแตกไป เป็นความเห็นที่บริสุทธิ์เกิดขึ้นเวลาใด เวลานั้นวิปัสสนาญาณของ
โยคีบุคคลก็เข้าถึงความเป็นอนิจจานุปัสสนาเป็นต้นได้ หมายความว่า ผู้ที่ไม่มีการกำหนดรู้ใน
สังขตธรรมที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าทุกๆ ระยะของจิตและรูปนั้น อย่าว่าแต่ความเกิดดับของ
สังขตธรรมรูป-นามเลย แม้แต่รูปนามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าก็รู้ไม่เห็นเสียแล้ว คงรู้คงเห็นแต่
บัญญัติ

เช่นเมื่อได้เห็นสีก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่ในแง่ที่ว่านี้ ชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ สัตว์ ต้นไม้ บ้าน
เรือน ผ้าผืน

เมื่อได้ยินเสียง ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่ในแง่ที่ว่านี้ เป็นเสียงชาย หญิง สัตว์ ดนตรี หัวเราะ
ร้องไห้

เมื่อได้กลิ่น ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่ในแง่ที่ว่านี้ เป็นกลิ่นดอกไม้ กลิ่นของหอม กลิ่นอาหาร
กลิ่นอุจจาระ ปัสสาวะ

เมื่อได้รส ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่ในแง่ที่ว่านี้ รสมะขาม มะนาว ส้ม ผลไม้ พริก เกลือ
น้ำตาล

เมื่อได้สัมผัสกับความเย็น ร้อน อ่อน แข็ง หย่อน ดึง ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่ในแง่ที่ว่านี้ เป็น
น้ำแข็ง น้ำร้อน ไฟ สำลี นุ่น ไม้ มิตร อิฐ หิน พอง ยุบ ร่างกาย หย่อน เบา แข็ง ดึงหนัก ยกมือ
ยกขา เหยียดมือ เหยียดขา ดังนี้ เป็นต้น

นี่ก็เป็นโดยสันตติบัญญัติและชนบัญญัติ ได้กำบังปกปิดในอารมณ์ภายนอกต่างๆ และ อารัมมณิกวิธิจิตภายในเอาไว้แน่นอน จึงมีความรู้ความเข้าใจเป็นไปดังนี้ เรียกว่า สันตติบัญญัติ ก็ไม่ขาด ขณะก็ไม่แตก แต่ตามความเป็นจริงนั้น ขณะที่เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ รูปารมณเฝ้าอยู่ ย่อมดับไป รูปารมณใหม่เกิดขึ้น ติดต่อกันไม่ขาดสาย ผู้เห็นคงเห็นแต่รูปารมณที่เกิดใหม่ตลอดระยะเวลาที่ดูอยู่ วิธิจิตที่เกิดขึ้นรับรูปารมณคือ การเห็นนั้นแล้ว ก็มีการเห็นเก่าดับไป การเห็นใหม่เกิดขึ้นแทน ติดต่อกันโดยไม่ขาดสายเช่นกัน

แต่แล้วผู้ดูอยู่ก็เห็นผิดเข้าใจผิดไปในรูปารมณและการดูของตนว่า รูปารมณที่ตนดูอยู่ ก็ดี การเห็นของตนที่กำลังเห็นอยู่ก็ดี ในนาที่แรกและนาที่หลังคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคงที่ อยู่เป็นปกติ ขณะไดยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัสอยู่ เสียกับการไดยินก็ดี กลิ่นกับการได้กลิ่นก็ดี รสกับการกินก็ดี เย็น ร้อน อ่อน แข็ง หย่อน ดึง กับสัมผัสก็ดี เหล่านี้ก็มีสภาวะเช่นกัน คือ เก่าดับไป ใหม่เกิดขึ้นติดต่อกันไม่ขาดสาย แต่แล้วก็มี การเข้าใจผิดไปว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คงที่อยู่เป็นปกติ

การเกิดขึ้นสืบต่อกันแห่งอารมณ์ภายนอกและอารัมมณิกวิธิจิตภายใน เป็นสันตติบัญญัติ การเกิดขึ้นสืบต่อกันมีสภาวะไม่ขาดสายแห่งอารมณ์ภายนอกและอารัมมณิกวิธิจิตภายในนั้น ซึ่งคล้ายๆ กับเป็นกลุ่มเป็นกอง นี่เป็น ชนบัญญัติ

ในบัญญัติ ๒ ประการนี้ เมื่อสันตติปรากฏในใจ ชนบัญญัติก็ปรากฏในใจพร้อมๆ กัน ดังนั้นจะเรียกรวมกันทั้งสองอย่างว่า สันตติ-ชนบัญญัติ ก็ได้

สันตติชนบัญญัติได้กำบังปกปิดไว้ดังกล่าวแล้วนี้แหละ จึงทำให้ผู้ที่ไม่มัสติกำหนดรูป-นามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้า ไม่มีใครได้รู้เห็นความเกิดดับที่เป็นอนิจจลักษณะได้

ฝ่ายผู้ที่ทำการกำหนดสังขตธรรมรูป-นามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้า โดยมีสติรู้ยู่ติดต่อกัน ไม่ขาดสายนั้น ย่อมรู้เห็นทางทะเลอุปรูปปรุงรสสันตติ-ชนบัญญัติ ที่กำลังปกปิดการเกิดดับของสังขตธรรมรูป-นามไปได้ โดยการกำหนดรู้เห็นวิธิจิตที่เกิดก่อนและวิธิจิตที่เกิดทีหลังในระยะเวลาที่ได้เห็น ไดยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัสกับความเย็น ร้อน อ่อน แข็ง หย่อน ดึง เมื่อย เจ็บ ปวด ดีใจ เสียใจ นึกถึงต่างๆ เหล่านี้นั้นขาดลงเป็นตอนๆ ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในด้านรูปนั้น ก็คงกำหนดรู้เห็นรูปที่เกิดก่อนและรูปที่เกิดทีหลัง ในระยะเวลาที่พองขึ้น ยุบลง หายใจ เข้า หายใจออก ยกมือ ยกขา ก้าวไปข้างหน้า ถอยมาข้างหลัง ลุกขึ้น นั่งลง เหลียวซ้าย แลขวา กระพริบตา อ้าปาก เหล่านี้ก็ขาดเป็นตอนๆ ไม่ใช่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การรู้เห็นในวิธิจิตและอารมณ์ขาดเป็นตอนๆ ดังนี้แหละเรียกว่า สันตติบัญญัติขาด ชนบัญญัติแตก อนิจจลักษณะ

คือความเกิดดับไปก็ปรากฏขึ้น เป็นอันว่าวิปัสสนาญาณของผู้นั้นได้เข้าถึงความเป็นอนิจจานุ
 ปัสสนาที่แท้จริง

ครั้นวิปัสสนาญาณได้เข้าถึงความเป็นอนิจจานุปัสสนาอย่างแท้จริงแล้ว การกำหนดรู้
 ในอริยาบถน้อยใหญ่ คือลมหายใจเข้าออก การเห็น การได้ยิน เมื่อย ปวด ดีใจ เสียใจ คิดถึง
 ที่เคยใช้กรรมมาแต่ก่อนๆ ว่า ยืนหนอ นั่งหนอ ยกหนอ เหยียบหนอ เหล่านี้มัน ในระยะนี้
 โยคีบุคคลอาจเปลี่ยนไปเป็นการพิจารณาโดยกรรมว่าอนิจจังๆ ไม่เที่ยงๆ ดังนี้ก็ได้

ในทุกขานุปัสสนา อนัตตานุปัสสนาที่แท้เกิดขึ้น ก็อาจเปลี่ยน ไปเป็นการพิจารณา
 โดยกรรมว่า ทุกขังๆ เป็นทุกข์ๆ อนัตตาๆ ไม่ใช่เราเขาๆ ดังนี้ได้เช่นกัน แต่ว่าการเปลี่ยน
 ไปพิจารณาดังนี้มัน ให้ความสำคัญแต่อย่างใดไม่ ให้ความสำคัญอยู่ที่การพิจารณาเห็น
 อนิจจลักษณะเป็นต้นทุกข์ๆ ระยะในขณะที่ทำการกำหนดรู้อยู่เท่านั้น ที่เป็นดังนี้ก็เพราะว่า
 อนิจจลักษณะมิได้ปรากฏเนื่องมาจากอัสปายะอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่สำหรับจิตใจนั้นคงรู้เห็น
 อนิจจลักษณะโดยอำนาจบัญญัติเกิดจากการนึกพร้อมไปตามคำกรรมว่า อนิจจังๆ เท่านั้น
 แล้วก็เข้าใจผิดไปว่า ตนได้รู้เห็นอนิจจลักษณะโดยอำนาจของวิปัสสนาญาณโดยไม่รู้ตัว ฉะนั้น
 การเปลี่ยนมาพิจารณาดังนี้จึงไม่มีความสำคัญ การอธิบายดังได้กล่าวมาแล้วนี้ จะพึงเห็นได้จาก
 คำของท่านอรรถกถาจารย์ ที่ท่านพรรณนาไว้ดัง ต่อไปนี้ :-

คำบาลี

๑. อนิจฺจลฺกขณํ ดาว อุทฺทพฺพยานํ อมฺนสิการา สบฺบดิยา
 ปฏฺยจฺจนฺตนา น อุปฏฺฐาติ

๒. อุทฺทพฺพยํ ปน ปริศฺคฺคเหตฺวา สบฺบดิยา วิโกปีตยา
 อนิจฺจ-ลฺกขณํ ยาทาวสสโต อุปฏฺฐาติ

คำไทย

๑. อจิจจลักษณะที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงเป็นอันดับแรก ย่อมไม่ปรากฏก็เพราะไม่มี
 การพิจารณาเห็นการเกิดดับ และสันตติบัญญัติก็กำบังปกปิดไว้

๒. ต่อมาเมื่อมีการกำหนดพิจารณาซึ่งความเกิดดับแล้ว ก็ได้ทำลายสันตติบัญญัติ
 ชาติลง อนิจจลักษณะก็ปรากฏตามสภาวะของตนๆ อย่างแท้จริง

ท่านวิสุทธิมคฺมหาภิกษุจารย์แสดงต่ออีกดังต่อไปนี้ :-

คำบาลี

๑. สบฺตติยา หิ สฺส ปฏิจฺฉนฺนตฺตา อนิจฺจลฺกขณํ น อุปฺปฐฺวาติ ตา จ สบฺตติ อุกฺขพฺ
พฺยมาณสิกาเรณ ปฏิจฺฉาภิกขา ชาตา

๒. อุกฺขพฺพํ ปสฺสโต น อุกฺขาวตฺตา วยฺยาวตฺตํ ปาปฺปนาติ วยฺยาวตฺตา วา อุกฺขาวตฺตํ
อนฺนํ วา อุกฺขกฺขโณ อนฺนํ วยฺกฺขโณติ เอโกปี สมฺโม ชนฺวเสน เทกโต อุปฺปฐฺวาติ ปเคว
อติตํโกติ อาห อุกฺขพฺพํ ปน ฯลฯ อุปฺปฐฺวาติ

๓. ตตฺถ สบฺตติยา วิโกปีตยาติ ปุพฺผาปริเยณ ปวตฺตมานานํ สมฺมานํ อนฺนํ โนญฺญ
ภาวลฺกขณํ สบฺตติยา อุกฺขมาภฺยตาย น หิ สมฺมเทว อุกฺขพฺพํ สลฺลลฺกฺเขนฺนํ สฺส สมฺมา สมฺ
พฺบุรภาเวน อุปฺปฐฺวณฺติ

๔. อตฺโข อโยสลาภา วิย อสมฺพบุรภาเวนาคี สฺกฺกฺขุตฺธํ อนิจฺจ-ลฺกขณํ ปากฺกํ โหติ

คำไทย

๑. อนิจจลักษณะไม่ปรากฏแก่ผู้ที่ไม่มีการกำหนดพิจารณาสังขารธรรมรูป-นามที่เกิด
อยู่เฉพาะหน้า เพราะสันตติบัญญัติกำบังปกปิดไว้ การเกิดสืบต่อกันแห่งรูป-นามที่กำบังปกปิด
อนิจจลักษณะ เพราะไม่มีการกำหนดพิจารณาการเกิดดับ

๒. ผู้ที่กำหนดพิจารณาเห็นการเกิดดับอยู่นั้น ขณะเกิดก็ไม่ถึงขณะดับ ขณะดับก็ไม่
ถึงขณะเกิด ขณะเกิดปรากฏเป็นอย่างหนึ่ง ขณะดับปรากฏเป็นอย่างหนึ่ง ไม่ปนกัน แม้ในรูป
อันหนึ่งหรือนามอันหนึ่งก็ปรากฏเป็นคนละอย่าง ในแง่ขณะเกิด และในแง่ขณะดับดังที่กล่าว
มานี้ สำหรับรูป-นามที่เป็นอดีตและอนาคต คือ อดีตกับปัจจุบัน ปัจจุบันกับอนาคตนั้น ไม่มี
ข้อที่น่าสงสัย ต้องปรากฏโดยเฉพาะๆ อย่างแน่นอน ดั่งนั้น ท่านอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า
อุกฺขพฺพํ ปน ฯลฯ อุปฺปฐฺวาติ

๓. ในคำของท่านอรรถกถาจารย์ที่กล่าวว่า *สบตติยา วิโกปีตยา* (ทำลายสันตติบัญญัติ
ขาดลง) นั้น อธิบายว่า เมื่อได้พิจารณาการเกิดขึ้นสืบต่ออย่างไม่ขาดสายโดยการกำหนดรู้เห็น
ความเป็นไปแห่งรูป-นามที่เกิดดับติดต่อกันโดยถูกต้องอย่างสมบูรณ์อยู่นั้นรูป-นามเหล่านี้จะ
ปรากฏเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันไม่ได้

๔. ซึ่งความจริงนั้น รูป-นามเหล่านี้ การปรากฏเป็นคนละระยะไม่ปนกันอยู่แล้ว เหมือนหนึ่งเส้นเหล็กที่เขามัดรวมไว้เป็นมัดหนึ่งๆ คงปรากฏเป็นเส้นๆ โดยเฉพาะๆ ไม่ปนกัน ฉะนั้น อนิจจลักษณะจึงปรากฏชัดมากทีเดียว

อนึ่ง ในวิสุทธิมัคคมหาฎีกากล่าวว่า- ปเคว อตีตาทีโก สำหรับรูป-นามที่เป็นอดีตและอนาคต คืออดีตกับปัจจุบัน ปัจจุบันกับอนาคตนั้น ไม่มีข้อที่น่าสงสัย ต้องปรากฏโดยเฉพาะๆ อย่างแน่นอน ข้อนี้หมายถึงการพิจารณาเห็นอนิจจลักษณะในรูป-นามที่เป็นอดีต อนาคตนั้น หาใช่พิจารณาเห็นประจักษ์ไม่ เพียงแต่เป็นการเห็นโดยอนุมานเรียกว่า อนุมานอนิจจจานุสสนา หรือ อนุยอนิจจานุสสนา สำหรับการพิจารณาเห็นอนิจจลักษณะในรูป-นามที่เป็นปัจจุบัน คือ เกิดอยู่เฉพาะหน้านั้น เป็นการพิจารณารู้เห็นโดยประจักษ์ เรียกว่า ปจจกข-อนิจจจานุสสนา

จาก หนังสือ วิปัสสนาทีปนีฎีกา โดย หลวงพ่อใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ
(* โปรดติดตาม วิปัสสนาทีปนีฎีกา ตอนที่ ๗ ใน อาสภสาร ฉบับที่ ๕๗)

ปกิณกะธรรม

กนฺตาโก ภิกฺขุ

พระเดชพระคุณพระธรรมวชิรเมธี

คอลัมน์ปกิณกะธรรมฉบับนี้ ผู้เขียนขอนำข้อคิดคติธรรมจากพระเดชพระคุณพระธรรมวชิรเมธี (มีชัย วีรปญโญ ป.ธ. ๙,ร.ศ.,ดร.) เจ้าคณะภาค ๑ เจ้าอาวาสวัดหงส์รัตนารามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร รองอธิการบดี วิทยาเขตบาลีศึกษาพุทธโฆส มจร. จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้เมตตาบรรยายถวายเป็นความรู้แด่พระสงฆ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๘ จำนวน ๑๓๐ รูป เมื่อวันที่ ๑๘ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕ ที่ผ่านมานี้ ในหัวข้อเรื่อง “พระสงฆ์ไทยเพื่อสังคมร่วมสมัยในยุคโควิด-19” (Thai Monks for Contemporary Society in the Covid-19 Time) ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ (ผ่าน ZOOM)

ผู้เขียนจึงได้นำเนื้อหาที่ล้วนให้ข้อคิด-คติธรรม ที่มีประโยชน์ในการปฏิบัติธรรม ปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน แบบย่อ ๆ มาให้อ่านดังต่อไปนี้

สาเหตุของการกระทำ ที่ทำให้เกิดความผิดพลาด

๑. ไม่เข้าใจ (ไม่รู้ว่าจะทำอะไรทำอะไรไม่ได้)
๒. ตามใจ (เห็นคนอื่นทำได้จึงทำตามอย่างไป)
๓. ไม่ใส่ใจ (ระเบียบแบบแผนไม่สำคัญ วิชาการสำคัญกว่า)
๔. ละเลืงใจ (คิดว่าคงไม่เป็นไร)
๕. เฉลอใจ (สิ่งเข้ายวนชักนำถลาลงไป)
๖. ต่อใจ (โอกาสเป็นช่องให้ได้ของมีค่า)
๗. ไม่มีจิตใจ (เสียขวัญและกำลังใจ)
๘. จำใจ (ถูกบังคับ)
๙. เจ็บใจ (ไม่ได้รับการปฏิบัติโดยเป็นธรรม)
๑๐. ตั้งใจ (เป็นสันดาน)

ลักษณะผู้น้อยที่น่าสนับสนุน

๑. งานหนักแค่ไหน ก็ไม่เคยเกียจ
๒. สามารถทำงาน ร่วมกับคนอื่นได้
๓. เป็นคนหัวไว เรียนรู้เร็ว
๔. ไม่มีเงื่อนไข
๕. สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตัวเอง
๖. มีความรับผิดชอบสูง

ลักษณะการทำงานเพื่อพัฒนาตนเอง

๑. รักการเรียนรู้: (ตรงกับหลักทางพระพุทธศาสนาตามหลัก “ไตรสิกขา ศีลสิกขา จิตตสิกขา ปัญญาสิกขา”)
๒. พัฒนาตัวเองตลอดเวลา: (พัฒนากาย พัฒนาพฤติกรรม ‘ศีล’ พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา)
๓. ไม่มีข้ออ้าง: เพราะจะเข้าลักษณะความเกียจคร้าน ๖ ประการ คือ มักให้อ้างว่าหนาวนัก, ร้อนนัก, เย็นแล้ว, ยังเข้าอยู่, หิวนัก, กระหายนัก แล้วไม่ทำงาน เข้าลักษณะคนเกียจคร้านใช้อ้างเลข
๔. ทำงานอย่างจริงจังและจริงใจ : มีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคง่าย ๆ
๕. ไม่คิดว่าตัวเอง เป็นแค่ลูกน้องหรือลูกจ้าง :

คุณลักษณะของผู้จะก้าวหน้า

๑. มองไกล
๒. ใจกว้าง
๓. ใฝ่สูง

คุณลักษณะนำไปสู่ความล้มเหลว

๑. มองใกล้
๒. ใจแคบ
๓. ใฝ่ต่ำ

หลักการกลยุทธการทำงาน ยุคร่วมสมัย

ต้องรอบรู้ ปัญหา สารพัด
ต้องรวดเร็ว เร่งรัด งานทั้งหลาย
ต้องริเริ่ม หลายแบบ ให้แยบคาย
ต้องทุ่มใจ สุดฤทธิ์ พิชิตงาน
ต้องรู้งาน รู้คน รู้หน้าที่
กฎเกณฑ์มี นโยบาย ไล่ประสาน
รู้วิชา ก้าวหน้า ประกอบงาน
สถานการณ์ นอกใน รู้ให้ดี

การใช้ชีวิต

๑. กินอยู่อย่างต่ำ ๒. เป็นอยู่อย่างต่ำ ๓. กระทำอย่างสูง

แนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์

๑. รู้จักและเข้าใจตนเอง : ถ้ามองตัวเองดูว่า เรามีจุดเด่นอะไร และจะใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ? เรามีจุดด้อยอะไร และจะแก้ไขอย่างไร ?
๒. รู้จักและเข้าใจผู้อื่น : (เอาใจเขามาใส่ใจเรา เรารักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด คนอื่นก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น)

๓. รู้จักและเข้าใจงาน และหน่วยงาน (ปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรที่ดี) องค์กรส่วนใหญ่ไม่ใช่ระบบการทำงานแบบคนเดียว แต่เป็นการร่วมมือกันทำงานหลายคน ตลอดจนหลายภาคส่วน เมื่อมีคนอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากแน่นอนว่าย่อมเกิดปัญหาตามมามากมาย เพราะบุคคลแต่ละคนนั้น ต่างก็มีความแตกต่างกันอยู่แล้ว แต่องค์กรควรจะทำอย่างไรให้ความแตกต่างนั้นอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว

การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรนั้นจึงเปรียบเสมือนกาที่จะเชื่อมประสานให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างดี มีความเข้าใจอันดีต่อกันตามความหมายของคำนี้ ใช้ความแตกต่างให้เป็นประโยชน์ มากกว่าที่จะส่งเสริมความแตกต่างให้เกิดความแตกแยก ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนี้จึงเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรควรใส่ใจและให้ความสำคัญที่สุด เข้าใจและรู้จักตนเอง

ถามตัวเองว่า !!!

๑. เรามีจุดเด่น อะไร จะใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ?

๒. เรามีจุดด้อย อะไร จะแก้ไขได้อย่างไร ?

แล้วท่านจะรู้จักตัวเองแค่ไหน ?

ความรู้ ๒ อย่าง ที่ควรรู้

๑. ความรู้ที่ต้องรู้ อันเป็นหลักของความเป็นตำรวจ มีอาชีวะ เช่น กฎหมายต่าง ๆ และต้องทันกฎหมายใหม่ด้วย

๒. ความรู้ที่ควรรู้ สิ่งที่เกี่ยวข้องการทำงาน
ควรเริ่มจากที่ไหน

๑. จะพัฒนาชาติ ต้องเริ่มที่คน

๒. จะพัฒนาตน ต้องเริ่มที่ใจ

๓. จะพัฒนาอะไร ๆ ต้องเริ่มที่ตัวเราเองก่อน

บุญกุศลที่เจริญอกงามในด้านสติ และปัญญาสัมมาทิฐิใดที่มีขึ้น เกิดขึ้นจากการได้อ่านได้ศึกษาในบทความนี้ ขอน้อมถวายคุณงามความดี แต่พระเดชพระคุณพระธรรมวชิรเมธี (มีชัย วีรปัญญา ป.ธ. ๙,ร.ศ.,ดร.) ผู้เป็นเจ้าของข้อคิด คติธรรม คำคม อันมีสาระดี ๆ ที่ได้บรรยายไว้ ซึ่งผู้เขียนได้นำสรุปความเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย เพื่อให้ได้เนื้อหาตามหน้ากระดาษ หากมีข้อผิดพลาด และไม่ตรงประเด็นตามเจตนารมณ์ข้อใด เกล้าน้อมรับและกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้ หากส่วนใดที่เป็นไปเพื่อความเจริญอกงามของสติและปัญญา คุณงามความดี ขอแผ่ส่วนความดีงามเหล่านั้นให้แก่สรรพสัตว์ทั้งปวงด้วยเทอญ...

เรื่องเล่าจากพระสูตร

กนฺตาโก ภิกขุ

พหุชาลสูตร (๒)

การอธิษฐานจิต คือ การตั้งเป้าหมายชีวิตที่ถูกต้องดีงามตามทำนองคลองธรรมแล้วลงมือกระทำตามที่ตั้งใจไว้ จึงประสบผลสำเร็จ ตามคำที่ว่า “มโนเมวา สำเร็จได้ด้วยใจ” ลำพังเพียงแค่อธิษฐานไม่ถึงก็สำเร็จยาก ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ณ ปัจจุบันยังคงแพร่ระบาดอยู่อย่างต่อเนื่อง และกำลังจะกลายเป็นเชื้อโรคประจำท้องถิ่นพื้นบ้านต่อไปแล้ว การดำเนินชีวิตของเราก็จะต้องดำเนินกันไปอย่างปกติใหม่ ต้องอดทนกับความไม่เคยชิน ใช้ความระมัดระวัง ความมีสติมากขึ้น ก่อนออกจากบ้านไปทำธุระ การงาน สำหรับผู้มีงานทำ สำหรับผู้ที่ตกงานก็ต้องสู้กันต่อไป ขอให้พระรัตนตรัย จงส่งเสริมกำลังใจให้ทุกท่านได้ผ่านพ้นสถานการณ์นี้ไปอย่างมีสติและปัญญา ขอให้ทุกท่านจงอย่าท้อใจอย่าหมดกำลังใจ ตั้งใจและตั้งเป้าหมายในทางแห่งความดีงามต่อไป

การร้องขอ หรือ การอ้อนวอน มีมาพร้อม ๆ กับมีมนุษย์ เมื่อเกิดมา มีความกลัว หรือเมื่ออยากได้ ต้องการสิ่งที่ปรารถนา สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็มักทำการร้องขอ หรืออ้อนวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพ หรือจินตนาการสร้างสิ่งเคารพขึ้นมาเป็นกำลังใจ ซึ่งได้พัฒนาการมาเป็นลัทธิการบูชา บวงสรวง อ้อนวอน และศาสนาต่าง ๆ ขึ้นมาในโลก

คอลัมน์ฉบับนี้ขอจะนำพระสูตรเรื่อง “ปัตตกัมมสูตร” พระสูตรที่ว่าด้วยการกระทำที่สมควรมาให้อ่านกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา ฯ (ภาษาไทย) เล่มที่ ๒๑ เป็นพระสูตรต้นตอปิฎก เล่มที่ ๑๓ อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต

ความปรารถนาที่ได้ยากในโลก

เรื่องมีอยู่ว่า สมัยหนึ่ง ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ ที่ประทับกราบถวายบังคมแล้ว นั่งตามท่อนสนมกรรม (พระพุทธองค์น่าจะสังเกตเห็นอาการความตั้งใจเข้าพบของท่านอนาถะ หรือไม่ก็รู้ใจ ดักใจท่านเศรษฐีได้ด้วยพระญาณ) พระพุทธองค์จึงได้ตรัสกับท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีว่า “ท่านเศรษฐี มีอยู่ ๔ เรื่อง แม้เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจที่ชาวโลกปรารถนาโหยหากัน แต่ก็หาได้ยากในโลก” สี่เรื่อง นั้น มีอะไรบ้าง

๑. ขอให้โลกะสมบัติจงเกิดขึ้นแก่เราพร้อมกับความชอบธรรม
๒. ขอให้ยศเจริญเฟื่องฟูแก่เรา พร้อมญาติสนิท มิตรสหาย
๓. ขอให้เราจะมีชีวิตอยู่ยืน ยาวนาน
๔. ขอให้เราเข้าถึงสุคติ โลกสวรรค์ หลังจากตายแล้ว

สี่เรื่องนี้แม้เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ แต่ก็หาได้ยากในโลก ที่จะประสบ

ผลสำเร็จเพียงแค่การร้องขอ หรือการอ้อนวอน (ยิ่งในยุคเศรษฐกิจบ้านเมืองฝืดเคืองเนื่องจากสถานการณ์คับขัน เราได้พบเห็นได้จากข่าวคราวการแสวงหาโชค ลาภ ทรัพย์สิน จากการเดินทางไปกราบไหว้ ขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ณ สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งบางคนโชคดี สำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง) อย่างไรก็ตาม ๔ เรื่องนี้ มีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จด้วยการลงมือกระทำ เช่น ขยันหาทรัพย์สิน เก็บหอมรอมริบ คบมิตรดี ใช้ทรัพย์สินให้พอเหมาะ ซึ่งทรัพย์สินที่ได้มานั้นก็เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบธรรม เป็นต้น

ความปรารถนาที่เป็นไปได้ในโลก

โดยพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแนวทางหรือหลักปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในสิ่งที่ปรารถนา นำใคร่ นำพอใจ ไว้ว่า ถ้าอยากประสบสิ่งที่ปรารถนา นำใคร่ นำพอใจ ให้ปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้

๑. สัทธาสัมปทา : ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา

๒. สीलสัมปทา : ความถึงพร้อมด้วยศีล

๓. จาคสัมปทา : ความถึงพร้อมด้วยการเสียสละ

๔. ปัญญาสัมปทา : ความถึงพร้อมด้วยปัญญา

จากนั้น ท่านได้อธิบายขยายความเป็นข้อ ๆ ต่อไปว่า

๑. ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ (ชาวพุทธ) ต้องตั้งศรัทธา คือ เชื่อในพระปัญญาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ดังนั้น นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาท่านจึงได้นำมาเป็นบทสวดสาธยาย ทำวัตรเช้า-เย็น ในบทพระพุทธคุณ ๙ ว่า “อิติปิโส ภควา ฯลฯ ภควาติ ฯ” เพราะเหตุอย่างนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ทรงเพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นผู้จำแนกธรรม” นี้เรียกว่า “สัทธาสัมปทา”

๒. ความถึงพร้อมด้วยศีล คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการลักขโมย เว้นขาดจากการพูดเท็จ เว้นขาดจากการเสพของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท นี้เรียกว่า “สีลสัมปทา”

๓. ความถึงพร้อมด้วยการเสียสละ คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ มีใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทิน มีจาคะอันสละแล้ว มีฝ่ามือชุ่ม ยินดีในการสละ ควรแก่การขอ ยินดีในการให้ทาน นี้เรียกว่า “จาคสัมปทา”

๔. ความถึงพร้อมด้วยปัญญา คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ รู้ว่า สิ่งที่ทำให้จิตใจเศร้าหมองคือ ความโลภที่ครอบงำจิตอยู่ เมื่อบุคคลมีใจถูก (อภิขณาวิสมโลภะ) ความโลภครอบงำอยู่ มักทำสิ่งที่ไม่ควรทำ ไม่ใส่ใจสิ่งที่ควรทำ จึงละความโลภนั้นเสีย, รู้ว่าพยาบาททำให้จิตเศร้าหมอง จึงละความพยาบาทนั้นเสีย, รู้ว่าความหดหู่แว้งซึมทำให้จิตเศร้าหมอง จึงละเสีย, รู้ว่าความฟุ้งซ่านรำคาญจะทำให้จิตเศร้าหมอง จึงละเสีย, รู้ว่าความสงสัยทำให้จิตเศร้าหมอง จึงละเสีย อย่างนี้ ชื่อว่า เป็นผู้มียปัญญามาก มีปัญญากว้างขวาง มองเห็นแนวทาง เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยปัญญา นี้เรียกว่า “ปัญญาสัมปทา”

เหตุผลที่บุคคลผู้มีปัญญาเห็นแจ้งในธรรม พยายามลดละนิรวณธรรมภายในจิต เพราะเกิดความรู้ว่า จิตใจของบุคคลที่ถูกความโลภครอบงำอยู่, ถูกความพยาบาท ความคิดปองร้าย ครอบงำอยู่, ถูกถิ่นมิหะระ ความหดหู่และความเชื่องซึมครอบงำอยู่, ถูกอุทธัจจกุกกัจะ ความฟุ้งซ่านและร้อนใจรำคาญใจครอบงำอยู่, ถูกวิจิกิจฉา ความลังเลสงสัย ตัดสินใจลงไปไม่ได้ ครอบงำอยู่, แม้ข้อใดข้อหนึ่งก็ทำให้จิตใจขุ่นมัวเศร้าหมอง เมื่อบุคคลมีจิตใจขุ่นมัว เศร้าหมองอยู่ มักทำสิ่งที่ไม่ควรทำ ไม่ยินดีสิ่งที่ควรทำ เมื่อทำสิ่งที่ไม่ควรทำ ไม่ยินดีสิ่งที่ควรทำ จึงเสื่อมจาก ยศ และความสุข, ผู้มีปัญญาเห็นในธรรมจึงพยายามลดละนิรวณธรรมนั้นเสีย

ดังนั้น เมื่อปฏิบัติตามธรรม ๔ ประการดังกล่าวได้ ก็จะเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้บรรลุเป้าหมาย หรือความปรารถนาที่หาได้ยากในโลก ๔ ประการนั้น

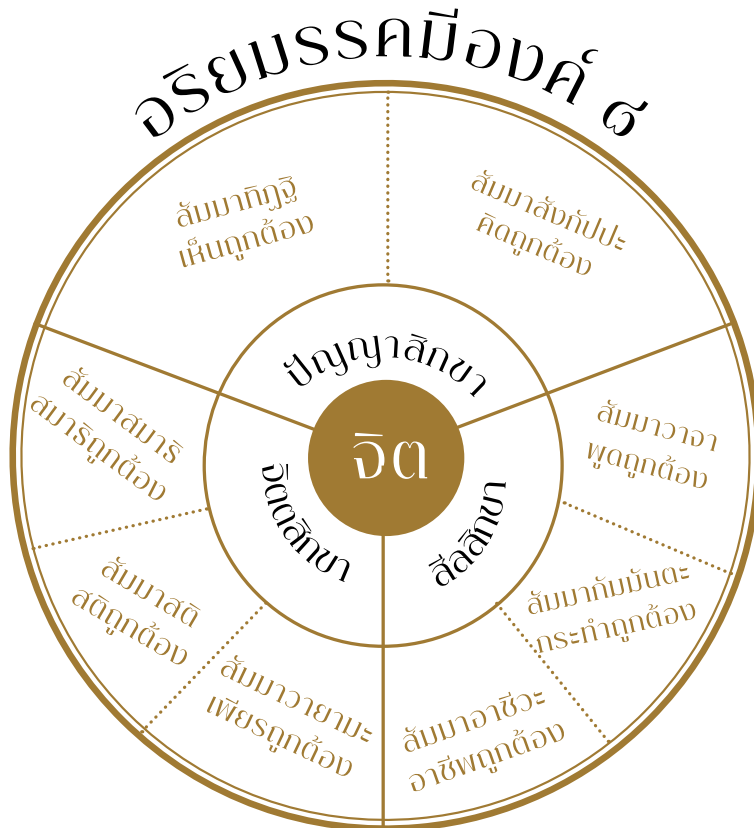
ขออธิบายขยายความ คำว่า “อริยสาวกในธรรมวินัยนี้” ตามความหมายของคำภาษาบาลีว่า “อริยสาวโก” นั้น ว่าโดยผลหมายถึง อริยะสาวก ๔ จำพวก คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ โดยตรง ถ้านับโดยมรรคด้วยก็เป็น ๘ บุคคล แต่ที่ผู้เขียนได้วงเล็บว่า (ชาวพุทธ) เพื่อให้เข้าใจว่า “อริยสาวกในธรรมวินัยนี้” ไม่ได้หมายถึงเฉพาะพระสงฆ์ แม้เป็นคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน ผู้ได้บรรลุโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล ก็เรียกว่า อริยสาวกได้ คำว่า “ชาวพุทธ” อาจไม่ตรงความหมายนัก เพราะคำว่า “ชาวพุทธ” มีความหมายกว้างครอบคลุมทั้งหมดที่นับถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ และยังมีระดับศีลาจารวัตรที่แตกต่างกัน แต่เพื่อมิให้เข้าใจไปว่า เรามีใช้อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ไม่ปฏิบัติก็ได้

ความจริงเป้าหมาย คือ ต้องการให้ชาวพุทธได้เกิดกำลังใจ แรงบันดาลใจ ภาควุมใจในการปฏิบัติตามหลักคำสอนเพื่อพัฒนาตนเองขึ้นสู่ความเป็นพระอริยะบุคคล ชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือชั้นสูง ๆ ยิ่งขึ้นไป ตามที่พระพุทธองค์ตรัสก่อนปรินิพพานว่า...

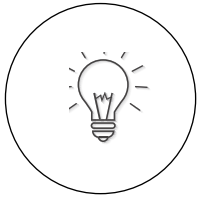
“ตราบใดที่ยังมีผู้ปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘
ตราบนั้นโลกก็จะยังไม่สิ้นพระอรหันต์”

ขึ้นชื่อว่าการปฏิบัติธรรม คือ ปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ อยู่นั่นเอง เมื่อยังมีการปฏิบัติธรรมอยู่ ก็ชื่อว่ากำลังดำเนินตามอริยมรรค จึงขอให้กำลังใจในการนำหลักธรรมมาปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตน จนสามารถเรียกตนเองได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า “อริยสาวกในพระธรรมวินัยนี้” ไม่ว่าจะเป็นพระเป็นพระเป็นคฤหัสถ์ เป็นพระก็เป็นพระที่รู้ธรรม เข้าใจธรรม เป็นคฤหัสถ์ก็เป็นคฤหัสถ์ ผู้อยู่ใกล้พระรัตนตรัย เข้าใจหลักปฏิบัติใน ทาน ศีล ภาวนา เข้าใจในหน้าที่ความเป็นชาวพุทธที่ดีสืบไป

ขอबारมีพระรัตนตรัยที่เป็นแรงบันดาลใจ เป็นพลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ความเป็นชาวพุทธที่ดีงาม จงเป็นเกราะแก้ว ป้องกันภัย นำพานาวาชีวิตดุจสำเภาทอง ให้ลอยล่องผ่านคลื่นพันภัย อุปสรรค อันตรายนานาประการ สู่ฝั่งแห่งความดีงามสูงสุด มีสันติสุขโดยทั่วกัน เทอญ...

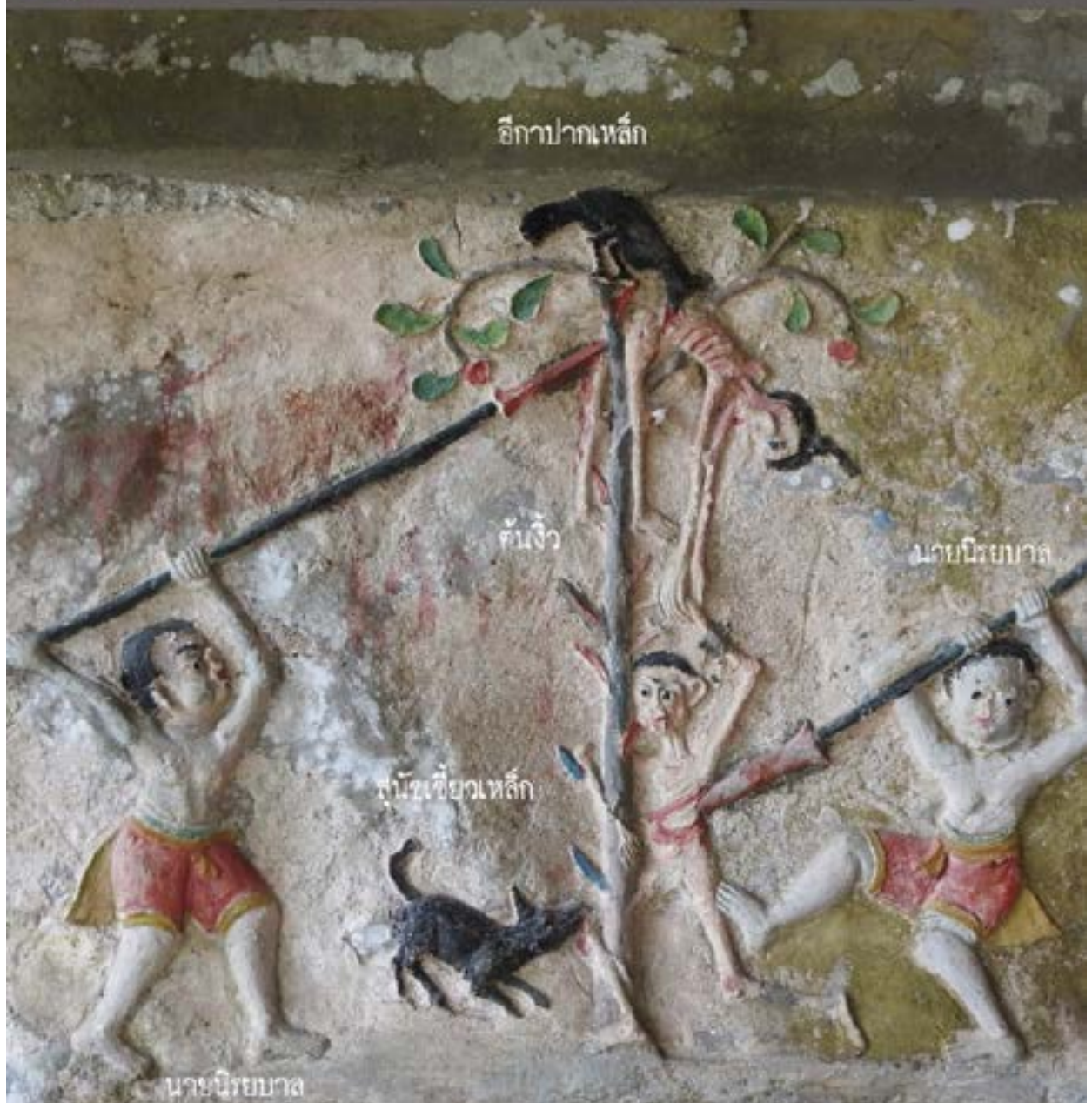
ธรรมะน่ารู้

(ที่มา: ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา วิมุตตสังคหะ)

ภพภูมิ ๓๑ ตอนที่ ๑๒ - นรกภูมิ ตอนที่ ๘

นรกภูมิ

สัตว์ที่กำลังเสวยทุกข์อยู่ในประเทศส่วนหนึ่งแห่งอวิจินรก

โทษและการเสวยทุกข์ในปหาสนุริยะ

ในมนุษยโลก บุคคลที่มีความยินดีพอใจหลงไหลไปในกามคุณทั้ง ๕ มีการฟ้อนรำ ขับร้อง แสดงละคร ละครต่างๆ โดยเป็นพระเอกบ้าง นางเอกบ้าง ร้องให้ หัวเราะ ร้องเพลง ฟ้อนรำ และเต้นรำ แล้วแต่เรื่องที่ตนแสดง ทำให้ผู้ดูเกิดความยินดีบ้าง เศร้าโศกบ้าง บางทีเกิดความสุข สนานครึกครื้นมาจนลืมตัว มัวแต่ชมบทบาทของพระเอกนางเอกที่กำลังแสดงอยู่เฉพาะหน้า บุคคลที่ฟ้อนรำหรือบุคคลที่แสดงละครละครเหล่านี้เมื่อตายแล้วได้ไปเสวยทุกข์อยู่ในปหาสนรก ในขณะที่เสวยทุกข์อยู่ในรกรกนั้นคล้ายๆ กับว่าฟ้อนรำ หรือร้องเพลงอยู่ ดังสาธกบาลีมีมาในสพายตนสังยุตตอัฐกถา ว่า

ปหาโส นาม นิรโยติ วิสํ ปหาสนามโก นิรโย นาม
นตฺถิ, อวิจิสฺเสว ปน เอกสฺมี โภฏฺฐเส นจฺจนฺตา วีย
คายนฺตา วีย จ นฺนฺเวสํ คเหตุวาว ปจฺจนฺติ.

โทษและการเสวยทุกข์ในอปราชิตนุริยะ

ในมนุษยโลก บุคคลที่มีความยินดีพอใจในการรบกัณ (ทำสงคราม) อยู่เสมอๆ บุคคลเหล่านี้เมื่อตายแล้ว ได้ไปเสวยทุกข์อยู่ในอปราชิตนรก ในขณะที่เสวยทุกข์อยู่ในรกรกนั้นคล้ายกับว่า นั่งรถที่เทียมด้วยช้างหรือม้าถืออาวุธ ๕ อย่างพร้อมโล่ ฆ่าฟันกันอยู่ตลอดเวลา ดังสาธกบาลีมีมาใน สพายตนสังยุตตอัฐกถาว่า

อปราชิโต นาม นิรโยติ อยฺปิ น วิสํ เอโก นิรโย,
อวิจิสฺเสว ปน เอกสฺมี โภฏฺฐเส ปญฺจาวุธสนฺนทฺธา ผลกฺกต
ถา หตฺถิอสุสฺสเร อารุญฺห สงฺคาเม ยฺชฺฌนฺตา วีย
ปจฺจนฺติ

โทษและการเสวยทุกข์ในนรกทั้ง ๑๐ มีอัพพนุสกรเป็นต้น

บุคคลที่อยู่ในมนุษยโลก ได้กล่าวคำติเตียนดูถูกพระอริยเจ้าด้วยประการอันมิชอบครั้งตาย แล้วจึงได้ไปเสวยทุกข์อยู่ในนรกทั้ง ๑๐ มีอัพพนุสกรเป็นต้น ดังมีเรื่องเล่าว่า ในสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่นั้น พระโกกาลิกะได้กล่าวครหาว่าพระอัครสาวก ๒ รูป

คือพระสารีบุตรเถระ และพระโมคคัลลานเถระ ได้ล่วงเกินปาราชิกสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เมื่อพระโกกาลิกะตายแล้วได้ไปเสวยทุกข์อยู่ในมหาปทุมนรกเพราะโทษแห่งการกล่าวคำที่ไม่จริง

อธิบายชื่อแห่งนรกทั้ง ๑๐ มีอัพพนรกเป็นต้น

ในที่นี้คำว่า อัปพุทะ นิรพุทะ อพพะ เป็นต้นนี้ เป็นชื่อของหลักสังขยาที่ใช้สำหรับการนับ ทั้งนี้โดยเริ่มต้นนับที่หลักหน่วย ร้อย, พัน, หมื่น, แสน, ล้าน, โกฏิ....ฉะนั้น การที่เรียกชื่อนรกเหล่านี้ว่า อัปพุทะ นิรพุทะ อพพนรก จึงเป็นการนำเอาคำที่ระบุหลักสังขยามาตั้งเป็นชื่อของนรก ซึ่งหากในนรกใด อายุตรงตามหลักสังขยาใด ท่านก็จะใช้หลักสังขยานั้นมาทำเป็นชื่อของนรกนั้นๆ

ประมาณแห่งอายุในอัปพุนรก คือนับด้วยจำนวนเมล็ดงาสีร้อยเก้าโกฏิหกแสนเมล็ด ในจำนวนเมล็ดงาทั้งหมดนี้ ร้อยปีของมนุษย์เอาออกทิ้งเสียเมล็ดหนึ่งไปจนกว่าจะหมดเมล็ดงาสีร้อย เก้าโกฏิหกแสนเมล็ดจึงเท่ากับอายุของอัปพุนรก, ส่วนอายุของนิรพพุนรกนี้มากกว่าอายุของอัปพพุนรกีสิบเท่า, ส่วนอายุของอพพพุนรกก็นอกจากของนิรพพพุนรกีสิบเท่า แม้ในส่วนอายุของ อหะ อฏฐะ กุมุทะ โสคันธิกะ อุปปละ ปุณฺทริกะ มหาปทุมะ นรกเหล่านี้ก็มีอายุมากกว่ากันและกันด้วยจำนวนยี่สิบเท่าขึ้นไปตามลำดับ (มาในบาลีอังคุตตรนิกายและอฏฐกถา)

ความทุกข์และการอยู่ในนรกไม่แน่นอน

๑. พระเทวทัต

พระเทวทัตได้กระทำการเบียดเบียนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม ฉะนั้น พระเทวทัตจึงได้ไปบังเกิดในอวิจิหมานรกโดยตรง ในขณะที่เสวยทุกข์อยู่ในอวิจิหมานรกนั้น มีร่างกายสูงประมาณร้อยโยชน์ ตั้งแต่หูขึ้นไปจมอยู่ในแผ่นเหล็กแดงที่วางหนุนศีรษะ เบื้องล่างแต่ตาตุ่มลงไปจมอยู่ในแผ่นเหล็กแดง ตามบุตประมาณเท่าต้นตาลตอกมือทั้งสองข้างติดไว้กับฝา หลาวเหล็กแทงข้างซ้ายทะลุถึงข้างขวา แขนข้างหน้าทะลุข้างหลัง แขนแต่ศีรษะทะลุลงมาถึงเบื้องล่างไม่มีการกระตุกกระดิก และมีเปลวไฟเผาตลอดเวลา จนกว่าจะพ้นจากอวิจิหมานรก

ในอนาคตแสนมหากัปเลยไป จักได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้ามีชื่อว่า อัญญิสสระ (ส่วนบารมี สองอสงไขยนั้นได้เคยสร้างมาแล้ว) ดังมีสาธกบาลีแสดงไว้ในธัมมบทอฏฐกถาและ

มิลินทปัญหาว่า

“นิจฺจเล พุทฺเธ อปรทฺธภาเวน นิจฺจโลว หุตฺวา
อวิจิมฺหิ ปจฺจติ, โส หิ อิตฺถ สตฺสทสฺสกบฺมตฺถเก
อภฺมุสฺสโร นาม ปจฺเจกพุทฺโธ ภวิสฺสติ”

“เทวทตฺโต มหาราช ฉกฺโกภฺมุสฺสเส กเต กปฺเป อติ
กฺกนฺเต ปฐฺมโกภฺวาเส สํฆิ ภินฺทิ, ปณฺจโกภฺฐาเส นิรเย
ปจฺจิตฺวา ตโต มุจฺจิตฺวา อภฺมุสฺสโร นาม ปจฺเจกพุทฺโธ
ภวิสฺสติ”

๒. ภาณาทิพระทวาทบุชาพระพุทฺธเจ้า ในขณะที่ถูกธรณีสืบ

อิมฺหิ อภฺมุสฺสีติ ตมคฺคปฺคคฺลํ เทวาทิเทวํ นรทมฺมสารถิ
สมนฺตจกฺขิ สตฺปณฺญุลกฺขณํ ปาณฺเหหิ พุทฺธํ สรณํ คโตสฺมิ.

ข้าพเจ้าขอบูชาพระพุทฺธเจ้า ผู้เป็นอัครบุคคล ผู้เป็น
เทวต่ายิ่งกว่าเทวดา ผู้เป็นสารถิฝีกนฺรชน ผู้มีพระจักขุโดย
รอบ ผู้มีบุญลักษณะกำหนดด้วยร้อย ด้วยกระดุกเหล่านี้แล้ว
ขอถึงพระพุทฺธเจ้าพระองค์นั้นว่าเป็นที่พึ่ง ด้วยชีวิตของข้าพเจ้า

๓. เรื่องพระเจ้านันทก

ในเมืองพาราณสี มีพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าทันทก นครหลวง
ชื่อว่า กุมภวดี ประชาชนทั้งหลายในพระนครกุมภวดี พร้อมด้วยพระเจ้าทันทกก็ล้วนแต่เป็น
พวกมิถิลาทันทกทั้งสิ้น ในสมัยนั้นมีดาบสององค์หนึ่ง มีนามว่า กิสิวจฺจดาบส ดาบสององค์นี้เป็น
ผู้ได้ญาณอภิญญาสมบัติแปด อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำโคทาวรี ครั้นต่อมาได้ย้ายมาอยู่ในพระนคร
กุมภวดีอันเป็นเมืองหลวง ได้พักอาศัยอยู่ในพระราชอุทยานของพระเจ้าทันทกโดยมีท่าน
เสนapatiเป็นผู้อุปการะ คอยให้ความสะดวกสบายแก่ท่านดาบสองอยู่เสมอตลอดมา

ในพระนครกุ่มภวดี มีหญิงโสเภณีคนหนึ่ง มีตำแหน่งเป็นนางสนมของพระเจ้าทัศนทก อยู่มาวันหนึ่ง หญิงโสเภณีคนนี้ถูกพระเจ้าทัศนทกก็รว้อถอดออกจากตำแหน่ง เมื่อนางถูกถอดออกจากตำแหน่งแล้วก็เลยเดินเข้าไปในพระราชอุทยาน ผ่านมาทางสถานที่ที่ท่านกิสวัจฉดาบสพักอยู่

เมื่อได้เห็นท่านกิสวัจฉดาบสเข้า นางก็เกิดความเข้าใจผิดขึ้นทันทีว่า ท่านดาบสผู้นี้คงเป็นคนลามก ถ้าเช่นนั้นอวมงคลทั้งหลายที่มีอยู่ในกายเราทั้งหมดนี้ ถ้าเราได้เอาทิ้งไว้บนร่างกายของผู้ลามกคนนี้แล้วก็จะทำให้เราได้รับสิ่งที่เป็นมงคลขึ้น เมื่อหญิงโสเภณีคิดเช่นนี้แล้ว ก็หยิบเอาไม้สีฟันมาสีฟันที่สีเสร็จแล้วนั้นลงบนศีรษะของท่านดาบสซึ่งกำลังนั่งอยู่ แล้วตนเองก็กลับไป อาบน้ำสระผมชำระร่างกาย ให้หมดจดยังที่อยู่ของตน เมื่อหญิงโสเภณีได้กระทำการอย่างนี้แล้ว อยู่มาไม่ช้านัก พระเจ้าทัศนทกก็มีความคิดถึงและรับสั่งให้หาตัวเข้าเฝ้า ทรงแต่งตั้งให้รับตำแหน่งตามเดิมต่อไป อนึ่งการคิดถึงโสเภณีของพระเจ้าทัศนทกนั้น หาได้เกี่ยวเนื่องด้วยการกระทำของนางแต่อย่างใดไม่ หากแต่คิดถึงด้วยอำนาจกิเลส ซึ่งเป็นของธรรมดาเท่านั้น

หลังจากนั้นมาไม่นานนัก พระเจ้าทัศนทก ก็ทรงกริ้วพราหมณ์บุโลหิตคนหนึ่งขึ้นอีกถึงกับถอดออกจากตำแหน่งหน้าที่บุโรหิต เช่นเดียวกับถอดตำแหน่งของหญิงโสเภณีนั้น เมื่อพราหมณ์บุโลหิตถูกถอดออกจากตำแหน่งแล้ว ก็เข้าไปหาหญิงโสเภณีและถามถึงการที่หญิงโสเภณีถูกถอดจากตำแหน่ง และทำอะไรจึงได้กลับเข้ามารับตำแหน่งตามเดิมได้อีก หญิงโสเภณี ก็เล่าถึงการกระทำต่อดาบสที่พักอยู่ในพระราชอุทยานให้พราหมณ์บุโลหิตฟัง พราหมณ์บุโลหิตได้ทราบ แล้วก็รีบเข้าไปในพระราชอุทยาน และกระทำต่อดาบสเช่นเดียวกับหญิงโสเภณีบอก ต่อมาไม่ช้าพระเจ้าทัศนทกก็รับสั่งให้พราหมณ์บุโลหิตผู้นี้เข้าเฝ้า และทรงมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ให้ทำตามที่ได้เคยให้ทำมาแล้วทุกประการ

การที่พราหมณ์บุโลหิตได้เข้ารับตำแหน่งตามเดิมนี้นี้ หาได้เกิดจากการกระทำที่ตนได้กระทำต่อดาบสนั้นแต่อย่างใดไม่ หากแต่เกิดจากความพยายามของตนเองที่คอยหาช่องทางเพื่อตนจะได้เข้ารับตำแหน่งตามเดิมและเป็นไปตามวิสัย ธรรมดาจิตใจของพระเจ้าทัศนทกที่มีความกริ้วขึ้นพักหนึ่งเท่านั้น ครั้นคลายความพิโรธแล้วก็ย่อมจะนึกถึงผู้ที่ได้เคยใช้สอยมาเป็นธรรมดาเท่านั้นเอง

อยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้าทัศนทก ได้ทรงรับหนังสือกราบทูลเรื่องราวจากชนบว่ามี การกบฏเกิดขึ้น เมื่อพระเจ้าทัศนทกทรงทราบข่าวตามหนังสือที่ได้กราบทูลมานั้นก็ทรงจัดการประชุมเสนาอำมาตย์ราชบริพารทั้งหลาย เพื่อจะได้ทำการปราบกบฏ โดยมีพราหมณ์บุโลหิตผู้นี้ประชุมอยู่ ณ ที่นั้นด้วย พราหมณ์จึงกราบทูลถามพระเจ้าทัศนทก ว่า การที่พระองค์จะทรง

ปราบกบฏครั้งนี้ มีพระประสงค์จะเอาชัยชนะต่อพวกกบฏหรือว่าจะยอมแพ้ พระเจ้าทัณฑกีกี่ทรงตอบว่าพระองค์จะต้องเอาชัยชนะให้จงได้ พราหมณ์จึงกราบทูลขึ้นว่า ถ้าพระองค์มีพระประสงค์จะทรงปราบกบฏให้มิชัยชนะโดยเร็วแล้ว บัดนี้มีผู้ลามกคนหนึ่ง พักอาศัยอยู่ในพระราชอุทยานของพระองค์พร้อมกับทหารทั้งหลาย ที่จะออกไปต่อสู้ทำการปราบปรามพวกกบฏทั้งหมดนี้ทำการชำระสิ่งโสโครกที่มีอยู่ในร่างกายรดลงบนร่างของคนลามก แล้วกลับมาอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดหมดจดโดยทั่วกันหมดทั้งกองทัพแล้ว จึงค่อยยกทัพออกไปต่อสู้กับกบฏเหล่านั้น จะทำให้พระองค์มิชัยชนะแก่ฝ่ายกบฏได้โดยง่าย

จริงอยู่ แม้ว่าการปราบกบฏนั้นฝ่ายพระเจ้าแผ่นดินจะต้องได้ชัยชนะต่อฝ่ายกบฏไม่เร็วก็ช้า แต่ถึงกระนั้น ก็ขอให้พระองค์ทรงชำระสิ่งโสโครก ที่มีอยู่ในร่างกายของพระองค์และเหล่าทหารทั้งหมดนี้รดลงบนร่างกายของผู้ลามกนี้เสียก่อน แล้วค่อยยกทัพออกไป

ฝ่ายพระเจ้าทัณฑกีกี่เมื่อได้ฟังคำกราบทูลของพราหมณ์บุโลहितดังนี้แล้ว ก็ทรงมีความเห็นชอบด้วย จึงสั่งยกทัพทั้งหมดเข้าไปยังสถานที่ดาบสพักอยู่ เมื่อพระองค์และขบวนทัพทุกหมวดเหล่าได้มาประชุมพร้อมกัน ณ สถานที่ๆพักของดาบสแล้ว พระเจ้าทัณฑกีกี่และทหารทั้งหลายต่างก็เอาไม้มาสีฟันด้วยกันทุกๆคน

เมื่อต่างคนต่างสีฟันเสร็จแล้ว ก็นำเอาไม้สีฟันนั้น ทั้งรดลงบนตัวดาบสทั่วทุกคนทั้งกองทัพ ไม้สีฟันที่ทุกคนสีแล้วทั้งรดลงบนตัวดาบสนั้นมากมายกายกองท่วมทับตัวท่านดาบสเสียจนมิดตั้งแต่ศีรษะลงมา เสร็จแล้วก็ยกทัพกลับ

ส่วนท่านเสนาบตีที่เป็นผู้อุปการะท่านดาบสนั้น ครั้นพระเจ้าทัณฑกีกี่เสด็จยกทัพกลับไปแล้ว ก็ชวนผู้คนบ่าวไพร่ที่มีความเคารพนับถือเลื่อมใสในท่านดาบสมาช่วยกันเก็บไม้สีฟันที่ทิ้งไว้จนท่วมตัวท่านดาบสออกเสียจนหมดสิ้น แล้วก็จัดการตักน้ำมาชำระร่างกายถวายแก่ท่านดาบส

เมื่อท่านดาบสได้อาบน้ำชำระร่างกายสะอาดหมดจดแล้ว จึงกล่าวคำปราศรัยกับท่านเสนาบตีว่า การที่พระเจ้าทัณฑกีกี่และประชาชนทั้งหลายได้กระทำการหยาบร้ายต่อท่านถึงเพียงนี้นั้น สำหรับท่านเองไม่มีความขัดเคืองพระเจ้าทัณฑกีกี่และประชาชนเลยแม้แต่น้อย แต่บัดนี้พวกเทวดาทั้งหลายมีความขัดเคืองต่อพระเจ้าทัณฑกีกี่และประชาชนมากนับจากวันนี้เป็นต้นไปครบ ๗ วัน พระนครกุมภวาดีอันมีขอบเขตกว้าง ๖๐ โยชน์นี้จะถูกทำลายพินาศโดยสิ้นเชิง ฉะนั้น ขอท่านเสนาบตีและพวกพ้องทั้งหลายจงได้รับอพยพหลบภัยไปเสียก่อน

ฝ่ายท่านเสนาบตีเมื่อได้ทราบข่าวร้ายเช่นนี้จากท่านดาบส ก็มีความหวาดกลัวเป็นอย่าง

ยิ่ง จึงได้รับนำข่านี่ไปกราบทูลพระเจ้าทัศนทิให้ทรงทราบ แล้วตนเองพร้อมกับครอบครัวมิตรสหายที่มีความเชื่อคำบอกเล่าของท่านดาบส ต่างก็ชวนกันอพยพหลบหนีไปเสียจากพระนครกุมภวาตี

เมื่อท่านเสนาบดีที่เป็นผู้อุปการะท่านได้อพยพออกจากพระนครกุมภวาตีไปแล้วโพธิสัตว์ดาบสมีนามว่าสรังคะผู้เป็นอาจารย์ของท่านอยู่ที่แม่น้ำโคทาวรี ทราบเหตุการณ์ร้ายแรงจะบังเกิดขึ้นในนครกุมภวาตี ชะรอยท่านกิสวัจฉดาบสผู้เป็นลูกศิษย์ของท่าน ที่ยังพักอยู่ในพระนครนี้จะไม่พ้นภัย ฉะนั้น ท่านสรังคะดาบสโพธิสัตว์จึงได้ใช้ดาบส ๒ รูป ให้มารับท่านกิสวัจฉดาบสไปเสียจากพระนครกุมภวาตี โดยการเข้าฉานแล้วเหาะไป

ฝ่ายพระเจ้าทัศนทิ เมื่อท่านเสนาบดีมาทูลให้ทรงทราบถึงภัยที่จะบังเกิดขึ้นแก่พระองค์และประชาชนทั้งหลายนั้น พระองค์ทรงเห็นว่าไม่เป็นความจริง ฉะนั้น จึงไม่มีความหวาดระแวงว่าจะมีภัยร้ายแรงเช่นนี้จะบังเกิดขึ้นได้ จึงทรงนอนพระทัยเสีย

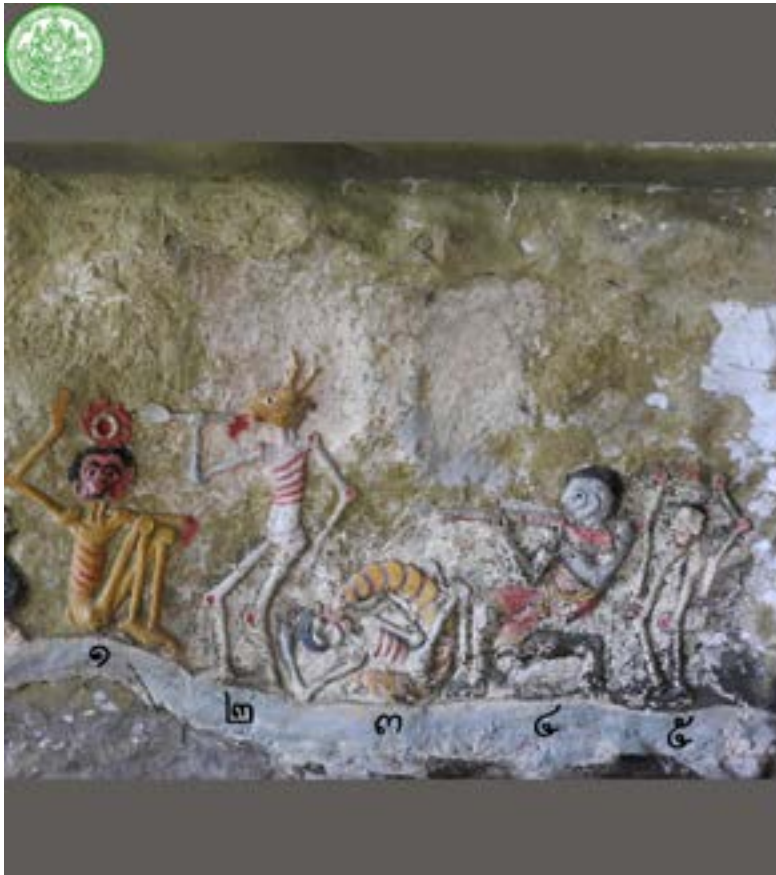
บรรดาเทวดาทั้งหลายที่มีความขัดเคืองในการกระทำของพระเจ้าทัศนทิและประชาชนที่ได้พากันทำความหยาบร้ายต่อท่านดาบสนั้น ครั้นถึงเวลาต่างก็พากันบันดาลให้ฝนตกลงมายังพระนครกุมภวาตีอันมีของเขตกว้าง ๖๐ โยชน์ โดยครั้งแรก เป็นนำฝนธรรมดา ต่อมาเป็นเมล็ดทราย แล้วเป็นดอกไม้ แล้วเป็นเงินเป็นทอง และเครื่องอาภรณ์ที่ประดับตกแต่งร่างกายเทวดา เมื่อประชาชนได้เห็นของอันมีค่าเช่นนี้ตกลงมาจากอากาศแล้ว ต่างคนก็ต่างก็มีใจชื่นชมยินดีรีบวิ่งออกจากบ้านของตนๆ เพื่อจะได้เก็บของอันมีค่าเหล่านี้ไว้เป็นสมบัติของตน เมื่อประชาชนกำลังตื่นตื่นออกมาเที่ยวเก็บสิ่งของเหล่านี้อยู่นั้น ในขณะนั้นเอง ก็บังเกิดเป็นอาวรุและถ่านเพลิงตกลงถูกต้องประชาชนทั้งหลายพร้อมทั้งพระเจ้าทัศนทิ ถึงแก่ความตายตลอดทั่วทั้งประเทศ

เมื่อประชาชนทั้งหลายพร้อมทั้งพระทัศนทิสิ้นชีวิตลงแล้ว ก็ได้ไปเสวยทุกข์อยู่ในอุสสทกุกุฬนรกคือนรกขี้เถ้าร้อน มีขี้เถ้าร้อนเข้าสู่ทวารทั้งเก้า ส่วนบนศีรชะก็มีถ่านเพลิงตกลงมา

อกุศลกรรมของประชาชนและพระเจ้าทัศนทิที่ได้ก่อขึ้นนี้เป็นอกุศลกรรมที่หนักมากควรจะไปเสวยทุกข์อยู่ในมหานรก แต่หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ กลับไปเสวยทุกข์อยู่ในอุสสทกุกุฬนรกเท่านั้นดังสาธกบาลีมีมาในสรังคะชาดกว่า

กีส หิ วจุฉ อวากิริย ทณทก
 อัจฉินนมูล สขโน สรรฐ
 กุกุกุพนาเม นริยมหิ ปจจติ
 ตสส พุฬิงคานิ ปตุนติ กาเย.

(* โปรดติดตาม ธรรมะน่ารู้ - เรื่อง ภพภูมิ ๓๑ ตอนที่ ๑๒ ใน อาสภาสาร ฉบับที่ ๕๖)

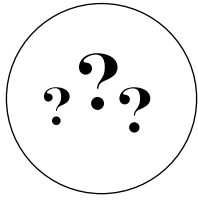

นรกภูมิ-เปรตวิสัยภูมิ

๑. อัครวิสกในกุสุตถนรก(นรกภูมิจาน) ผู้ใช้ศอกกรรมในการ
 ยึดฉันทนยาผู้ทรงศีล ทำนยาผู้มีพระคุณ ทำคนดีใช้กรรม
 ไม่มีเวลาประมาณ จนกว่าศอกกรรมจนมาทางศีรษะของ
 จึงจะไปใช้กรรมต่อในนรกโลกหรือภพภูมิตามกรรมนั้นค่า
 ๒. อัครวิสกในสังฆาฏนรกนรก ทำนยากรรมด้วยภาพเขาอัคร
 มีชีวิตตั้งช้าในน้ำเย็น ค่าด้วยศอก เขาอัครเพียง ใช้กรรม
 ๒,๐๐๐ ปีนรก (๑๔๔ อัครวิสกในน้ำเย็น • วัน • คืน
 ในนรกนี้)
๓. อัครวิสกในสังฆาฏนรกนรก ทำนยากรรมด้วยภาพเขาอัคร
 เขาค้นเมื่อให้ข้อมือคนกระตุก ใช้กรรม ๕๐๐ ปีนรก
 (๔ อัครวิสกในน้ำเย็น • วัน • คืนในนรกนี้)
๔. นรกนิมิตนรก
๕. อัครวิสกในนรกนรกนรก ทำนยากรรมด้วยภาพเขาอัคร
 ใต้ในโกศนาให้คนละผู้มีศีลโลก เพื่อจะข้ามมาเล่น

สมุทราภคโคตรภูมิ

นรกภูมิจานหรือเปรตวิสัย-นรกภูมิจาน

English column

Sayadaw U Pandita

The Seven Factors of Enlightenment (Part XII)

COURAGEOUS EFFORT: THIRD FACTOR OF ENLIGHTENMENT (continued...)

Full Illumination

After innumerable existences as a Bodhisatta, the Buddha-to-be was born as a human being in his last existence. Having perfected all the paramis, he began searching for the true path to liberation. He endured many trials before he finally discovered the noble path by which he came to see deeply impermanence, unsatisfactoriness and absence of self in all conditioned phenomena. Deepening his practice, he went through the various stages of enlightenment and eventually became an arahant, completely purified of greed, hatred and delusion. Then, the omniscient knowledge he had cultivated arose in him, together with the other knowledges particular to Buddhas. His omniscience meant that if there was anything the Buddha wished to know about, he had only to reflect upon the question, and the answer would come to his mind spontaneously.

As a result of his illumination, the Buddha was now endowed with “The Accomplishment by Virtue of Fruition of Result,” as its full title is known. This accomplishment came about because of the fulfillment of certain causes and prerequisites he had cultivated in his previous lives.

Having become a perfectly enlightened Buddha, he did not forget the intention he had resolved upon so

many eons ago when he'd been the hermit Sumedha. The very purpose of his working so hard and long was to help other beings cross the ocean of suffering. Now that the Buddha was completely enlightened, you can imagine how much more powerful and effective his great compassion and wisdom had become. Based on these two qualities, he began to preach the Dhamma and continued to do so for forty-five years, until his death. He slept only two hours a night, dedicating the rest of his time to the service of the Dhamma, helping other beings in various ways so that they could benefit and enjoy well-being and happiness. Even on his death-bed he showed the path to Subhadda, a renunciate of another sect, who thereby became the last of many disciples to be enlightened by the Buddha.

The full title of this third accomplishment is "The Accomplishment of Seeing to the Welfare of Other Beings," and it is a natural consequence of the previous two. If the Buddha could become enlightened and totally freed from the kilesas, why did he continue to live in this world? Why did he mingle with people at all? One must understand that he wanted to relieve beings of their suffering and put them on the right path. This was the purest compassion and the deepest wisdom on his part.

The Buddha's perfect wisdom enabled him to distinguish what was beneficial and what was harmful. If one cannot make this crucial distinction, how can one be of any help to other beings? One may be wise indeed, knowing full well what leads to happiness and what to

misery, but then, without compassion one might feel quite indifferent to the fates of other beings. Thus it was the Buddha's practical compassion which led him to exhort people to avoid unskillful actions that bring harm and suffering. And it was wisdom that allowed him to be selective, precise and effective in what he admonished people to do. The combination of these two virtues, compassion and wisdom, made the Buddha an unexcelled teacher.

The Buddha had no selfish thoughts of gaining honor, fame or the adulation of many followers. He did not mingle with people as a socialite. He approached beings with the sole intention of pointing out the correct way to them so that they could be enlightened to the extent of their capacities. This was his great compassion. When he had finished this duty, the Buddha would retire to a secluded part of the forest. He did not stay among the crowds, bantering and mixing freely like a common person. He did not introduce his pupils to each other, saying, "Here's my disciple the wealthy merchant; here's the great professor." It is not easy to live a solitary and secluded life. No ordinary worldling can enjoy total seclusion. But then, the Buddha was not ordinary.

Advice for Spiritual Teachers

This is an important point for anyone aspiring to become a preacher of the Dhamma or a meditation teacher. One should exercise great discretion in relating with students.

If one has any relationship at all with them, one must remember always to be motivated by great compassion, following the footsteps of the Buddha. There is danger in becoming too close and familiar with those who are being helped. If a meditation teacher becomes too close to his or her students, disrespect and irreverence may be the result.

Meditation teachers should also take the Buddha as their model for the proper motivation in sharing the Dhamma with others. One should not be satisfied with becoming a popular or successful Dhamma teacher. One's motivation must be, instead, genuinely benevolent. One must strive to benefit one's students through presenting a technique whose actual practice can tame the behavior of body, speech and mind, thereby bringing true peace and happiness. Teachers must continually examine their own motivations in this regard.

Once I was asked what was the most effective way to teach meditation. I replied, "First and foremost, one should practice until one is dexterous in one's own practice. Then one must gain a sound theoretical knowledge of the scriptures. Finally, one must apply these two, based on a motivation of genuine lovingkindness and compassion. Teaching based on these three factors will doubtless be effective."

In this world many people enjoy fame, honor and success due to uncanny strokes of fate or kamma. They may not really have fulfilled the accomplishment of

cause, as the Buddha did. That is, they may not have worked hard, but simply became successful or wealthy by a fluke. Such people are likely to receive a lot of criticism. People might say, “It’s a wonder how he or she got into that position, considering how sloppy and lazy he or she is. He or she doesn’t deserve such luck.”

Other people may work very hard. But perhaps because they are neither intelligent nor gifted, they attain their goal slowly, if at all. They are unable to fulfill the accomplishment of result. People like this are not free from blame either. “Poor old so-and-so. He or she works hard, but does not have much for brains.”

Yet another group of people work very hard and become successful. Having fulfilled their ambition, they then rest upon their laurels, so to speak. Unlike the Buddha, who turned his own glorious achievements to the service of humanity, they do not take any further steps by helping society or other beings. Again, these people will be criticized. “Look how selfish he or she is. He or she’s got so much property, wealth, and talent, but no compassion or generosity.”

In this world it is difficult to be free from blame or criticism. People will always talk behind one another’s backs. Some criticisms are merely gossip, and others are deserved, pointing to some real flaw or lack in a person. The Buddha was indeed an exceptional human being in having fulfilled the accomplishments of cause, of result, and of service.

One could write an entire book describing the greatness and perfection of the Buddha, the discoverer and teacher of the path to freedom. Here, I only wish to open the doors for you to contemplate his virtues so that you can develop effort in your practice.

Contemplating the Buddha's greatness, you may be filled with awe and adoration. You may feel deep appreciation for the wonderful opportunity to walk the path which such a great individual discovered and taught. Perhaps you will understand that in order to walk on such a path, you cannot be sloppy, nor sluggish, nor lazy.

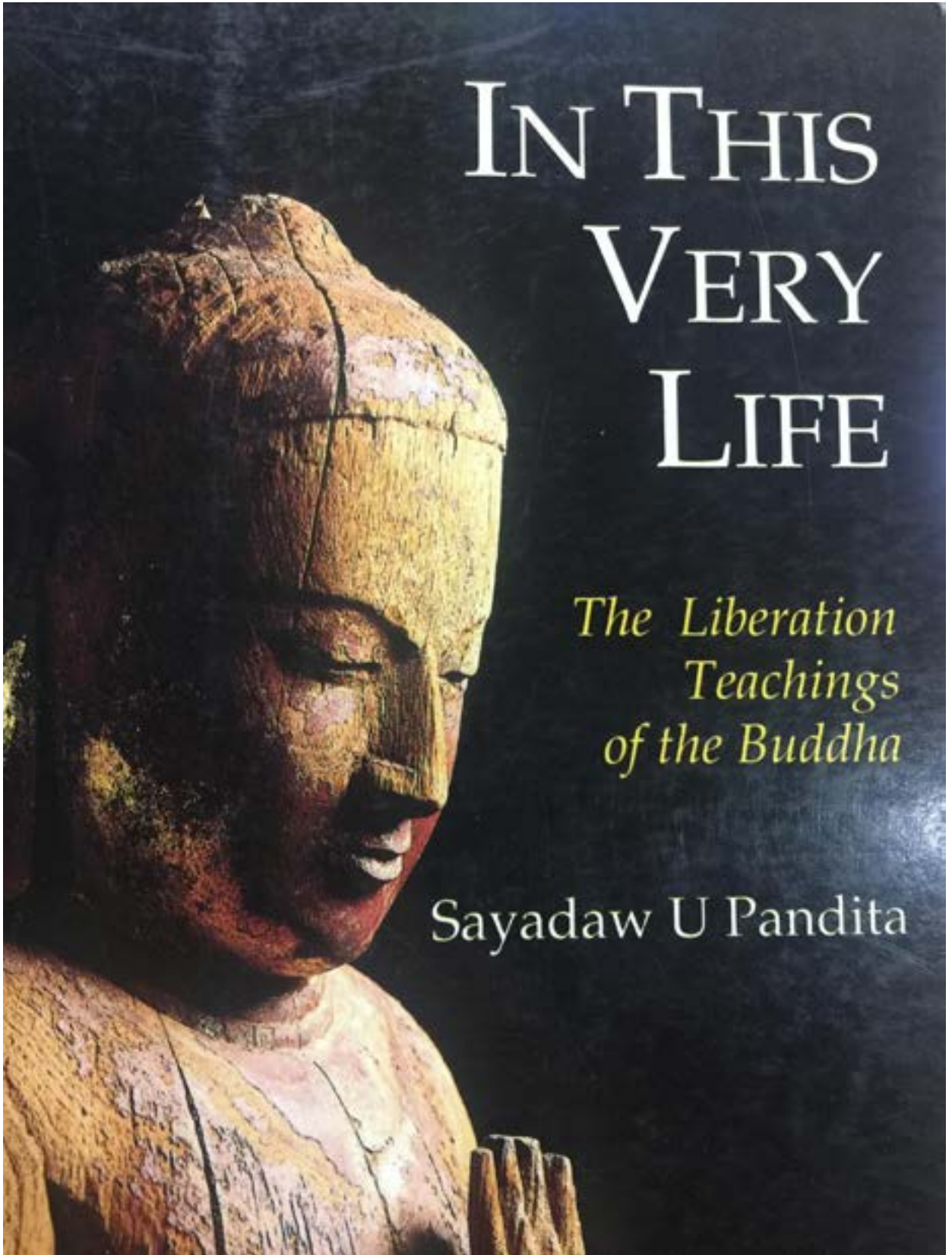
May you be inspired. May you be brave, strong and enduring, and may you walk this path to its end.

Ref: In This Very Life, The Liberation Teachings of the Buddha, Sayādaw U Pandita (1992)

IN THIS VERY LIFE

*The Liberation
Teachings
of the Buddha*

Sayadaw U Pandita

แวนธรรมปฏิบัติ ตอนที่ ๓

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสกะ มหาเถระ

บทที่ ๑

ลัญโญชน ๑๐

สญฺญาเชนฺตํ พุทฺธุตฺตํ สญฺญาชนาณํ

ธรรมชาติใด ทำการร้อยรัดสัตว์ให้ติดอยู่ในสังสารวัฏ
ฉะนั้นธรรมชาตินั้น ชื่อว่า ลัญโญชน

๒. วิภังคาลัญโญชน (๑๐)

ถาม ถ้าเช่นนั้นพระอริยบุคคลคงหมดวิภังค
ความสงสัยในสิ่งทั้งปวงแล้วหรือ ?

ตอบ ยังไม่สิ้นสงสัยทีเดียว สิ้นแต่เฉพาะความสงสัยในพระรัตนตรัยในอัตตปฏิญฺญี และ
วิภังค ๑๖ ประการเท่านั้น นอกนั้นยังมีความสงสัยอยู่

ถาม ขอฟังความสงสัย ๑๖ ประการ และขอได้ขยายความให้ละเอียด
โดยลำดับด้วย ?

ตอบ ความสงสัย ๑๖ ประการแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ อดีต ๕ อนาคต ๕
ปัจจุบัน ๖

อดีต ๕ คือ

๑. อโหสิ นุโข อหํ อตีตมทุธานํ ในอดีตข้่า ฯ เคยเกิดมาแล้วหรือ
๒. น นุโข อโหสิ อตีตมทุธานํ ในอดีตข้่า ฯ ไม่เคยเกิดมาแล้วหรือ
๓. กิ นุโข อโหสิ อตีตมทุธานํ ในอดีตข้่า ฯ เคยเป็นชาติไหน
๔. ถล นุโข อโหสิ อตีตมทุธานํ ในอดีตข้่า ฯ รูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร
๕. กิ พุทฺธา ตี อโหสิ อตีตมทุธานํ ในอดีตข้่า ฯ เคยเป็นอย่างไร และต่อมา อย่างไร

อนาคต ๕ คือ

๑. ภวิสฺสามิ นุโข อหํ อนาคตมทุธานํ ในอนาคตข้่า ฯ จะเกิดหรือ
๒. น นุโข ภวิสฺสามิ อนาคตมทุธานํ ในอนาคตข้่า ฯ จะไม่เกิดหรือ
๓. กิ นุโข ภวิสฺสามิ อนาคตมทุธานํ ในอนาคตข้่า ฯ จะเป็นชาติไหน
๔. ถล นุโข ภวิสฺสามิ อนาคตมทุธานํ ในอนาคตข้่า ฯ รูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร
๕. กิ พุทฺธา กิ ภวิสฺสามิ อนาคตมทุธานํ ในอนาคตข้่า ฯ จะเป็นอย่างไร และจะเป็น
อย่างไรต่อไป

ปัจจุบัน ๖ คือ

๑. อหํ นุโฆสมิ ในปัจจุบันข้า ฯ มีหรือเปล่า
๒. โน นุโฆสมิ ในปัจจุบันข้า ฯ ไม่มีหรือ
๓. กี นุโฆสมิ ในปัจจุบันข้า ฯ เป็นชาติไหน
๔. กถํ นุโฆสมิ ในปัจจุบันข้า ฯ รูปร่างลักษณะอย่างไร
๕. อยํ นุโฆ สตุโต กุโต อากโต สัตว์นี้มาจากภพไหน
๖. โส กุหิ คามิ ภวิสสติ แล้วจะไปภพไหน

วิจิกิจฉา ๑๖ ประการนี้ มีหลักฐานแสดงไว้ในวิสุทธิมรรค มหาภูทิกาวา อตตานิเวสสุ
ปนิสสยา หิ อโหสิ นุโฆ อหนุตตาทินยปวตฺตา โสฬสวตฺตูกากงขา
ซึ่งแปลเป็นใจความว่า วิจิกิจฉา ๑๖ ประการเหล่านี้ ย่อมมีอัตตทิฏฐิ เป็นสำคัญ

ถาม ขอให้แสดงความสงสัยที่พระอริยบุคคลยังละไม่ได้ ?

ตอบ ความสงสัยในสิ่งที่ตนยังไม่เคยศึกษามา หรือยังไม่เคยได้เห็น ได้ยินมาก่อน
เหล่านี้ พระอริยบุคคลก็ไม่อาจละได้

ถาม ขอได้อธิบายพอให้เข้าใจด้วย ?

ตอบ ตามธรรมดาพระอริยบุคคลทุกท่าน ขณะเมื่อได้ผ่านมรรคธรรม, ผลธรรมแล้ว
จะต้องเกิดปัจจเวกขณญาณเพื่อพิจารณามรรคญาณ, ผลญาณ และพระนิพพานที่ได้พบกิเลส
ที่สิ้นไปแล้ว และกิเลสที่ยังเหลืออยู่

เฉพาะมรรคผลนิพพานทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นธรรมดาของพระอริยบุคคลทุกท่านที่จะ
พิจารณาได้แน่นอน ส่วนการพิจารณากิเลสที่ละไปแล้ว และกิเลสที่ยังเหลืออยู่นั้น เป็นสิ่งที่ไม่
อาจพิจารณาได้ทุกท่าน จะพิจารณาได้แต่ผู้ที่เป็นพหูสูตร คือมีการศึกษาและแตกฉานในพระ
ปริยัติธรรมเท่านั้น แม้ในสมัยพุทธกาล พระอริยบุคคลบางท่าน ก็ไม่สามารถจะทราบ ว่าละ
กิเลสได้เท่าไร กิเลสที่เหลือเท่าไรก็มี

ถาม ขอทราบหลักฐานที่เกี่ยวกับความสงสัยของพระอริยบุคคล ?

ตอบ จะขอยกตัวอย่างเรื่องความสงสัยของพระเจ้ามahanาม ซึ่งเป็นพระสกทาคามี
บุคคล ได้มาทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า ปรากฏอยู่ในมหาวรรคสังยุตตนิกายพระบาลีว่า

ตสฺส ยมหํ ภนฺเต ตลฺมึสมเย มุสฺสเตว ภควนฺตํ อารพฺภ สติ มุสฺสตี ธมฺมํ อารพฺภ สติ มุสฺ
สตี สงฺฆํ อารพฺภ สติ ตสฺส มยฺยํ ภนฺเต เอวํ โหติ อิมมฺหิ จาหํ สมเย กาลํ กรเญยฺยํ, กา มยฺยํ คติ โก
อภิสฺมปฺราโยติ มา ภายิ มหานาม มา ภายิ มหานาม อปาปํ เต มรณํ ภวิสฺสตี อปาปิกา กาลํ
กิริยา ยสฺส กสฺสจि มหานาม ทิฆรตฺตํ สทฺธาปริภาวิตํ จิตฺตํ ลีล... สุต... จาค... ปญฺญาปริภาวิตํ

จิตต์ ตสส โย หิ ขวาย์ กาโย รูปี ฯเปฯ ต์ อีธเว กากา วา ขาทนต์ คิขุมา วา กุลลา วา สุนกฺขา
 วา สิงคาลา วา วิริธา วา ปานกขาทา ขาทนต์ ยถจ ขวสฺส จิตต์ ที่มรตต์ สทฺธาปริภาวิตฺ สีส...
 สุต... จาก... ปญญาปริภาวิตฺ ต์ อุตฺธคามิ โหติ วิเสศคามิ จตุหิ โข มหานาม ธมฺเมหิ สมฺนฺนาค
 โต อริยสาวโก นิพพานนิโน โหติ นิพพานโปณฺเณ นิพพานปพฺภาโร.

แปลเป็นใจความว่า สมัยนั้นพระเจ้ามahanama ได้เสด็จไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้ว
 ทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขณะที่ข้าพระองค์มาเฝ้าอยู่เฉพาะพระพักตร์พระองค์และพระ
 ภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย ก็มีจิตน้อมเนื่องอยู่เฉพาะพระพุทธรองค์ พร้อมทั้งพระธรรม และพระสงฆ์
 แต่เมื่อข้าพระองค์กลับจากเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าเดินทางกลับไปสู่พระนคร เมื่อผ่านไปใน
 กรุงกบิลพัสดุ์ ซึ่งเนื่องแน่นด้วยสัตว์อันเป็นพาหนะทั้งหลาย มีช้างซึ่งกำลังเมาและมั่วร้าย
 ส่งเสียงร้องเป็นที่น่าหวาดกลัวไปตามถนน รู้สึกเป็นที่น่าหวาดเสียวยิ่งนัก ทั้งรถม้าและตลาด
 ต่างก็วิ่งไปมาสับสน ขณะเมื่อกำลังเดินทางอยู่ในท้องถนน จิตใจของข้าพระองค์นี้ มีแต่ความ
 หวาดระแวงภัยจะเกิดแก่ชีวิต หาได้มีจิตที่จะระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยไม่ ข้าพระองค์ปริวิตก
 ว่า ถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นในท้องถนนหลวง และเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตลงในขณะนั้น จะไปสู่สุคติ
 หรือทุกข์คติเช่นใด เพราะเวลานั้นมีจิตปริวิตกถึงอันตรายอยู่ไม่ทันที่จะระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย
 ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงพระเมตตาแก้ข้อกังขาแก่ข้าพระองค์ด้วย

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสตอบพระเจ้ามahanama ว่า ดูกร มหานาม ไม่ต้องกลัว
มหานาม ไม่ต้องกลัว ถึงแม้จะทำกาลกิริยาลงในขณะนั้น ก็จะไม่ไปสู่ภูมิต่ำ เพราะว่าพระองค์
ได้มีจิตยังลงสู่กระแสธรรม และมีศรัทธา อันยังบริบูรณ์ด้วยอริยธรรม คือ ศรัทธา ศีล สุตะ
จาคะ ปัญญา อันยัง ไม่มีวันที่จะตกต่ำลงเช่นนี้ จิตที่จะปฏิสนธิ ต่อไปจะต้องสู่สุคติภาพ แม้ว่า
 ร่างกายของพระองค์จะแตกทำลายด้วยประการใด ๆ ก็ตาม เช่นร่างนั้นจะถูกยื้อแย่งจิกกินแห่ง
 ผุนกทั้งหลาย มีหมูกาและนกแร้งจิกกินอยู่ หรือเหยี่ยวเฉียวโฉบเนื้อกินอยู่ สุนัขบ้านสุนัขป่า
 ยื้อแย่งกัดกินเนื้อเป็นอาหาร หรือหมูมดและหนอนทั้งหลายบ่อนซอนเนื้อแห่งซากศพนั้น ๆ
 เป็นอาหารอยู่ก็ตาม แต่จิตของเจ้าของร่างนั้นได้บรรลุธรรมวิเศษแล้ว ทั้งสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วย
 ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญาอันยัง ไม่มีการกลับตกต่ำลง มหานาม ผู้บรรลุธรรมวิเศษนี้ ชื่อ
 ว่าอริยสาวกในพระพุทธศาสนานี้ ย่อมมีจิตน้อมไปสู่พระนิพพาน โอนไปสู่พระนิพพาน มุ่งตรง
 สู่พระนิพพาน ไม่มีที่จะทวนกระแสกลับลงสู่ภพเบื้องต่ำอีกเลย

เมื่อพระเจ้ามahanama ได้สดับพระพุทธพจน์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งทรงแสดงเพื่อ
 ขจัดข้อกังขาที่เกิดแก่พระองค์เช่นนั้น จึงทำให้พระองค์พ้นจากความสงสัยในคติวิสัยดังกล่าว
 แล้ว

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า พระอริยบุคคลนั้นจะสิ้นสงสัยแต่เฉพาะ นิวรณ์วิจิกิจฉา คือสิ้นสงสัย
 พระคุณพระรัตนตรัย สิ้นสงสัยในอรรถทักขิ และสิ้นสงสัยในอดีต อนาคต ปัจจุบัน ๑๖ ประการ
 อันเป็นอุปายคมนิย (นำสู่อบาย) ซึ่งได้ถูกทำลายด้วยอำนาจอริยมรรค คือ โสดาปัตติมรรค

เป็นต้นเท่านั้น ส่วนความสงสัยนอกจากนี้อันเป็นปฏิรูปกิจจกัณ ซึ่งไม่ใช่กิเลสอันพึงประหาร เช่น ความสงสัยในกิเลสที่ประหารไปแล้วว่ามีอะไรบ้าง กิเลสที่ยังเหลืออยู่มีอะไรบ้าง ตลอดจนความสงสัยในคติตั้งพระเจ้านามานี้ก็อาจมีได้

วิจิกิจฉาสัญโญชน พระโศตบับบุคคละได้เด็ดขาด (สมุจเฉทปหาน)

จบ วิจิกิจฉาสัญโญชน

๓. สลัพพตปราคาสัญโญชน

ปรโต อามาโส ปราคาส

สลัพพตสส ปราคาส สลัพพตปราคาส

การปฏิบัติที่ผิดจากสภาวะธรรมตามความเป็นจริง ชื่อว่า สลัพพตปราคาสะ

สลัพพตปราคาสะเป็นสัญโญชนประการหนึ่งในสัญโญชน ๑๐ ประการ เป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติควรทราบ และทำความเข้าใจ พิจารณาด้วยโยนิโสมนสิการ ดังจะ แสดงในอันดับต่อไป

ถาม สลัพพตปราคาสะ มีความหมายอย่างไร ?

ตอบ สลัพพตปราคาสะ หมายถึง ความยึดถือในการปฏิบัติที่ผิด

ถาม การปฏิบัติที่ผิดนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร ?

ตอบ เกิดจากการเข้าใจผิดในการปฏิบัติ กล่าวคือ การปฏิบัติที่ไม่ประกอบด้วยมรรค ๘ ซึ่งไม่สามารถจะรู้แจ้งอริยสัจ ๔ ได้ แต่ผู้ปฏิบัติสำคัญผิดว่าการปฏิบัติเช่นนั้นประกอบด้วยมรรค ๘ และสามารถจะรู้แจ้งอริยสัจ ๔ ได้ จึงได้ยึดถือเป็นทางพ้นทุกข์

ถาม การปฏิบัติผิดนั้น มีการกระทำเป็นอย่างไร ?

ตอบ มีการปฏิบัติเหมือนโค เหมือนสุนัข คือมีการกิน การเดิน การนอน เหมือนโคเหมือนสุนัขเป็นต้น

ถาม เห็นประโยชน์อย่างไร จึงปฏิบัติเช่นนั้น ?

ตอบ ด้วยความเข้าใจผิดว่า บุคคลใดประพฤติวัตรปฏิบัติได้เช่นนั้นแล้ว จะทำให้อกุศลเก่าที่ตนเคยทำไว้แล้วหมดสิ้นไป และอกุศลใหม่ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว ในอนาคตชาติจะมีแต่ความสุข ปราศจากความทุกข์ยากทั้งปวง อันเป็นความเห็นที่ผิด

ถาม ความยึดถือในการปฏิบัติที่ผิดมีเท่านี้ หรือยังมีอีกประการใด ?

ตอบ ยังมีอีกหลายประการ เช่นการถือลัทธิว่ามีพระเป็นเจ้าเป็นผู้สร้างโลก สร้างมนุษย์ สัตว์ และสรรพสิ่งทั้งหลาย กับคอยรับบาปจากบรรดาผู้ที่เป็นสาวก หรือผู้ที่นับถือ ผู้ใดกระทำตนให้เป็นที่พอใจพระเป็นเจ้า เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว วิญญาณจะขึ้นไปอยู่ด้วยพระผู้เป็นเจ้า ได้รับความสุขเป็นนิจันันดร ความยึดถือเช่นนี้ เป็นสลัพพตปราคาสะประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง การแสดงความเคารพนับถือ ด้วยการกราบไหว้ วิงวอน เช่นบวงสรวง เทพยดา เจ้าป่า เจ้าเขา ภูตผี ปีศาจต่าง ๆ ด้วยความหวังว่าเมื่อตนละโลกนี้ไปแล้วจะมีความสุข นี่ก็เป็นสัจพัตปราคมาสะอีกประการหนึ่ง

ถาม ในวิสัยของพระอริยบุคคลนั้น ยังมีความพอใจในอันที่จะบูชาเทพยดา หรือ พระภูมิเจ้าที่อยู่อีกข้างหรือไม่ และถ้าพระอริยบุคคลกระทำเช่นนั้น จะเป็นสัจพัตปราคมาสะหรือไม่ ?

ตอบ การบูชาเทพยดาหรือพระภูมิเจ้าที่ จะเป็นสัจพัตปราคมาสะหรือไม่ ย่อมแล้วแต่โยนิโสมนสิการ คือความมุ่งหมายในการบูชา นั้น ถ้าการบูชาด้วยเจตนาว่า เมื่อตนละโลกนี้ไปแล้ว จะได้รับความสุขในภพหน้า การบูชาดังกล่าวนี้นี้ก็เป็นสัจพัตปราคมาสะ ถ้าการบูชาได้กระทำไปเพียงเพื่อรักษาประเพณี ด้วยบรรพบุรุษได้เคยกระทำอุปการะแก่เทพยดาทั้งหลายมาแล้ว ตนก็กระทำไปเพื่อรักษาไมตรีที่เคยมีต่อกันมา ไม่ได้ทำเพื่อหวังความสุขในภพหน้าประการหนึ่ง หรือเมื่อตนได้ประกอบการกุศลใดๆ แล้วก็อุทิศส่วนกุศลไปให้ด้วยไมตรีจิตประการหนึ่ง ทั้ง ๒ ประการนี้ ไม่เป็นสัจพัตปราคมาสะ

สำหรับพระอริยบุคคล ถ้ากระทำการบูชาก็กระทำด้วย ๒ ประการหลังนี้ ที่จะทำด้วยหวังความสุขในภพหน้า เพราะการบูชาเป็นอันไม่มี ฉะนั้น พระอริยบุคคลนี้ ถึงแม้จะมีการบูชาเทพยดา ก็ไม่เป็นสัจพัตปราคมาสะ

ถาม เพราะเหตุใด พระอริยบุคคลจึงจะไม่บูชาเทพยดา ด้วยหวังความสุขในภพหน้า ?

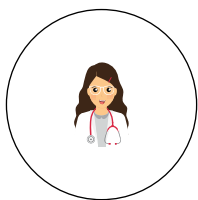
ตอบ เพราะพระอริยบุคคลย่อมรู้แจ้งเห็นจริงว่า มรรคผลนิพพานมีจริง โดยที่ตนได้รู้เห็นมากับตนเอง จึงมีความเชื่อมั่นในคุณพระรัตนตรัยว่า การปฏิบัติอย่างอื่นนอกจากการปฏิบัติตามองค์มรรค ๘ แล้ว ไม่อาจรู้แจ้งอริยสัจ ๔ ที่จะเป็นที่พึ่งอันแท้จริงได้ จึงไม่หวังความสุขในภพหน้าจากการบูชาเช่นนั้น

ถาม การกระทำที่เป็นสัจพัตปราคมาสะ มีเท่านี้ หรือยังมีอย่างอื่นอีก ?

ตอบ การกระทำเพื่อหวังความสุขในภพหน้า แต่ไม่ได้กระทำตามทางแห่งมรรค ๘ ซึ่งสามารถจะรู้แจ้งอริยสัจ ๔ นั้น เป็นสัจพัตปราคมาสะทั้งสิ้น เช่นการบำเพ็ญตะบะ (ความเพียร) ด้วยการทรมานตนให้ลำบาก นานาประการ มีการนอนบนหนาม ให้เข็มแทงตน ยืนขาเดียว ซึ่งเป็นการกระทำที่เรียกว่า อตตกิลมถานุโยค ประการหนึ่ง การบำเรอตนด้วยกามสุขต่าง ๆ จนเกินความจำเป็น ที่เรียกว่า กามสุขัลลิกานุโยค อีกประการหนึ่งเป็นต้น การกระทำเหล่านี้เป็น สัจพัตปราคมาสะ ทั้งสิ้น

สัจพัตปราคมาสสังญิณฺชนํ พระโสดาบันบุคคลละได้เด็ดขาด (สมุจเฉตปทาน)

จบ สัจพัตปราคมาสสังญิณฺชนํ

คุยกับหมอ

หมอพิม

มีดบาด ต้องทำอย่างไร

สวัสดีค่ะชาวอาสาสมัครทุกท่าน คอลัมน์คุยกับหมอปีนี้ ขอนำบทความเรื่อง “มีดบาด ต้องทำอะไร” โดยได้รับเกียรติจากผศ. นพ. ปณิธาน ตันติยาทร โรงพยาบาลรามาจักรีนฤพดินทร์ เป็นผู้มาให้ความรู้ในคอลัมน์คุยกับหมอครั้งค่ะ

มีดบาด ต้องทำอะไร และมีอะไรที่ต้องระวังบ้างหากมีดบาดมือ ในมุมมองของหมอ ผ่าตัดทางด้านมือ เนื่องจากในชีวิตประจำวันของคนเรานั้น ต้องมีการใช้ของมีคมในการทำสิ่งต่างๆ เช่น ใช้มีดปอกผลไม้ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ในบางครั้ง มีดมันก็มาบาดมือเราซะอย่างงั้น ลูกชายผมถูกกรรไกรบาดมือเลยอยากมาเล่าให้ฟังกันครับ ว่าหมอเค้าดูกันอย่างไรบ้าง จะได้มีความรู้ในการประเมินตนเองคร่าวๆ ว่าแบบนี้เนอะโอเค ปิดพลาสติกได้ หรือแบบนี้ไม่ไหวแล้ว ต้องไปพ.แล้วนะจ๊ะ

วิธีปฏิบัติตัวหลังโดนมีดบาดดังนี้ มีดบาด ต้องทำอะไร

1. ตั้งสติ เอามีดออกจากมือเรา ไปวางไว้ในที่ที่ปลอดภัย ไม่ให้ไปบาดมือคนอื่นครับ

2. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดแบบไหลผ่าน ถ้ามีบ้านมีน้ำเกลือสำหรับล้างแผลติดไว้จะยิ่งดีครับ เพราะมั่นใจได้ว่าสะอาดแน่นอน

3. หลังจากล้างแผลแล้ว ให้ประเมินความรุนแรงของแผลบนมือ ดังนี้
ขนาดและความลึกของแผล แผลเล็กนิดเดียว ให้เอาผ้าก๊อชหรือผ้าสะอาดกดไว้จนกว่าเลือดจะหยุด ทายาฆ่าเชื้อเบตาดีน จากนั้นติดพลาสติกเอาไว้

แต่ถ้าแผลยาว ใหญ่มาก ใจคอไม่ดี ก็หาผ้าก๊อชสะอาดกดแผลไว้ไปโรงพยาบาลให้หมอเย็บแผลได้ครับ ไม่ต้องคิดอะไรมาก การเย็บจะทำให้แผลติดเร็วขึ้นมาก และแผลเป็นสวยกว่าเยอะครับ

นิ้วขยับได้ปกติหรือไม่ หากมีดบาดลึกมาก อาจไปตัดเส้นเอ็นขาดได้ ถ้าขยับงอเหยียด นิ้วไม่ได้ปกติ หรือนิ้วมืออยู่ในท่าประหลาดๆ เทียบกับนิ้วอื่นๆ ให้ไปโรงพยาบาลได้เลยครับ คุณหมอจะมีวิธีการตรวจร่างกายหลายอย่างให้รู้ว่า เส้นเอ็น ขาดหรือไม่ขาด ถ้ารู้ว่าขาดได้เร็ว การซ่อมเส้นเอ็นทันทีและทำการกายภาพบำบัดโดยไว จะให้ผลการรักษาที่ดีมาก ใช้มือได้เหมือนเดิม

มีอาการ ชา นิ้วมือ หรือไม่ หากมีอาการชาบริเวณนิ้วมือ ที่โดนมีดบาด หรือ มีดบาดฝ่ามือแล้วนิ้วชา นั้นหมายถึง เส้นประสาทรับรู้สีก็นิ้วคุณนั้นน่าจะขาดไปแล้ว ถึงแม้ว่ามือ

จะสามารถยับยั้งได้ปกติ ซึ่งเส้นประสาทนิ้วมือขาด สามารถเย็บซ่อมด้วยวิธีจุลศัลยกรรม คือใช้กล้องกำลังขยายสูงช่วยเย็บได้ ฟันฟูได้ แต่ผลการรักษาแตกต่างกันไปแล้วแต่คน บางคนหายขาด บางคนเหลืออาการชาเล็กน้อย ในนิ้วที่สำคัญสำหรับการเขียนหนังสือ หรือใช้งานการสัมผัสเยอะๆ เช่น นักดนตรี แพทย์มักจะพิจารณาซ่อมเส้นประสาทนิ้วให้

นิ้วชืดหรือไม่ ถ้านิ้วชืดมาก ชืดขาว แสดงว่าเส้นเลือดที่มาเลี้ยงนิ้วขาดครับ นิ้วที่ขาดเลือดมันจะตายเอา อันนี้ฉุกเฉินครับ ไปโรงพยาบาลทันที หากทิ้งไว้ จะเปลี่ยนจากชืด เป็นม่วง แล้วเป็นดำ แล้วต้องมาตัดทิ้งครับ

นิ้วขาดหรือไม่ อันนี้ไม่ต้องถาม ไปโรงพยาบาลด่วน ส่วนวิธีการเก็บนิ้ว ให้ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ จากนั้นให้นำนิ้วใส่ถุงพลาสติกสะอาด รัดปากถุงให้แน่นแล้วแช่ในน้ำที่มีน้ำแข็งอยู่ด้วย เพื่อควบคุมไม่ให้อวัยวะนั้นเย็นหรือร้อนจนเกินไป ที่สำคัญคือห้ามเอาอวัยวะที่ตัดขาดไปแล้ว สัมผัสกับน้ำแข็งโดยตรง เพราะจะทำให้เซลล์ตาย เนื้อเยื่อจะยังคงมีชีวิตอยู่ได้นานถึง 12 ชั่วโมงหากเก็บอย่างถูกวิธี ส่วนกรณียังมีเนื้อเยื่อติดอยู่กับตัวผู้ป่วย ให้ทำการห้ามเลือดและประคองส่วนที่ได้รับบาดเจ็บให้มั่นคง ไม่ให้ถูกดึงรั้งไปมา

กลับมาดูมิดอีกที มิดสกปรกหรือไม่ ถ้ามิดดูสกปรก สนิมมา หรือไม่มั่นใจ อันนี้ก็ต้องไปฉีดวัคซีนบาดทะยักครับ เพราะเชื้อบาดทะยักและเชื้อแบคทีเรียอื่นๆ มักเกาะอยู่ตามสิ่งสกปรกครับ หากลึกเข้าไปในมือ อาจทำให้มือติดเชื้อได้ครับ

หากใครรักษานิ้วเองแล้ว ปวด บวม แดง ร้อน หนองไหล ผิดปกติ ก็อาจแปลว่า มีการติดเชื้อของมือเข้าให้แล้วครับ

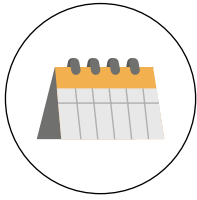
อาจมีใครซักคนหนึ่ง กำลังถูกมิดบาดร่องโอดโอย ไม่แน่ใจว่าต้องทำอะไร มาอ่านแล้วได้ประโยชน์กันบ้างนะครับ

การปฐมพยาบาล เมื่อโดนมีดบาด

- 1 สงบสติอารมณ์
- 2 ใช้สำลีกดห้ามเลือด
- 3 เช็ดทำความสะอาดแผลด้วย
น้ำยาฆ่าเชื้อหรือแอลกอฮอล์
- 4 หยอดยาใส่แผลบริเวณรอบ ๆ แผล
- 5 ใช้พลาสติกปิดแผลเพื่อป้องกันเชื้อโรค

ตารางกิจกรรม ประจำปี ๒๕๖๖

มกราคม

๑ มกราคม

วันขึ้นปีใหม่

มีนาคม

๖ มีนาคม

วันมาฆบูชา

๒ - ๖ มีนาคม (วันหยุดหัตสบดี-วันจันทร์)

คอร์สสมาธิภาวนา

เมษายน

๖ เมษายน

วันจักรี

๑๓ - ๑๕ เมษายน

วันสงกรานต์

พฤษภาคม

๑ พฤษภาคม

วันแรงงาน

๔ พฤษภาคม

วันฉัตรมงคล

๑๗ พฤษภาคม

วันพืชมงคล

๓ - ๕ พฤษภาคม

คอร์สวิสาขภาวนา

๓ พฤษภาคม

วันวิสาขบูชา

๔ พฤษภาคม

ผ้าป่าสามัคคี

มิถุนายน

๓ มิถุนายน

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระ

พระนางเจ้าสุทิศา พัทธสุธาพิมลลักษณ

พระบรมราชินี

กรกฎาคม

๒๘ กรกฎาคม

วันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระ

พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินีสวามิ

วชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิงหาคม

๑ สิงหาคม - ๒๙ ตุลาคม

๑ สิงหาคม

๒ สิงหาคม

๑๒ สิงหาคม

คอร์สสัจจานุปัสสนา (คอร์ส ๓ เดือน)

วันอาสาฬหบูชา

วันเข้าพรรษา

วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า
สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง และวันแม่แห่งชาติ

ตุลาคม

๑๓ ตุลาคม

วันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรม
ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร

๒๒ - ๒๙ ตุลาคม

คอร์สมุทิตาอาจริยปฏิบัติบูชา

๒๓ ตุลาคม

วันปิยมหาราช

๒๙ ตุลาคม

วันออกพรรษา

พฤศจิกายน

๕ พฤศจิกายน

กฐินสามัคคี

๒๔ - ๒๗ พฤศจิกายน

คอร์สอาจริยอาสาปฏิบัติบูชา

๒๔ พฤศจิกายน

ครบรอบวันละสังขารหลวงพ่อใหญ่

๒๗ พฤศจิกายน

วันลอยกระทง

ธันวาคม

๕ ธันวาคม

วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาท
สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลย
เดชมหาราช บรมนาถบพิตร (วันพ่อแห่งชาติ)

๑๐ ธันวาคม

วันรัฐธรรมนูญ

๓๑ ธันวาคม

วันสิ้นปี

การสนับสนุนกิจกรรมของวัด

ญาติโยมและผู้มีจิตศรัทธาที่ไม่สะดวกเดินทางมาที่วัดภักทันทะอาสาฬหารามด้วยตนเอง สามารถบริจาคปัจจัยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายและสนับสนุนกิจการต่างๆ ภายในวัด โดยทางวัดมีบัญชีที่สามารถรับปัจจัยสนับสนุนผ่านธนาคาร ดังต่อไปนี้

กองทุนกลาง (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าบำรุงยานพาหนะค่าน้ำมัน ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด และใช้เบิกจ่ายสมทบบัญชีอื่นๆ ทุกประเภท

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64875-0

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39552-1

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนกลาง)

กองทุนภัตตาหาร (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าภัตตาหารสำหรับพระภิกษุสามเณรในยามจำเป็นและเป็นค่าอาหารสำหรับโยคีบุคคลผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมกรรมฐานในวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64876-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39554-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนภัตตาหาร)

กองทุนอุโบสถ (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและงานที่เกี่ยวข้องกับอุโบสถของวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64886-6

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39551-3

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (อุโบสถ)

กองทุนเผยแพร่

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเผยแพร่ธรรมะ เช่น ค่าพิมพ์ ค่าจัดทำหนังสือ และค่าเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็น

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64885-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนสงฆ์อาพาธ

เพื่อเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และค่าตรวจรักษาโรค ในคราวจำเป็นสำหรับพระภิกษุ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรม

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64878-5

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนที่ดิน

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดิน

ธ.กรุงเทพ สาขาบ้านบึง บัญชีฝากประจำ ๖ เดือน เลขที่ 353-216894-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนอาสภาคาร

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคาร ศาสนนิยสภา (ที่ตั้งรูปปั้นหลวงพ่อใหญ่ๆ)

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-23760-4

ชื่อบัญชี ภักทันทะอาสภาคาร

กองทุนก่อสร้าง

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารถาวรวัตถุ รวมทั้งซ่อมแซมอาคารสถานที่ซึ่งชำรุดเสีย

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64877-7

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธา

ร่วมสมทบทุนสร้างอุโบสถ ๓ ชั้น

วัดภักทันตะอาศาราม ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านม่วง จ.ชลบุรี

สามารถติดต่อร่วมบุญได้ที่ สำนักงานวัดภักทันตะอาศาราม
หรือโอนเงินเข้าบัญชีวัดภักทันตะอาศาราม (กองทุนอุโบสถ)

ธ.กรุงไทย สาขาบ้านม่วง เลขที่ 210-0-39551-3

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านม่วง เลขที่ 117-2-64886-6

โทร. 086-8198358, 085-6787160, 034-160509

e-mail: bhaddanta@gmail.com

ID Line @watbhaddanta.com

ขอเรียนเชิญร่วมทำบุญ

กองทุนบูชาพระธรรม 84,000 พระธรรมชั้นร์
เพื่ออุโบสถและห้องปฏิบัติธรรมวัดกัททันตะอาสาราม
กองทุนละ 1,000 บาท จำนวน 84,000 กอง

ร่วมบุญได้ที่ ธนาคารกสิกรไทย

กองทุน 84,000 พระธรรมชั้นร์ สาขาหนองปรือ
เลขที่บัญชี 102 174 8745

ร่วมบุญแล้ว ให้สแกน QR CODE กรอกรายละเอียด
เพื่อรับลำดับเลขพระธรรมชั้นร์และซองที่ระลึก

หรือติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อแจ้งความประสงค์ร่วมบุญ
ที่เบอร์โทร 086 819 8358, 094 553 4431

สแกนที่นี่

กรุณาส่ง...

เอกสาร วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕๖ ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕
จัดทำโดย

วัดกัททันตะอาศรมาราม

๑๑๘/๑ หมู่ ๑ บ้านหนองปรือ ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านบึง จ. ชลบุรี

โทรศัพท์ ๐๓๘-๑๖๐-๕๐๙, ๐๘๖-๘๑๙-๘๓๕๘ ID Line @watbhaddanta.com

e-mail: bhaddanta@gmail.com website: www.watbhaddanta.com

